

DE CHISTINNENREIS

**DE PELGRIMS TOCHT UIT DEZE
WERELD NAAR, DE TOEKOMENDE**

TWEEDE DEEL

De Christinnenreis naar de eeuwigheid.

In de gelijkenis van een droom.

Naar de uitgave van J.C. Schenk Brill
Doesburg
1892

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002**

BUNYANS AANBEVELING VAN HET TWEEDE DEEL.

*Ga nu, mijn kleine boek, toon uw gelaat,
 Waar eerst mijn Pelgrim¹ ging en gij nu gaat,
 Klop aan hun deur. En roept men: wie is daar?
 Zo antwoordt gij: Christinne is het maar.
 En zegt men u: kom binnen! ga daar in
 Met al uw kinderen. Is 't hun naar de zin,
 Zeg wie zij zijn, vanwaar zij zijn gegaan;
 Misschien neemt men hun blik en naam wel aan.*

*Maar indien niet, vraag hen dan toch meteen,
 Of zij misschien niet, enige tijd geleên,
 De Pelgrim, Christen, spraken? Zegt men: ja,
 En liet zijn weg bij hen veel blijdschap na,
 Laat dan hen weten, dat zij maagschap zijn
 Van hem; dat zij zijn vrouw en kinderen zijn.*

*Zeg hen, dat zij verlieten huis en stand,
 En Pelgrims werden naar het hemels land;
 Zeg hoeveel leed zij hebben overbracht,
 En nog ontmoeten, zo bij dag als nacht;
 Op slangen trapt en het boos gebroed
 Bevochten, en voor 't kwade zijn behoed.*

*Zeg, dat hun volgers steeds met heldenmoed,
 Uit liefde voor de tocht, met leeuwenmoed
 Die weg verdedigd hebben, en uit kracht
 Van liefde tot Gods wet, het ál veracht
 Dat van de wereld is; het was hun lust
 Te vinden 't eeuwig goed aan gindse kust.*

*Ga, spreek hen ook van 't heerlijk zalig zoet,
 Dat die tocht geeft aan 's Pelgrims vroom gemoed;
 Laat hen ook weten, hoe zij zijn bemind
 Van hun Vorst, hoe arm men hen ook vindt!
 Hoe veel paleizen Hij hun heeft gebouwd!
 Die hen bij wind en stortvloed steeds behoudt,
 Wat zaal'ge rust, zij eind'lijk als hun loon
 Ontvangen, daar zij hielden Zijn geboón!*

*Misschien wordt gij met hand en harte bei
 Ontvangen als mijn eersteling; men zij
 Zo goed voor u, en d'uwen, die gij mint;
 Ik hoop dat gij hen Pelgrimsvrienden vindt.*

Eerste tegenwerping.

Maar hoe, indien men mij eens niet gelooft?

---

¹ De engelse titel luidt letterlijk: *Des Pelgrims voortgang*

*Dat 'k waarlijk d' uw ben. Want zie, men rooft
Uw naam en geeft eens Pelgrims namaak uit;
Vermomd, lijkt hij er op, daardoor ontsluit
Hij hand en huis en baant met overleg
Bij iedereen, - ik weet niet waar - een weg.*

Antwoord.

*'t Is waar , men heeft, 't is nog niet lang geleên
Mijn Pelgrim nagemaakt, en ook meteen,
Mijn titel en mijn naam daarbij gebruikt,
En zo hun werk voor 't mijne ingesluit;
Maar hun gelaat en trekken tonen wis,
Dat, die hem schreef, niet ik, een ander is.
Ontmoet gij ze, dan is uw enige weg,
Dat gij voor allen flink uw mening zeg',
In uw eig'ne taal, daar is geen man,
Die deze spreekt, noch licht nabootsen kan.*

*En zo men na dat al u niet vertrouwt;
Men u als heidens, voor een dwaler houdt,
Die, o, hoe slecht! het land onteert, veracht,
Dat gij goed volk dus te bedriegen tracht
Met deugdloos goed; roep even mij, altijd
Zal ik getuigen, dat gij Pelgrims zijt.
Ik zal getuigen, dat gij maar alleen
Mijn Pelgrim zijt, en zie, dat helpt meteen.*

Tweede Tegenwerping.

*Maar moog'lijk, dat ik voor hem vragen ga
Om lijf en leven aan een vijand? Ja,
Wat dan gedaan, wanneer 'k aan zulk een poort,
Naar Pelgrims vraag, en men steeds raast, niet hoort?*

Antwoord.

*Maak u niet bang, mijn boek, want zulk gebrom
Is niets dan vrees, van grond ontbloot, maar kom!
Mijn pelgrimsboek heeft zee en land bereisd,
Ik hoorde nooit, dan dat men het steeds prijst;
Geen koninkrijk, dat niet zijn poort ontsloot,
't Zij rijk of arm, maar goede ontvangst, het bood.*

*In Frankrijk, Vlaand'ren, waar m' elkaar vermoordt,
Wordt naar mijn Pelgrim als een broer gehoord.
In Holland, naar men zegt, 't werd mij verteld,
Wordt ook mijn Pelgrim meer dan goud geteld.
In 't Hoogland, zelfs in Ierland , tuigt men blij,
Hoe daar mijn Pelgrim hun gemeenzaam zij.*

*Mee in Nieuw-Eng'land, onder zulk een baat,
Ontvangt mijn boek zo liefdrijk een gelaat,
Dat het versierd, op nieuw gekleed, bezet
Met edelsteen, zijn trekken, leên, zeer net.
Te meer vertoon!'; dus wandelt Pelgrim voort,
Terwijl men duizenden hem prijzen hoort.*

*Kom dichters nog bij buis, daar schijnt het wis,
Dat steeds mijn Pelgrim zonder vreze is,
Of schaamte; dat en Stad en Land hem groet,
Met: Welkom Pelgrim! Zo men hem ontmoet
In een gezelschap, waar hij zich vertoont,
Daar wordt zijn komst met gulle lach beloond.*

*Zelfs brave edelliên bewijzen eer
En liefde aan mijn Pelgrim; achten meer
Hem waard dan groter dingen; men zegt trouw:
Mijn leeuwriksbout is meer waard dan een wouw.*

*Ook jonge dames, edelvrouwen zie!
Zij tonen vriendschap aan mijn Pelgrim, die
Ook toegang heeft gevonden tot hun zaal,
Hun boezems, harten, omdat hij in zijn taal
Zijn raadsels geeft, zo aangenaam en goed
Dat haar het lezen dubbel voordeel doet,
En zo haar moeite loont.
Maak hierop staat
Dat hij bij haar het goud te boven gaat.*

*De kindren zelfs, die hem op onze straat
Ontmoeten, vragen groetend, hoe 't hem gaat,
En wensen hem het goede; en hun lach
Toont u, hoe goed de jeugd hem lijden mag.*

*Zij, die hem nimmer zagen, zeggen van
Hetgeen zij van hem hoorden, o, die man
Kom toch in mijn gezelschap, ja, hij moet
Vertellen van zijn tocht; hij kan 't zo goed.*

*Ja een'gen, die hem eerst niet minden, maar
Hem dwaas, onnozel scholden zie, voorwaar,
Zij prezen hem, bij die zij minnen, aan,
Toen zij hem hoorden, zagen in zijn daân.*

*Daarom, mijn **Tweede Deel**, wees niet zo schuw
U te vertonen, zie toch hen, die uw
Voorganger lijden mochten; schaâm u niet
Daar gij aan hen een tweede voorraad biedt
Van dingen, even nuttig, rijk als goed
Voor jong of oud, voor 't zwak of vast gemoed.*

Derde Tegenwerping.

*Maar een'gen zeggen: zie, hij lacht te luid
En and'ren, dat een wolk zijn hoofd omsluit,
Want donker is al wat hij spreekt of maalt,
Ik weet niet, of men daar zijn doel uit haalt.*

Antwoord.

*Men kan, zo 'k meen, zijn lachen en zijn traan
Wel raden, zie zijn vochtig oog slechts aan!
En dingen zijn er, die naar hun natuur
Voor d' aandacht zoet zijn, doch voor 't harte zuur.
Toen Jakob Rachel met haar schapen zag,
Haar kuste, zag men tevens traan en lach.*

*En zeggen zij: "zijn hoofd is in een wolk,"
Dat zegt slechts, hoe de wijsheid voor dat volk
Verborgen blijkt met d' eigen mantel; dat
Zij geesten zoekend maakt naar haren schat.
De zaken, voorgesteld in 't duister woord,
Zet vromen aan tot zoeken, immer voort
Opdat zij d' inhoud weten en wat schat
Die duistre spreuk voor hun geest bevat..*

*Ook weet ik, dat een donk're beeldentaal
In de verbeelding vaster, ja 't verbaal
Het hoofd en hart meer bijblijft, dan zulk een,
Dat ik niet aan gelijkenis ontleen.*

*Daarom, mijn boek, blijf niet ontmoedigd staan
Noch staak uw reize, zie gij zijt gegaan
Naar vrienden, anders niet; zij geven voort.
Uw Pelgrims plaats en luist'ren naar uw woord.
Wat d' eerste Pelgrim hen niet heeft vermeld,
Zie dat hebt gij, zijn volger, hen verteld;
Wat Christen niet verklaarde, of overliet
Opent Christin dat met haar sleutel niet?*

Vierde Tegenwerping.

*En een'gen lijken niet uw schrijfwijz; 't is
Romantisch, zeggen zij, en dat is mis.
En zo ik die ontmoet, wat zeg ik dan?
Of moet 'k hun doen, als zij mij, waar ik kan?*

Antwoord.

Christin, zo gij van zulk slag er ontmoet,

*Zorg, dat gij altijd vriendelijk hen groet,
 Vergeld geen schelden voor hun lastertaal
 Dat gij hun toorn, met vriendschap hen betaal';
 't Is zo misschien hun aard; een vals gerucht
 Maakt hen wellicht zo hatend en geducht.*

*Die mag geen vlees, die mag geen vis, en deez'
 Weer mag zijn vrienden huis noch stand, ik vrees
 Zichzelf niet; d' ander schrikt van spek, van hoen;
 Houdt niet van wild, noch uil om zich te voën.*

*Christin, laat hen aan hun keus; zoek gij
 Die zich verheugen zo z' u vinden; zij
 Het nooit uw doel te twisten; toon' uw klee
 In nederigheid, dat gij een pelgrim heet.*

*Ga dan, mijn kleine boek! en toon vooral,
 Die u ontvangen, verwelkommen zal,
 Wat gij bewaart, verbergt voor and'rer oog;
 Dat wat gij hun vertoont, hen zeeg'nen moog,
 Hun goed mag zijn, hen tot die keuze leidt,
 En Pelgrims worden, beter dan gij zijt!*

*Ga dan, zeg ik, meld allen wie gij zijt!
 Zeg: 'k ben Christin, die in deze tijd,
 Met haar vier zonen u vertellen gaat,
 Wat toch een pelgrimstocht de mensen baat.*

*Ga dan en zeg hun, wie en wat zij zijn,
 Die meegaan op uw tocht, zo groot als klein;
 Zeg: hier 's Barmhartigheid mijn buurvrouw, zij
 Verzelde m' op mijn tocht, steeds vrij en blij;
 Kom, zie haar aan, en leer uit haar gelaat,
 't Verschil, dat tussen kwaad en goed bestaat.*

*Dat jonge dames toch uit haar gedrag
 De hemel leren zoeken, omdat nog dag.
 Als kleine vlugge meisjes volgen God,
 En d' oude zondaars blijven in hun lot,
 Dan lijkt het wel dien dag, toen 't jonge kind
 Hosanna! Riep, wat d' oude haatlijk vindt.*

*Voorts meldt gij van heer Eerlijk, die gij vindt
 Met grijze kruin, betredend 's Pelgrims grond,
 Ja meld hen van zijn eenvoud; hoe bij torst
 Het kruis achter zijn Heiland en zijn Vorst.
 Misschien, dat nog een oude, - 't is nog tijd, -
 De Christus minnen leert; zijn kwaad beschreit.*

Vermeld hen ook, hoe mijnheer Vreze ging

*Zijn pelgrimstocht, hoe steeds zijn harte hing
Naar d' eenzaamheid; met vrees en angst de tijd
Daar doorbracht, doch op 't laatst geen schade lijdt.
Hij was een goed man, schoon wat erg bedrukt.
Hij is een goed man, aan de dood ontruk.*

*Spreek hen ook van Kleinmoedig (Zwak-van-geest);
Vooruitgaan niet, te volgen mint bij 't meest;
Vermeld hen ook, hoe hij haast werd gedood,
En hoe die Groothart 't leven vond, in nood.
Trouwhartig, in barmhartigheid een kind,
Schoon men de Godsvrucht in zijn trekken vindt.*

*Vertel hen van Gereed-tot-Hinken's daân
Een man op krukken, maar voorts aangedaan
Met weinige gebreken; Zwak van Geest;
Bemint hem zeer, in denkwijze is hij 't meest
Aan hem verwant. Schoon zwakheid was hun kans.
Toch zong soms d' een en d' ander ging ten dans.*

*Vergeet toch Dapper-voor-de-Waarheid niet,
Die moedige, schoon hij nog jeugdig ziet;
Vermeld een ieder, hoe zijn dapp're geest
Niemand kan wederstaan, en elk die vreest.
Ook hoe Groothart en hij, vereend in macht,
't Kasteel hebben verwoest en Wanhoop omgebracht*

*Zie Wankelmoedig toch ook niet voorbij,
Die, met zijn dochter Zeer-bevreesd ter zij,
Gekleed gaat, dat hij wis de indruk maakt
Bij som'gen, alsof God hem heeft verzaakt.
Zij wand'len langzaam, zeker, 't eind toont wis
Dat toch hun Vriend de Heer der Pelgrims is.*

*Als gij de wereld alles hebt verhaald
Zo ga dan rond, mijn boek, uw tok'kling haalt
Uit deze snaren hemelmelodij,
De kreup'le danst, toch beeft een reus daarbij.*

*De raadsels, die gij in uw schoot bevat,
Bepeins ze; leg ze uit, den verd'ren schat
Van uw verborgenheên, laat vrij dat al
Aan hen, wier vlug verstand het vinden zal.*

*Dat nu dit kleinte boek een zegen zij
Voor die het boekje mint; maar ook voor mij;
En dat koper daarvan niet en zegg':
"Het is niets waard, het geld toch wierp ik weg!"
Ja, dat mijn Tweede Pelgrim vruchten geeft,
Waarbij de geest eens goeden pelgrims leeft,*

*En overrede hen, die dwalend gaan,
Hun voet en hart te wenden in Gods baan!*

Is de hartelijke bede van de schrijver

JOHN BUNYAN.

TWEEDE DEEL

DE CHRISTINNENREIS NAAR DE EEUWIGHEID.

In de gelijkenis van een droom.

WAARIN VERHAALD WORDT HET VERTREK VAN CHRISTENS VROUW EN KINDEREN UIT DE STAD VERDERF, HUN GEVAARVOLLE REIS EN BEHOUDEN AANKOMST IN HET BEGEERDE LAND.

Welwillende medereizigers!

Enige tijd geleden was het mij aangenaam en u nuttig, dat ik u mijn droom vertelde die ik had van Christen, de Pelgrim, en van zijn gevaarlijke reis naar het Hemelse Land. Ik vertelde u toen ook, wat ik gezien had van zijn vrouw en kinderen, en hoe onwillig zij waren om met hem de pelgrimstocht te aanvaarden, zodat hij genoodzaakt was zonder hen op reis te gaan, want hij durfde geen gevaar te lopen van die verwoesting, die hij vreesde, dat komen zou, wanneer hij langer bij hen bleef in de *Stad des Verderfs*. Daarom, zoals ik u toen vertelde, verliet hij hen en vertrok.

Nu gebeurde het, door de menigvuldige bezigheden, dat ik zeer verhinderd ben geworden in en lang teruggehouden ben van mijn gewone reizen in die streken, waarheen hij ging, zodat ik niet eerder dan nu een gelegenheid kon vinden, om verdere navraag te doen naar degene, die hij achtergelaten had, opdat ik u een verslag van hen mocht geven. Maar toen ik onlangs die kant uit enige zaken had, ging ik daarheen af. Mijn intrek nu genomen hebbende in een bos, ongeveer een mijl van die plaats gelegen, sliep ik daar, en droomde weer.

En als ik droomde, zie, een oud heer kwam bij mij waar ik lag; en daar hij een gedeelte van de weg moest gaan, die ik reisde, dacht mij, dat ik opstond en met hem ging als wij zo tezamen wandelden, begonnen wij met elkaar te spreken, zoals reizigers gewoonlijk doen, en ons gesprek liep toevallig over Christen en zijn reizen. Aldus begon ik met de oude man:

Mijnheer, zei ik, welke stad ligt daar ginds aan de linkerkant van onze weg?

Toen antwoordde Mijnheer **Schrandeheid** (want zo was zijn naam): Dat is de Stad des Verderfs, een volkrijke plaats, maar waarin een zeer slecht en ijdel soort volk woont. Ik dacht wel, dat het die stad was, antwoordde ik; ik ging zelf eens door die stad en daarom weet ik, dat hetgeen u daarvan zegt, waar is.

SCHRANDER. Maar al te waar. Ik wenste, dat ik naar waarheid betere dingen kon vertellen van hen, die daarin wonen.

Wel mijnheer, antwoordde ik, dan merk ik daaruit, dat u iemand bent, die het goed meent, en dus iemand, die vermaak schept in het horen en vertellen van hetgeen goed is. Ik bid u, hoorde u nooit, wat er enige tijd geleden gebeurd is met een man in deze stad, die *Christen* heette, en die op reis ging naar de hogere streken?

SCHRANDER. Of ik van hem gehoord heb! Ja, en ik heb ook gehoord van de beledigingen, moeiten, gevechten, gevangenschappen, kreten, zuchten,

verschrikkingen en vreze, die hij ontmoette of had op zijn reis. Bovendien moet ik u vertellen, dat ons gehele land van hem de mond vol heeft. Er zijn maar zeer weinig huizen, die van hem en zijn daden hoorden, die niet gezocht hebben naar de berichten van zijn reis en die niet gevonden hebben. Ja, ik meen te mogen zeggen, dat zijn gewaagde reis velen een gunstige gedachte van zijn wegen heeft doen opvatten; want ofschoon iedereen hem *een gek* noemde, toen hij nog hier was, wordt hij toch hogelijk geprezen van allen, nu hij weg is. Want, zo wordt er gezegd, hij leeft braaf, waar hij is. Ja menigeen van hen, die besloten zijn, zich nooit in zijn gevaren te wagen, watertanden naar hetgeen hij gewonnen heeft.

Zij mogen, hernam ik, gerust denken, indien zij iets bedenken dat waar is, dat hij goed leeft, waar hij is. Want hij leeft nu aan en in de Fontein des Levens en bezit, wat hij heeft, zonder moeite of verdriet, want dat is met geen smart vermengd. (Maar ik bid u, hoe spreekt het volk over hem?)

SCHRANDER. Wat zij zeggen? Het volk spreekt al heel vreemd over hem. Sommigen zeggen, dat hij nu wandelt in witte klederen, Openb. 3:4; 6:11. En dat hij een gouden keten om zijn hals draagt; dat hij een gouden kroon op zijn hoofd heeft, met paarden omzet. Anderen zeggen, dat de Blinkenden², die soms zichzelf aan hem vertoonden op zijn reis, zijn kameraden geworden zijn, en dat hij op de plaats, waar hij is, zo gemeenzaam met hen omgaat, als hier de een buurman met de anderen. Bovendien wordt van betrouwbare zijde van hem bevestigd, dat de Koning van de plaats, waar hij is, hem reeds een zeer rijk een aangenaam verblijf aan het hof heeft gegeven, Zach. 3:7; en dat hij iedere dag met Hem eet, Luk. 14:15 en drinkt en wandelt en spreekt; ook dat Hij, die daar Rechter is van allen, hem toelacht en gunsten bewijst. Daarenboven verwachten sommigen, dat zijn Vorst, de Heer van dat land, binnen korte tijd in deze streken komen zal, en de reden wil weten, zo zij er een geven kunnen, waarom zijn burenen hem zo weinig achtten, en hem zo zeer bespotten, toen zij merkten, dat hij een pelgrim wilde worden. Judas 14,15. *Want, zeggen zij, hij deelt nu zó in de toegenegenheden van zijn Vorst, en zijn Soeverein is zó begaan over de beledigingen, die Christen aangedaan zijn geworden, toen hij een pelgrim werd, dat hij alles zal beschouwen, als Hém aangedaan.* En geen wonder, want dat hij alles zo waagde, deed hij uit liefde voor zijn Vorst. Luk. 10:16.

Ik mag zeggen, hernam ik, dat ik daar blij om ben. Ik ben blij om des armen mans wil, omdat hij nu rust van zijn arbeid, Openb. 14:13; omdat hij nu de vrucht van zijn tranen met gejuich maait, Ps. 126:5, 6. En omdat hij nu buiten schot van zijn vijanden is en buiten het bereik van diegenen, die hem haatten. Ook ben ik blij, dat er een gerucht van deze dingen door dit land verbreid is. Wie kan zeggen of dit nog niet een goede uitwerking mocht hebben op enige van die achtergelaten zijn? Maar, ik bid u mijnheer! daar dit alles nog zo vers in uw geheugen ligt, zeg mij, hoort u nog iets van zijn vrouw en kinderen? Arme schepsels! Ik ben benieuwd, wat zij doen.

SCHRANDER. Wie! Christin en haar zonen? Zij zijn van plan te doen zo als Christen zelf deed, want ofschoon zij zich eerst allen als dwazen aanstelden, en noch door de tranen noch door de smekingen van Christen zich wilden laten overhalen, toch heeft een rijper nadenken wonderlijk bij hen gewerkt; zij zijn ook opgebroken en hem achterna gewandeld.

---

² engelen

Hoe langer hoe beter, hernam ik. Maar wat zegt gij, vrouw en kinderen, zij allen?

SCHRANDER. Het is waar. Ik kan u een verslag geven van de zaak, want ik was op dat ogenblik juist op die plaats en was door en door bekend met de gehele toedracht.

Dan, zei ik, mag iemand, naar het schijnt, het als waarheid vertellen?

SCHRANDER. U behoef niet te vrezen, het te bevestigen; ik meen, dat zij allen de pelgrimstocht hebben aanvaard, de vrouw en haar vier zonen. En daar wij (naar ik merk) een goed eindweegs samen moeten gaan, wil ik u een verslag geven van de gehele toedracht van deze zaak.

Deze **Christin** (want dat was haar naam, van die dag af, dat zij met haar kinderen zich op een pelgrimsleven toelede) raakte met haar gedachten werkzaam, nadat haar echtgenoot de rivier was overgegaan en zij van hem niets meer vernemen kon.

Ten eerste, omdat zij haar echtgenoot verloren had en die liefderijke band van die betrekking tussen hen geheel en al verbroken was. Want u weet, dat de natuur niet nalaten kan, bij de levenden met veel pijnlijke gedachten, de herinnering aan het verlies van beminde betrekkingen te onderhouden. Daarom kostte dit verlies van haar man haar menige traan. Doch dit was nog niet alles, want Christin begon bij zichzelf te bedenken of haar onbetamelijk gedrag jegens haar echtgenoot niet een oorzaak was, dat zij hem niet meer zag, en hij op zulk een wijze van haar was weggenomen. En hierop kwamen haar bij menigte haar onvriendelijke, onnatuurlijke en goddeloze gedragingen jegens haar lieve vriend in de gedachten, die zich aldus op haar geweten hechtten en haar met schuld bezwaarden.

Zij was bovendien zeer verslagen, wanneer zij zich het rusteloos kermen, de zilte tranen en weeklagen van haar echtgenoot in herinnering bracht, en hoe zij haar hart verhardde voor alle smekingen, en liefderijke overredingen, dat zij en haar zonen met hem zouden gaan. Ja, er was niets, dat Christen haar gezegd, of voor haar gedaan had, zolang zijn last op zijn schouderen hing, dat niet op haar toeschoot als een bliksemschicht en het weefsel van haar hart verscheurde. Vooral was het zijn bittere uitroep: "*Wat moet ik doen om zalig te worden?*" Die haar allerakeligst in haar oren klonk.

Toen zei zij tot haar kinderen: "*mijn zonen, wij zijn allen verloren!* Ik heb mij aan uw vader bezondigd en hij is weggegaan; hij wilde, dat wij met hem zouden meegaan, maar ik wilde niet. Ik heb ook u van het leven teruggehouden."

Daarop begonnen de jongens allen te schreien en riepen uit, dat zij hun vader achterna zouden gaan.

O! Zei Christin, waren wij toch met hem meegegaan, dan zou het wel met ons gegaan zijn, bij hetgeen waarschijnlijk ons nu overkomt. Want hoewel ik vroeger mij dwaselijk verbeeldde, dat de kwellingen van uw vader voortkwamen uit een dwaze verbeelding, die hij koesterde, of dat hij met zwartgallige gemoedsaandoeningen was aangedaan, wil het mij toch nu niet uit de gedachte, dat zij voortkwamen uit een geheel andere oorzaak, namelijk dat het Licht des levens hem was gegeven geworden, Jac. 1:23-25, waardoor hij, naar ik merk, aan de strikken des dood is ontkomen.

Toen begonnen zij allen weer te wenen, en riepen uit: *O, wee die dag!* De volgende nacht had Christin gedroomd, en zie, zij zag, alsof een breed perkament voor haar geopend werd, waarin alle haar wegen waren opgetekend, Luk. 18:13. Haar misdaden staarden haar, zoals zij meende, zeer zwart aan. Toen riep zij luide uit in haar slaap:

"Heere, wees mij zondares genadig!" De kleine kinderen hoorden haar roepen. Hierop meende zij twee zeer boze geesten aan haar bed te zien staan, die zeiden: "Wat zullen wij met deze vrouw doen? Want zij roept wakende en slapende om genade; als wij haar laten voortgaan, zoals zij begint, dan zullen wij ook haar verliezen, zoals wij haar echtgenoot verloren hebben. Daarom moeten wij haar op de een of andere wijze aftrekken van de gedachten aan hetgeen hierna wezen zal, anders kan de gehele wereld het niet verhinderen, of zij zal een pelgrim worden."

Toen ontwaakte zij zeer bezweet, en een beving overviel haar, maar na een poosje viel zij weer in slaap. En toen meende zij Christen, haar echtgenoot, te zien in de plaats der gelukzaligheid, onder veel onsterfelijken, staande met een harp in zijn hand, waarop hij speelde voor Eén, Die op een troon zat, met de regenboog rondom Zijn hoofd. Het scheen haar toe, alsof hij zijn hoofd boog, met zijn aangezicht op het plaveisel, dat onder de voet van zijn Vorst was, zeggend: "*Ik zeg mijn Heere en Koning hartelijk dank, omdat Hij mij in deze plaats gebracht heeft.*" Toen juichte een menigte van hen, die daar rondom stonden, en speelden op hun harpen. Maar geen levend mens kon zeggen wat zij zeiden, behalve Christen en die bij hem waren.

De volgende morgen, toen zij opgestaan was, tot God gebeden, en een poos met haar kinderen gesproken had, klopte iemand hard op de deur. Zij sprak tot hem: *indien u komt in de naam van God, zo kom binnen.* Daarop zei hij: "*Amen*", opende de deur en groette haar met de woorden: "*Vrede zij dezen huize.*" Toen hij dit gezegd had, vroeg hij: Christin, weet u waarom ik hier gekomen ben? Zij bloosde en beefde, ook gloeide haar hart van begeerte om te weten, vanwaar hij kwam en wat zijn boodschap bij haar was. Toen zei hij tot haar: "Mijn naam is **Geheim**, ik woon bij de hogen. Dáár, waar ik woon, werd verhaald, dat u een begeerte had, om ook daarheen te gaan. Ook is daar een bericht gekomen, dat u bewustheid hebt van het kwaad, dat u vroeger uw echtgenoot aangedaan hebt, door uw hart tegen zijn weg te verharderen, en deze uw kinderen in hun onwetendheid te houden. Christin, de Barmhartige heeft mij gezonden om u te vertellen, dat Hij is een God, die gaarne vergeeft, ja, dat Hij een vermaak scheidt in menigvuldig te vergeven. Hij wilde u ook laten weten, dat Hij u uitnodigt om in Zijn tegenwoordigheid te verschijnen, aan Zijn tafel, en dat Hij u voeden wil met het vette van Zijn huis en met de erfenis van vader Jakob. Daar is Christen, uw man, met nog legioenen, die zijn metgezellen zijn, om eeuwig dat aangezicht te zien, van Hem, Die Zijn aanschouwers het leven geeft. Zij zullen allen blij zijn, wanneer zij het gedruis van uw voetstap over uws Vaders drempel zullen horen."

Christin was hierover in zich zelf zeer ontsteld, en neigde haar hoofd ter aarde.

Deze bezoeker ging verder en zei: "Christin, hier is ook een brief voor u, die ik heb meegebracht van de Koning van uw echtgenoot."

Zij nam die aan en opende hem, en zie, hij geurde als het beste reukwerk, ook was hij met gouden letters geschreven. Hoogl. 1:3. De inhoud van de brief was, *dat de Koning wenste, dat zij deed, zoals Christen, haar man, gedaan had, want dat was de weg om naar Zijn stad te komen en met eeuwige vreugde in Zijn tegenwoordigheid te verkeren.* Hierdoor was de goede vrouw geheel overmeesterd, zodat zij tot haar bezoeker zei: "Mijnheer, wilt u mij en mijn kinderen met u meenemen, opdat wij ook mogen gaan om die Koning te aanbidden." Toen zei de bezoeker: "Christin, het bitter gaat vóór het zoet; u moet, evenals hij, door veel verdrukkingen ingaan in die Hemelse Stad. Daarom raad ik u te doen zoals Christen, uw man, deed. Ga naar het kleine poortje daarginds over de vlakke, want dat poortje staat aan het begin van de weg, waarop u gaan moet, en ik wens u allen een goede reis. Ook raad ik u, dat u deze brief in uw

boezem steekt, opdat u daaruit voor uzelf en uw kinderen voorleest, totdat u het van buiten kent, want het is een van de liederen, die u zingen moet, zolang u in dit huis uwer vreemdelingschap verkeert. Ps. 119:54. Ook moet u dit inleveren aan de Hemelpoort.

Nu zag ik in mijn droom, dat deze oude heer zelf zeer aangedaan daarover scheen te zijn, toen hij mij deze geschiedenis verhaalde.

Daarop ging hij verder voort, en zei, dat Christin haar zonen tot zich riep en hen aldus begon aan te spreken:

"Mijn zonen, ik heb, zoals u bemerken kunt, onlangs veel werking in mijn ziel ondervonden, over de dood van uw vader, niet, dat ik zou twijfelen aan zijn zaligheid, want ik ben nu verzekerd, dat het goed met hem is. Ik ben ook zeer aangedaan geworden bij de gedachte aan mijn en uw toestand, die, naar ik vast geloof, van nature zeer ellendig is. Ook is mijn gedrag jegens uw vader in zijn bekommelingen mij een zware last op mijn geweten, want ik verhardde mijn eigen hart en het uwe tegen hem en weigerde met hem mee te gaan op zijn pelgrimstocht. De gedachte aan deze dingen zou mij geheel doden, was het niet, dat ik deze nacht een droom gedroomd had, en deze vreemdeling mij deze morgen een aanmoediging heeft gegeven. Komt, mijn kinderen, laat ons oppakken en naar het poortje gaan, dat voert naar het Hemelse Land, opdat wij uw vader mogen weerzien en met hem en zijn makkers in vrede mogen samenzijn, naar de wetten van dat land."

Toen barstten haar kinderen van vreugde in tranen uit, omdat het hart van haar moeder aldus genegen was. Daarop riep hun bezoeker hen "*vaarwel*" toe en zij maakten toebereidselen om hun reis te beginnen.

Maar toen zij zo op het punt stonden om te gaan, daar kwamen twee vrouwen, die Christin's buurvrouwen waren, aan haar deur en klopten aan. Zij riep haar toe als tevoren: "*Indien u komt in de name Gods, komt binnen.*" Hierover waren de vrouwen verbaasd, want zulk een taal waren zij niet gewoon te horen, noch te bemerken, dat zij van Christin's lippen vloede. Toch kwamen zij binnen en zagen de goede vrouw bezig met zich gereed te maken om haar huis te verlaten. Daarom begonnen zij te vragen: "buurvrouw, zeg eens, wat bedoelt u toch daarmee?" Christin antwoordde en zei tot de oudste van haar, welker naam was Mejuffrouw **Vreesachtig**, dat zij zich gereed maakte om op reis te gaan. Deze Juffrouw Vreesachtig was een dochter van hem, die Christen op de heuvel Moeilijkheid ontmoette, en die hem wilde doen terugkeren uit vrees voor de leeuwen.

VREESACHTIG. Voor welke reis, bid ik u?

CHRISTIN. Wel om mijn goede man te volgen. Daarop begon zij te schreien.

VREESACHTIG. Dat hoop ik niet, lieve buurvrouw; ik bid u, om uw kinderen wil, werp uzelf toch niet weg op zulk een onvrouwelijke wijze.

CHRISTIN. Nee, mijn kinderen zullen met mij meegaan, niet een wil achterblijven.

VREESACHTIG. Ik ben zeer verwonderd, wat of wie u dat in de gedachte gebracht heeft.

CHRISTIN. Och! buurvrouw, wist u maar zoveel als ik weet, ik twijfel niet of u zoudt ook met mij gaan.

VREESACHTIG. Ik bid u, zeg mij welke nieuwe kennis hebt u dan gekregen, dat uw hart zo aftrekt van uw vriendinnen en u aanlokt om te gaan, wie weet waarheen?

CHRISTIN. Toen antwoordde Christin: ik ben bitterlijk bedroefd geweest sedert mijn man van mij vertrokken is, bijzonder sedert hij over de rivier is getrokken. Maar mijn slecht gedrag jegens hem, toen hij in ellende verkeerde, zie dat hindert mij het meest; daarenboven ben ik nu, zoals hij toen was; niets kan mij baten, dan de pelgrimsreis te aanvaarden. Ik droomde deze nacht, dat ik hem zag. O, dat mijn ziel maar bij hem was! Hij verkeert in de tegenwoordigheid van de Koning des Lands; hij zit en eet met Hem aan zijn tafel; hij is een meegenoot geworden van onsterfelijken 1 Kor. 5:1-4 en heeft een woning, die hem gegeven is, om daarin te wonen, waarbij de schoonste paleizen op aarde, met zijn woning vergeleken, maar mesthopen schijnen te zijn. De Vorst, van die plaats heeft ook om mij gezonden, met de belofte, dat Hij mij zal onderhouden, als ik tot Hem kom. Zijn boodschapper was juist hier, en heeft mij een brief gebracht, waarin Hij mij uitnodigt tot Hem te komen. Daarop haalde zij die brief uit haar boezem, las die en zei tot haar: *wat zegt u nu hiervan?*

VREESACHTIG. O, wat een dwaasheid, die u en uw man bevangen heeft, om uzelf zulke moeilijkheden op de hals te halen! U hebt gehoord, dit weet ik zeker, wat uw man al heeft ondervonden zelfs bij de eerste stap, die hij op zijn weg zette, zoals onze buurman **Stijfhoofdig** nu kan getuigen, want hij ging met hem mee, ja ook **Gezeggelijk**, totdat zij als wijze lieden bang werden om verder mee te gaan. Wij hoorden bovendien ook, hoe hij het te kwaad had met de leeuwen, Apollyon, in het Dal der Schaduw des Doods en met veel andere dingen. Ook bent u het gevaar niet vergeten, dat hij doorstond op de IJdelheidkermis. Nu dan, indien hij, schoon een man, het daar zo hard te verantwoorden had, wat kunt u dan verwachten, die maar een arme vrouw zijt? Bedenk ook, dat deze vier kleinen uw lieve kinderen zijn, uw vlees en uw been. Waarom toch zou u zo haastig zijn, om uzelf zo weg te werpen. Daarom, om de vrucht uws lichaams wil, blijf thuis.

CHRISTIN. Maar Christin zei tot haar: brengt mij niet in verzoeking, mijn burens. Mij is nu een prijs gegeven, om daarmee winst te doen, en ik zou de grootste dwaas zijn, als ik geen moed bezat om met de gelegenheid mijn voordeel te doen. En wat u mij verhaalt van al die moeilijkheden, die ik op het punt sta om op de weg te ontmoeten, het is er zo verre af, dat zij mij ontmoedigen zouden, dat zij mij zelfs aantonen, dat ik gelijk heb. Het bitter moet gaan voor het zoet, en dat zal ook het zoet te zoeter maken. Daarom, omdat u niet in mijn huis kwam in de naam van God, zoals ik zei, bid ik u, dat u heengaat, en mij verder niet moeilijk valt.

VREESACHTIG. Toen begon Vreesachtig haar te beschimpen en zei tot haar buurvrouw: "kom, buurvrouw **Barmhartig**, laat ons haar aan haar lot overlaten, nu zij onze raad en ons gezelschap veracht."

Maar Barmhartig was er mee verlegen en kon maar niet zo dadelijk met haar buurvrouw instemmen; en dat om een dubbele reden.

Ten eerste. Haar ingewanden ontstaken over Christin. Daarom zei zij tot zichzelf: indien mijn buurvrouw dan volstrekt gaan moet, dan zal ik een eind weegs met haar gaan, om haar te helpen.

Ten tweede. Zij werd bekommerd over haar eigen ziel, want hetgeen Christin gezegd had, had vat op haar gemoed gekregen. Daarom zei zij ook nog tot zichzelf: ik wil toch nog wat meer met deze Christin spreken en indien ik waarheid en leven vind in hetgeen zij zeggen zal, wil ik ook gaarne met haar gaan.

Daarom begon Barmhartig haar buurvrouw Vreesachtig aldus te beantwoorden:

BARMHARTIG. Buurvrouw, ik kwam, dat is waar, met u om deze morgen Christin te bezoeken, maar nu zij, zoals u ziet, een laatste afscheid neemt van haar land, heb ik plan om op deze zonnige morgen een eindje op weg met haar te gaan om haar op de weg te helpen. Doch zij sprak haar niet van de tweede reden; die hield zij voor zichzelf.

VREESACHTIG. Wel, nu zie ik, dat u ook plan hebt om dwaze dingen te doen, maar bedenk u intijds en wees wijs. Zolang wij buiten gevaar zijn, zijn wij er buiten, maar wanneer wij er in zijn, dan zijn wij er in.

Daarom keerde Mej. Vreesachtig weer naar haar huis terug en Christin begaf zich op reis.

Maar toen Vreesachtig thuis gekomen was, zond zij om enige van haar buurvrouwen te weten: Mej. **Vleermuisogen**, Mej. **Onverschillig**, Mej. **Luchthartig** en Mej. **Onwetend**. Zodra zij in haar huis gekomen waren, begon zij de geschiedenis van Christin en haar voorgenomen reis te verhalen. Aldus begon zij haar verhaal:

VREESACHTIG. "Buurvrouwen daar ik van morgen weinig te doen had, ging ik Christin een bezoek brengen, en toen ik aan haar deur kwam en aanklopte, zoals u weet dat onze gewoonte is, antwoordde zij: *indien u komt in de naam van God, tredt binnen*. Ik ging ook binnen, menende dat alles wel was. Maar toen ik binnenkwam, vond ik haar bezig, zich gereed te maken om de stad te verlaten, zo zij als haar kinderen. Daarom vroeg ik haar, wat zij daarmee bedoelde. Zij vertelde mij in het kort, dat zij nu plan had om op de pelgrimsreis te gaan, zoals haar man ook gedaan had; ook verhaalde zij mij een droom, die zij gedroomd had, en hoe de Koning van het Land, waar haar man was, haar een uitnodigingsbrief gezonden had, om daarheen te komen."

Daarop zei Mej. Onwetend. "Och, wat! Meen je dat zij gaan zal?"

VREESACHTIG. Ja, gaan wil zij, wat er ook van komt. Ik geloof dat ik het hieruit kan opmaken; want mijn grootste argument, om haar over te halen toch thuis te blijven, te weten de moeilijkheden, die zij op het punt stond te ontmoeten op de weg, is bij haar een grote beweegreden om haar tot de reis aan te zetten, want zij herhaalde mij met zoveel woorden: *het bitter moet voor het zoet gaan, ja en daar dit zo is, maakt het het zoete te zoeter*.

Mej. VLEERMUISOGEN. "O! die blinde en dwaze vrouw, wil zij niet een waarschuwend voorbeeld nemen aan haar mans ramspoeden? Wat mij aangaat, ik geloof, dat hij, zo hij weer hier was, zich zou tevreden stellen met een gehele schil, en nooit zoveel waaghalzerij beproeven voor niet met al."

Mej. ONVERSCHILLIG antwoordde ook en zei: "Weg uit de stad, met zulke ingebeelde gekken. Ik voor mij noem het een goed middel om van haar af te komen. Als zij bleef waar zij nu woont, en haar gemoedsstemming zo bleef, wie zou dan rustig met haar leven kunnen? Want of zij zal neerslachtig, of geen goede burin meer zijn, of van zulke zaken spreken, die geen wijs mens kan verdragen, daarom zal ik, wat mij betreft, nooit bedroefd zijn, dat zij vertrokken is. Laat haar gaan, en laat een betere in haar kamer komen wonen. De wereld is nog nooit goed geweest, zolang deze wispelturige gekken er in woonden."

Mej. LUCHTHARTIG. Toen voegde Mej. Luchthartig er het haar bij, als volgt: "Kom, Laten wij van zulk een gesprek afstappen. Ik was gisteren bij **Mevr. Wulpsheid**, waar wij zo vrolijk waren als de meisjes, want, wie denkt u dat daar anders zijn zou, dan ik en Mej. **Begeerlijkheid des Vleses**, benevens nog drie of vier anderen, waaronder Mijnheer **Wellust**, Mej. **Onreinheid** en enige anderen. Daar hadden wij muziek en dansten wij, en wat er meer te genieten was om het genoeg te volmaken. Ja, ik durf zeggen, dat mijn gastvrouw zelf, een hoogst welopgevoede dame is en Mijnheer Wellust is een even vrolijke snaak."

Ondertussen had Christin zich op weg begeven en Barmhartig ging met haar mee. En als zij voortgingen (haar kinderen waren ook bij haar) begon Christin te spreken.

"O, Barmhartigheid", zei Christin, "ik houd dat voor een onverwachte gunst, dat u uw voet buiten de deur zet om mij een eindweegs te vergezellen."

BARMHARTIG. Toen zei de jonge Barmhartig (want zij was nog zeer jong), als ik dacht, dat het goed was met u te gaan, dan zou ik nooit meer naar de stad teruggaan.

CHRISTIN. Wel, Barmhartigheid, zei Christin, deel in mijn lot, ik weet goed, wat het einde van onze pelgrimsreis wezen zal. Mijn man is op een plaats, die hij voor al het goud uit de Spaanse mijn niet zou willen verlaten. Ook zult u niet verstoten worden, al gaat u slechts op mijn uitnodiging mee. De Koning, die om mij en mijn kinderen gezonden heeft, is iemand die vermaak schept in *Barmhartigheid*. Bovendien, zo u wilt, zal ik u huren, en u zult met mij gaan als mijn dienstmaagd. Toch zullen wij alle dingen tussen u en mij gemeen hebben; ga slechts met mij mee.

BARMHARTIG. Maar hoe zal ik verzekerd wezen, dat ik ook zal onderhouden worden? Had ik deze hoop slechts van iemand, die het weet, dan zou ik geen zwaarigheid maken, maar gaan om geholpen te worden door Hem, Die helpen kan, al was de weg ook nog zo lastig.

CHRISTIN. Wel, lieve Barmhartig, ik zal u vertellen wat je doen moet. Ga met mij naar het poortje, en daar zal ik verder voor u vragen; zo u daar geen aanmoediging ontvangt, zal ik er in bewilligen, dat u weer zult terugkeren naar uw plaats. Dan zal ik u ook belonen voor uw vriendelijkheid, die u aan mij en mijn kinderen bewezen hebt, door ons te vergezellen op onze weg, zoals u doet.

BARMHARTIG. Dan wil ik daarheen gaan, en afwachten wat volgen zal; de Heere geve, dat ik daar mag komen, en dat de Koning des Hemels mij in liefde mag aannemen.

Christin was toen hartelijk blij, niet slechts dat zij een gezellin had, maar ook dat zij dit arme meisje had overgehaald om haar eigen zaligheid te beminnen. Zo gingen zij tezamen en Barmhartig begon te schreien. Toen vroeg Christin: *waarom schreit mijn zuster toch zo?*

BARMHARTIG. "Helaas! zei zij, wie, die het maar eens goed indenkt, kan anders doen, dan het beklagen, in welke staat en toestand mijn arme betrekkingen verkeren, die nog in onze zondige stad achterblijven? En dat zij geen leraar hebben of iemand anders om hen te vertellen, wat aanstaande is, zie, dat maakt mijn smart nog groter.

CHRISTIN. Medelijden past aan pelgrims, en u doet voor uw vrienden, wat mijn goede Christen deed voor mij, toen hij mij verliet. Hij betreurde het, dat ik geen acht op hem sloeg, maar zijn en onze Heere verzamelde zijn tranen en deed die in Zijn fles, en nu oogsten ik en u benevens mijn lieve kleinen de vruchten en voordelen daarvan. Ik hoop, Barmhartig, dat uw tranen niet mogen verloren gaan, want de Waarheid heeft gezegd dat *"Zij, die in tranen zaaien, met gejuich zullen maaien. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende, maar voorzeker zal hij met blijdschap wederkomen, dragende zijn schoven."* Ps. 126:5, 6.

Toen zong Barmhartigheid:

*Zij de Gezegende mijn Gids
Naar Zijn geprezen wil!
Op naar de poort, bij Hem geschild
Op naar Zijn heil'ge berg!*

*Hij late mij ook nimmer toe,
Dat 'k afdwaal of ook wijk
Van Zijn genâ en heilge weg,
Wat mij ook wedervaart.*

*En dat Hij ook van hen vergaâr,
Die ik daar achterliet!
Heer', leer hen bidden: "zij ik d' Uw
Met gans mijn hart en geest."*

Mijn oude vriend vervolgde zijn verhaal en zei: maar toen Christin aan de poel **Mistrouwen** kwam, raakte zij in verlegenheid. "Want", zei zij, "dit is de plaats, waarin mijn waarde echtgenoot bijna in het slijk was gestikt geworden." Zij bemerkte ook, dat ondanks het bevel des Konings om deze plaats ten behoeve van de pelgrims te verbeteren, nu nog slechter was dan tevoren. Daarom vroeg ik, of dat waar was.

"Ja, zei de oude heer, het is maar al te waar, want er zijn veel mensen, die voorgeven des Konings werklieden te zijn en die zeggen, dat zij des Konings heirweg zoeken te verbeteren, maar zij brengen slijk en vuil erin, in plaats van stenen, zo maken zij hem slechter in plaats van beter."

Daarom bleven Christin en haar kinderen stilstaan, maar Barmhartig zei: "Kom, laat ons het maar wagen, doch laat ons behoedzaam zijn." Dus keken zij goed naar de stappen en gaven zich moeite om er al wankelende over te komen. Toch had Christin op het punt gestaan om erin te vallen, en dat niet eens of tweemaal.

Niet zodra waren zij er over geraakt, of zij meenden, dat zij een stem hoorden, die tot haar zei: *"Zalig is zij, die geloofd heeft, want de dingen, die haar van de Heere zijn gezegd, zullen volbracht worden."* Luk. 1:45.

Toen gingen zij voort, en zei Barmhartig tot Christin: "Als ik zulk een goede grond had om op zulk een liefderijke ontvangst te hopen aan de poort, als u, mij dunkt, dan zou geen poel Mistrouwen mij kunnen ontmoedigen."

"Och, ja, zei de andere, u gevoelt uw zwakke zijde en ik ken de mijne; lieve vriendin, wij zullen, ieder voor zich, genoeg kwaad op de weg ondervinden, vóór wij het einde van onze reis bereikt hebben. Want kan men zich wel voorstellen, dat het volk, dat zo grote heerlijkheid zoekt te verkrijgen, zoals wij, en dat zó begerig is naar dat geluk, zoals wij, of dat ook wij niet alle mogelijke vreze en verschrikkingen, alle mogelijke moeite en verdriet zullen ondervinden van hen, die ons haten?"

Nu verliet Mijnheer Schrande mij om mijn droom zelf verder uit te dromen.

Mij dacht, ik zag Christin en Barmhartig met de jongens, samen op het poortje aangaan. Toen zij daar gekomen waren, begonnen zij onder elkaar een kort gesprek over de wijze, hoe zij aan het poortje moesten roepen en wat zij zouden zeggen tot hem, die hen opendeed. Er werd dan besloten, dat Christin, omdat zij de oudste was, zou aankloppen om binnengelaten te worden, en dat zij zou spreken voor al de overigen tot hem, die zou opendoen. Christin dan begon te kloppen, en klopte nog eens, even als haar arme man gedaan had.

Maar in plaats dat iemand antwoordde, meenden zij allen, dat zij een hond blaffende op hen hoorden aankomen. Ja, het was een hond en een grote hond ook, en dat maakte de vrouwen en kinderen bang; zelfs durfden zij voor een poos niet meer kloppen uit vrees dat de bulhond op hen zou aanvliegen. Daarom waren zij nu zeer verslagen in hun harten en wisten niet wat zij zouden doen; kloppen durfden zij niet, uit vrees van de hond, teruggaan durfden zij ook niet, omdat zij bang waren dat de Poortwachter hen zou bespieden, als zij zo weggingen en toornig op hen zou worden. Ten laatste meenden zij weer te moeten kloppen, en klopten nog heviger dan zij eerst gedaan hadden. Toen riep de Poortwachter: *wie is daar?*

Terstond hield de hond op met blaffen, en hij opende voor hen de poort.

Christin maakte toen een diepe buiging en zei: *laat onze Heere niet toornig zijn op Zijn dienstmaagden, omdat wij aan Zijn vorstelijke poort geklopt hebben.*

Daarop zei de Poortwachter: *vanwaar komt u en wat verlangt u?*

Christin antwoordde: wij komen van de plaats, waar Christen vandaan kwam en wel op dezelfde boodschap als hij, namelijk om, zo het U behaagt, genadig binnengelaten te worden door deze poort op de weg, die naar de Hemelstad leidt. In de tweede plaats, antwoord ik mijn Heere, *dat ik Christin ben, eens de vrouw van Christen, die nu daarboven is.*

Daarop riep de Poortwachter verwonderd: *hoe! Is zij nu een pelgrim geworden, die enige tijd vroeger dat leven verafschuwde?* Toen boog zij haar hoofd en zei: *ja, en deze mijn lieve kinderen ook.* Hij nam haar toen bij de hand en liet haar in, er bij voegende: *"Laat de kinderkens tot Mij komen,"* en daarop sloot Hij de poort dicht. Dit gedaan zijnde, riep Hij tot een trompetter, die boven op de poort stond, dat hij Christin

verwelkomen zou met gejuich en met blij bazuingeschal. Hij gehoorzaamde en vervulde het luchtruim met zijn welluidende tonen. Luk. 15:7.

Al die tijd nu, had de arme *Barmhartig* buitengestaan, bevende en schreiende, uit vrees dat zij verworpen was. Maar toen Christin toegang had verkregen voor zichzelf en haar jongens, begon zij een goed woord voor Barmhartig te doen.

CHRISTIN. "Ach, mijnheer", zei zij, "ik heb een van mijn vriendinnen bij mij, die nu buiten staat; zij is met mij hierheen gekomen op dezelfde boodschap als ikzelf; iemand die zeer moedeloos is in haar hart omdat zij, zoals zij meent, komt zonder geroepen te zijn, terwijl de Koning van mijn echtgenoot tot mij gezonden heeft om te komen."

Nu begon Barmhartig zeer ongeduldig te worden; zodat elke minuut van haar zo lang was als een uur, en zij, door zelf te kloppen aan de poort, Christin verhinderde om een meer volkomen voorspraak voor haar te doen. Zij klopte toen zo hevig, dat zij Christin deed ontstellen. *Wie is daar?* Vroeg de Poortwachter, en Christin antwoordde: *het is mijn vriendin*. Hij opende dan de poort en keek uit, maar Barmhartig was daar buiten in zwijm gevallen, omdat zij bang was, dat de poort voor haar niet zou worden geopend. Toen vatte hij haar hand en zei: *meisje, ik zeg u, sta op!*

Och, Mijnheer, zei zij, ik ben machteloos, *er is bijna geen leven meer in mij*. Maar hij antwoordde, dat iemand eens gezegd had: *"Als mijn ziel in mij overstelpt was, dacht ik aan de Heere; en mijn gebed kwam tot U, in de tempel Uwer heiligheid."* Jona 2:7. Vrees niet, maar sta op uw voeten en vertel mij waarom u hier gekomen bent.

BARMHARTIG. Ik ben hierheen gekomen om datgene, waartoe ik nooit werd uitgenodigd, zoals mijn vriendin Christin. Haar uitnodiging kwam van de Koning, en de mijn slechts van haar, daarom vrees ik, dat ik aanmatigend ben.

POORTWACHTER. Heeft zij u gevraagd, om met haar naar deze plaats te gaan?

BARMHARTIG. Ja, en zoals mijn goede Mijnheer ziet, ben ik hier gekomen. En zo er nog genade of vergeving van zonden te krijgen is, dan smEEK ik U, dat ik, uw arme dienstmaagd, die moge deelachtig worden.

Toen nam hij haar weer bij de hand en leidde haar liefderijk binnen, zeggend: *"Ik bid voor al diegenen, die in mij geloven, op welke wijze zij ook tot mij komen."* Daarop zei Hij tot degenen, die daar bij stonden: *haal eens iets, en geef het aan Barmhartig om daaraan te ruiken, opdat daardoor haar bezwijming ophoude*. Zij haalden daarom voor haar een bundeltje mirre en een weinig tijds daarna was zij weer bijgekomen.

Dus waren nu Christin en haar zonen met Barmhartig door de Heere ontvangen aan de ingang van de weg, en door Hem vriendelijk toegesproken. Toen zeiden zij verder tot Hem: *wij gevoelen smart over onze zonden en smeken onze Heere om vergeving en verder onderricht omtrent hetgeen wij doen moeten*.

POORTWACHTER. Ik schenk u vergiffenis, zei Hij, door woord en daad. Door woord, in de belofte van vergeving; door daad, in de weg, waarin ik die verwierf. Neem het eerste aan van mijn lippen met een kus, Hoogl. 1:2, en het andere, wanneer het u zal worden geopenbaard. Joh. 20:20.

Toen zag ik in mijn droom, dat hij veel goede woorden tot hen sprak, waarover zij zeer verheugd waren. Hij bracht hen ook op de trans van de poort, en liet hen zien, door welk een daad zij werden gered. Daarbij vertelde hij haar, dat zij dat gezicht weer zouden zien tot haar vertroosting, als zij op de weg zouden voort wandelen.

Hij liet hen daarna een poosje alleen in de zomerkamer beneden, waar zij met elkaar in gesprek kwamen; Christin begon aldus: *O, Heere! Hoe blij ben ik, dat wij hier binnengekomen zijn.*

BARMHARTIG. Dat moogt u ook wel zijn; maar ik heb bovenal reden om van vreugde op te springen.

CHRISTIN. Ik dacht een poos, toen ik aan de poort stond (omdat ik geklopt had en niemand antwoordde) dat al onze arbeid tevergeefs was, bijzonder toen die lelijke hond zo vreselijk tegen ons blafte.

BARMHARTIG. Mijn vreze was het grootst, toen ik zag, dat u in zijn gunst werd aangenomen en dat ik werd achtergelaten. Nu, dacht ik, is het vervuld, wat geschreven is: "Twee vrouwen zullen tezamen malen, de een zal aangenomen, de andere zal verlaten worden." Matth. 24:41.

Ik had veel te doen, om niet uit te roepen: *verloren, verloren!* Ook was ik bang om nog eens aan te kloppen, maar toen ik opkeek naar hetgeen boven de poort geschreven stond, greep ik moed, want ik dacht, dat ik òf nogmaals kloppen òf sterven moest. Daarom klopte ik aan, maar hoe, dat kan ik niet zeggen, want mijn geest worstelde tussen leven en dood.

CHRISTIN. Kunt u niet zeggen, hoe u aanklopte? Ik ben er zeker van, dat uw kloppen zo ernstig was, dat zelfs het geluid mij deed ontstellen; ik dacht, dat ik nooit in mijn leven zulk aankloppen gehoord had. Ja, ik dacht, dat u met kracht wilde binnenkomen en het koninkrijk stormenderhand innemen. Matth. 11:12.

BARMHARTIG. Helaas! Wie, die in mijn toestand was, zou niet evenzo gedaan hebben? U zag, dat de deur voor mij gesloten werd en dat er een hoogst grimmige hond in de omtrek was. Wie, zeg ik die zo kleinmoedig is als ik, zou niet hebben aangeklopt met alle macht? Maar, ik bid u wat zei de Heer van mijn onstuimigheid? Was Hij niet toornig op mij?

CHRISTIN. Toen Hij uw onstuimig alarm hoorde, glimlachte Hij verwonderlijk onschuldig. Ik geloof, dat hetgeen u deed, Hem wonder wel beviel, want hij liet het tegendeel niet blijken. Maar het verwondert mij toch, waarom hij zulk een grote hond houdt; als ik dat tevoren geweten had, dan vrees ik, dat ik geen moed genoeg gehad had, om mij aldus te wagen. Maar nu wij binnen zijn, zijn wij binnen en daarover ben ik hartelijk blij.

BARMHARTIG. Ik wil Hem vragen, zo u het goed vindt, waarom Hij toch zulk een lelijke hond in zijn tuin houdt. Ik hoop, dat Hij mij dit niet kwalijk zal nemen.

Ja, doe dat, zeiden de kinderen, en overreed Hem, dat Hij die hond ophange, want wij zijn bang, dat hij ons bijten zal, wanneer wij van hier gaan.

Eindelijk kwam Hij beneden en ging tot hen. Barmhartig viel voor Hem neer met haar aangezicht ter aarde en aanbad Hem zeggende: laat mijn Heer het loffer welgevallig zijn, dat ik Hem nu aanbiede met de varren mijner lippen. Toen zei Hij tot haar: "Vrede zij u, sta op." Maar zij bleef met haar aangezicht ter aarde gebogen en zei: "Gij zoudt rechtvaardig zijn o Heere! Wanneer ik tegen U zou twisten; ik zal nochtans van Uw oordelen met U spreken. Jer. 12:1. Waarom houdt U toch zulk een grimmige hond in Uw hof, op welks gezicht zulke vrouwen en kinderen als wij zijn, geneigd zijn, uit vrees weg te vluchten van Uw poort?"

POORTWACHTER. Hij antwoordde: die hond heeft een andere meester; hij ligt ook vast op eens anders grond, slechts horen mijn pelgrims zijn geblaf; hij behoort bij het kasteel, dat u daar op enige afstand ziet, maar hij kan komen tot aan de muren van deze plaats. Hij heeft menig eerlijk pelgrim van kwaad tot beter verschrikt gemaakt door de grote stem van zijn gebrul. Waarlijk, hij, van wie die hond is, houdt hem niet, omdat hij Mij of de Mijnen zo genegen is, maar met het oogmerk om de pelgrims terug te houden van tot Mij te komen, en dat zij mochten bang worden, om aan deze poort te kloppen, teneinde binnengelaten te worden. Soms is hij ook losgebroken en heeft enigen, die Ik liefhad, verscheurd, maar Ik verdraag nu alles met geduld. Ook geef Ik Mijn pelgrims tijdige hulp, zodat zij niet aan zijn macht overgelaten zijn, om hen aan te doen, waartoe hij naar zijn hondse aard, zo vaardig is. Maar kom! Mijn duurgekochte, ik vertrouw toch, dat gij, al had u tevoren niet zoveel daarvan geweten, toch niet bang zou geweest zijn voor een hond.

De bedelaars, die van deur tot deur gaan, zullen toch veel liever afwachten, dat een hond hen beruikt, aanblaft, zelfs bijt, dan dat zij een gehoopte aalmoes zouden willen missen. En zal een hond, - een hond in een anders hof; een hond, welks geblaf ik ten voordele van pelgrims doe keren - zal een hond iemand afhouden van tot Mij te komen? Ik bevrijd hen van de leeuwen, en Mijn lieveling van het geweld des honds. Psalm 22.

Daarop zei Barmhartigheid: *ik beken mijn onwetendheid; ik sprak, wat ik niet verstond; ik beken, dat al wat U doet, welgedaan is.*

Toen begon Christin van haar reis te spreken en naar de weg te vragen. Daarop spijsde Hij hen, wies hun voeten en bracht hen in de weg Zijner voetstappen, zoals Hij vroeger ook met Christen gedaan had.

Nu zag ik in mijn droom, dat zij hun weg vervolgden en het weer was voor hen zeer aangenaam.

Toen begon Christin te zingen:

*Gezegend zij de dag, dat ik
Mijn pelgrimstocht begon;
Gezegend zij de man, die toen
Daarvoor mijn harte won.*

*'t Was lang, eer dat ik 't leven zocht,
Dat Christens heil voltooit,
Doch 'k loop zo hard nu als ik kan:
't Is beter laat dan nooit.*

*Ik zie mijn vreze in geloof
Mijn traan in vreugd verkeerd,
Wijl ons begin, als iemand zegt,
Toont, wat ons 't eind eens leert.*

Daar was nu aan de andere zijde van de muur, die langs de weg stond, waarop Christin en haar gezellen gaan moesten, een tuin, en die tuin behoorde aan hem, van wie die blaffende hond was, waarvan wij boven melding maakten. Sommige van de vruchtbomen strekten hun takken over de muur heen, welker vruchten zeer mals waren, zodat zij, die ze vonden, ze opraapten en dikwijls daarvan tot hun schade aten. Daar nu Christin's kinderen, zoals kinderen geneigd zijn te doen, behagen vonden in de bomen en in de vruchten, die daaraan hingen, zo sneden zij enige vruchten af en begonnen die op te eten. Hun moeder bestrafte hen, omdat zij dat deden, maar de jongens gingen hun gang.

Wel mijn zonen, zei zij, jullie zondigen, want die vrucht is niet van ons. Maar zij wist niet, dat zij van de vijand waren. Ik wil u verzekeren, dat zij van vrees zou gestorven zijn, als zij dat geweten had. Dit liep daarmee af, en zij vervolgden hun weg.

Als zij nu zo ongeveer twee boogschoten van de plaats verwijderd waren, die hun toegang tot deze weg gegeven had, bemerkten zij twee zeer kwalijkgezinde mannen, die schielijk afkwamen hen tegemoet. Hierop bedekten Christin en Barmhartig zich met haar sluiers, en zetten dus hun reis voort. De kinderen liepen vooruit, en eindelijk ontmoetten zij elkaar. Daarop liepen zij, die afgekomen waren hen tegemoet, recht op de vrouwen aan, alsof zij ze wilden omhelzen, maar Christin zei: "*Blijft terug, of gaat vreedzaam voorbij, zoals het u betaamt.*" Doch deze twee, alsof zij dove lieden waren, sloegen geen acht op Christin's woorden, maar begonnen de handen aan haar te slaan. Hierop schopte Christin, die zeer kwaad werd, met de voeten naar hen. Barmhartig deed ook, zo goed als zij kon, alles wat zij vermocht om van hen ontslagen te worden. Christin zei nogmaals tot hen: "*Blijft terug, en laat ons gaan, want wij hebben geen geld, dat ons kan afgenomen worden, daar wij pelgrims zijn, zoals jullie zien, en wel dezulken, die van de liefdadigheid van onze vrienden leven.*"

KWALIJKGEZIND. Daarop zei een van deze twee mannen: "Wij vallen u niet aan om geld, maar wij zijn uitgegaan om u mee te delen, dat wij u voor eeuwig tot vrouwen willen maken, zo u ons maar een kleine begeerte wilt toestaan, die wij u zullen te kennen geven."

CHRISTIN. Christin nu, radende wat zij zouden menen, antwoordde hen weerom: "Wij willen noch aanhoren, noch achten, noch doen, wat u vragen zult. Wij hebben haast, kunnen niet stilstaan; onze zaak is een zaak van leven of dood. Daarom deden zij en haar gezellen een nieuwe poging om hen voorbij te komen; maar zij beletten haar om verder te gaan."

KWALIJKGEZIND. "Wij hebben geen plan, zeiden zij, o u uw leven schade aan te doen; hetgeen wij begeren is gans wat anders."

CHRISTIN. O, ja! Hernam Christin u begeert ons met lichaam en ziel; want ik weet, dat u dáárom gekomen zijt; doch wij willen liever hier op de plaats sterven, dan toestaan dat wij gevoerd worden in zulke strikken, waardoor wij ons geluk hierna, op

het spel zetten. Daarop gaven zij beiden een gil en riepen luidkeels: *moord! Moord!* En stelden zich dus onder die wetten, welke gemaakt zijn voor de bescherming van vrouwen. Deut. 22:23-27.

Maar de mannen poogden haar toch te naderen, met het doel om haar te verkrachten. Daarom riepen zij nogmaals.

Daar zij nu, zoals ik gezegd heb, niet ver van de poort waren, waardoor zij ingegaan waren, werd hun stem, van de plaats waar zij waren, dáár gehoord, waarom enige uit het huis naar buiten kwamen, en bekende, dat het Christin's stem was, haastten zij zich om haar te bevrijden. Maar toen zij binnen het bereik van haar gezicht kwamen, waren de vrouwen in een hevige strijd; de kinderen stonden er bij te schreien.

Toen riep Hij, die afkwam om haar te bevrijden, tot deze booswichten, en zei: *wat doet u daar? Zoudt u het volk des Heeren willen doen zondigen?* Hij trachtte ook hen te grijpen, maar zij ontsnapten over de muur in de tuin van de man, wiens die grote hond was; dus werd de hond hun beschermer. Deze Bevrijder kwam naar de vrouwen toe, en vroeg haar, hoe het met haar ging. Toen antwoordden zij: wij danken uw Vorst, wij zijn tamelijk wel; wij zijn alleen wat verschrokken. Ook danken wij u, dat u ons ter hulp kwam, want wij zouden anders overweldigd zijn geworden.

BEVRIJDER. Nadat nog enige woorden gewisseld werden, sprak de Bevrijder als volgt: "Het verwondert mij zeer, dat gij, toen u boven op de poort een onderhoud had, de Heere niet hebt verzocht om een leidsman, daar u wist, dat u maar zwakke vrouwen bent; dan zoudt u die moeiten en gevaren gemeen hebben, en Hij zou u zeker een geleider verleend hebben."

CHRISTIN. Helaas! Zei Christin, wij waren zo ingenomen met ons tegenwoordig geluk, dat wij aan geen toekomstig gevaar dachten; wie kon daarenboven ook gedacht hebben, dat er zo dicht bij des Konings paleis zulke slechte wezens op de loer zouden liggen? Waarlijk, het zou goed voor ons geweest zijn, indien wij onze Heer om een leidsman verzocht hadden; maar, daar onze Heer wist, dat die ons tot ons nut zou zijn, verwondert het ons toch, dat Hij niet iemand gezonden heeft om met ons te gaan.

BEVRIJDER. Het is niet altijd nodig dingen te verlenen, waarom niet gevraagd werd, want door dat te doen, zou het van weinig waarde worden geacht; maar wanneer iemand *gevoelt*, dat hem iets ontbreekt, dan verkrijgt zoiets in de ogen van hem, die dat gevoelt, zijn eigenlijke waarde, en zal bijgevolg daarna als zodanig gebruikt worden. Indien mijn Heer u een geleider verleend had, dan zoudt u ook uw nalatigheid in het smeken om een leidsman niet zo betreurd hebben, als u nu reden hebt om te doen. Zo moet alles ten goede meewerken en strekken om u voorzichtiger te maken.

CHRISTIN. Zullen wij dan tot onze Heer wederkeren, onze dwaasheid bekennen, en Hem om een leidsman vragen?

BEVRIJDER. De bekentenis van uw dwaasheid wil ik Hem wel voorstellen. U behoeft niet terug te gaan, want in alle plaatsen waar u komen zult, zult u niet het minste gebrek vinden, want in iedere herberg mijns Heeren, die Hij heeft toebereid voor de ontvangst van zijn pelgrims, is genoeg om hen te voorzien tegen alle mogelijke aanvallen. Maar zoals ik zei: "Hij wil hierom van hen verzocht worden, dat Hij hun dit

doe." Ezech. 36:37. En het is ook wel een arm ding, dat niet waardig is er om te vragen. Toen hij dit gezegd had, ging hij weer naar zijn plaats terug, en de pelgrims vervolgden hun weg.

BARMHARTIG. Daarop zei Barmhartigheid: hoe ras waren wij hier te schande geworden! Ik had er vast op gerekend, dat wij nu alle gevaren te boven waren en nooit meer enig leed zouden zien.

CHRISTIN. Uw onschuld, mijn zuster, zei Christin tot Barmhartig, kan u zeer verontschuldigen, maar wat mij betreft, mijn misdaad is zoveel te groter, omdat ik dit gevaar inzag, vóór ik buiten de deur kwam; en toch voorzag ik daarin niet, toen ik voorzorgsmaatregelen nemen kon. Daarom ben ik zeer te berispen.

BARMHARTIG zei toen: hoe wist u dat, vóór u van huis ging? Ik bid u, verklaar mij dat raadsel.

CHRISTIN. Wel, dat zal ik u vertellen. Vóór ik mijn voet buiten de deur zette, had ik eens op een nacht, toen ik te bed lag, daarover een droom. Want mij dacht, dat ik twee mannen zag, die zo sprekend op deze twee geleken, als men ter wereld maar vinden kan. Zij stonden aan het voeteneinde van mijn bed, overleggende hoe zij mijn redding ter zaligheid zouden kunnen verhinderen. Ik wil u hun eigen woorden meedelen. Zij zeiden (het was toen ik in mijn angsten verkeerde): *wat zullen wij met deze vrouw doen? Want wakende en slapende roept zij om vergiffenis. Als wij haar toelaten om voort te gaan, zoals zij begonnen is, dan zullen wij haar verliezen, evenals wij haar man verloren hebben.* Dit, zoals u gevoelt, moest mij bedachtzaam gemaakt hebben, en mij voorzorg hebben doen nemen, waar voorziening te verkrijgen was.

BARMHARTIG. Welnu, zei Barmhartig, daar door deze nalatigheid een gelegenheid ons is gegeven geworden, om onze eigen onvolmaaktheden te beschouwen, alzo heeft onze Heere hierdoor aanleiding genomen, om ons de rijkdom Zijner genade te openbaren; want Hij is ons, zoals wij zien, met een ongevraagde vriendelijkheid nagegaan en heeft ons naar zijn louter welbehagen bevrijd van de handen van hen, die sterker waren dan wij.

Toen zij aldus nog enige tijd voort gesproken hadden, kwamen zij dicht bij een huis, dat aan de weg stond, welk huis gebouwd was tot verkwikking der pelgrims. Van dit huis kunt u een omstandig verhaal vinden in het Eerste Deel van de geschiedenis van des Pelgrims tocht.

Aldus trokken zij voort naar het huis (**het huis van Uitlegger**) en toen zij aan de deur kwamen, hoorden zij een druk gesprek in het huis. Toen luisterden zij en hoorden zoals zij meenden, dat Christin met name genoemd werd, want u moet weten, dat er een gerucht was uitgegaan, voor zij hier aankwam, dat zij en haar kinderen de pelgrimstocht aanvaard hadden. Zulks was hun te meer aangenaam, omdat zij gehoord hadden, dat zij Christens vrouw was; die vrouw, welke enige tijd geleden, zo afkerig was om zelfs van de pelgrimstocht te horen spreken. Daarom stonden zij stil en hoorden de goede mensen daarbinnen haar prijzen, van wie zij zo weinig konden denken, dat zij aan de deur stond.

Ten laatste klopte Christin aan, zoals zij tevoren aan de poort ook gedaan had. Als zij nu geklopt had, kwam een jong meisje, **Onschuld** genaamd, naar de deur, opende die en zag naar buiten; zie, twee vrouwen stonden daar.

ONSCHULD. Toen zei het meisje tot hen: met wie wilt u hier spreken?

CHRISTIN antwoordde: wij hebben vernomen, dat dit hun een bevoorrechte plaats is voor diegenen, welke pelgrims zijn geworden; en wij, die hier aan deze deur staan, zijn dezulken. Daarom verzoeken wij te mogen delen in datgene, waarvoor wij op deze stond zijn hier gekomen. Want de dag is, zoals u ziet, bijna geheel gedaald, en wij zouden deze avond niet graag verder gaan.

MEISJE. Zeg mij, als 't u belieft, met welke naam ik u noemen mag, opdat ik zulks binnen aan Mijnheer zeggen kan.

MEISJE. Mijn naam is Christin. Ik ben de huisvrouw van de pelgrim, die voor enige jaren deze weg gereisd is, en deze zijn zijn vier kinderen. Dit meisje is ook mijn gezellin, die mede de pelgrimstocht heeft aanvaard.

ONSCHULD. Toen liep Onschuld (want zo was haar naam) naar binnen en zei tot degenen, die binnen waren: "Raadt eens, als u kunt, wie daar aan de deur is? Daar is Christin en haar kinderen, met haar gezellin, die allen wachten om hier ontvangen te worden." Toen sprongen zij op van vreugde en liepen heen om het hun Meester aan te zeggen.

Deze kwam aan de deur en haar aanziende, zei hij: bent u Christin, welke Christen, die goede man, achtergelaten heeft, toen hij een pelgrimsleven begon te leiden?

CHRISTIN. Ik ben die vrouw, welke zo hardvochtig was, om de moeiten van mijn echtgenoot te minachten, en hem op zijn pelgrimstocht alleen liet gaan. Dit zijn zijn vier kinderen, en ik ben nu ook gekomen, want ik ben overtuigd dat deze weg alleen recht is.

UITLEGGER. Dan is vervuld datgene, wat ook geschreven staat van de man, die tot zijn zoon zei: "Ga, werk heden in mijn wijngaard. Hij antwoordde en zei: Ik wil niet, maar daarna berouw hebbende, ging hij heen." Matth. 21:29.

CHRISTIN. Toen zei Christin: *Zo zij het, Amen!* God make dit spreekwoord aan mij waar, en geve, dat ik ten laatste van Hem in vrede moge gevonden worden, zonder smet en onberispelijk!

UITLEGGER. Maar waarom blijft u zo aan de deur staan? Kom binnen, u dochter Abrahams. Wij spraken zo even over u, want even tevoren zijn berichten tot ons gekomen, hoe u een pelgrim geworden bent.

Komt kinderen, komt binnen; kom meisje, kom ook binnen. Dus bracht hij hen allen het huis binnen.

Zodra zij binnen gekomen waren, werden zij verzocht zich neer te zetten en uit te rusten. Toen zij zulks gedaan hadden, kwamen zij, die het opzicht hadden over de pelgrims in het huis de kamer binnen om hen te zien. De een glimlachte, de andere

glimlachte ook, ja zij allen glimlachten, omdat zij zo verheugd waren, dat Christin een pelgrim geworden was. Zij zagen ook de jongens aan, streelden hen met hun handen over hun gelaat, ten teken, dat zij vriendelijk ontvangen werden. Zij gedroegen zich ook liefderijk jegens Barmhartig, en heetten hen allen welkom in huns Meesters huis. Na een poosje, want het avondmaal was nog niet gereed, nam Uitlegger hen met zich in zijn betekenisvolle kamers, en toonde hun, wat Christen, Christin's echtgenoot, enige tijd geleden ook gezien had. Hier zagen zij dus de man in de kooi; de man en zijn droom; de man, die zich een doortocht baande, door zijn vijanden, benevens de schilderij van de grootste van hen allen, alsook de overige dingen, welke toen voor Christen zo nuttig waren.

Als dit geschied was, en nadat deze zaken door Christin en haar gezelschap wat overdacht waren, nam Uitlegger hen weer terzijde en bracht hen eerst in een kamer, waar een man was, die alleen nederwaarts kon zien, met een mesthark in zijn hand. Ook stond er **Een** boven zijn hoofd, met een hemelse kroon in zijn hand. Hij bood hem die kroon aan voor zijn mestvork; doch die man zag niet op, noch gaf daarop acht, maar harkte de strohalmpjes, de kleine houtjes en het stof van de vloer naar zich toe.

CHRISTIN. Toen zei Christin: ik denk, dat ik zowat de betekenis hiervan weet, want dit is het beeld van een man dezer wereld, niet waar, mijn goede heer?

UITLEGGER. U hebt goed gezegd, zei hij, en zijn mesthark toont zijn vleselijke lust. En als u ziet, dat hij liever acht geeft, om strootjes en stokjes en het stof van de vloer bijeen te harken, dan op hetgeen Hij zegt, Die met de hemelse kroon in de hand, van boven hem toeroept, moet dit u tonen, dat bij sommigen de hemel slechts een fabel is, en dat de dingen hier beneden door hen de enig wezenlijke dingen worden geacht.

En daar u ook getoond werd, dat de man slechts naar beneden kon zien, dit is om u te doen weten, dat de aardse dingen, wanneer zij het gemoed der mensen met kracht hebben ingenomen, hun harten geheel van God aftrekken.

CHRISTIN. Toen zei Christin: *o bevrijd mij van die mesthark.*

UITLEGGER. Dat gebed, zei Uitlegger, heeft al zolang gelegen, tot het bijna verroest is. "Nauwelijks bidt een uit tienduizend: "Geef mij geen rijkdom." Spr. 30:8. Strootjes, stokjes en stof, en daarvan maar het meest, zijn de voorname zaken, waarnaar men tegenwoordig zoekt.

Hierover weenden Barmhartig en Christin, en zeiden: *het is, helaas! maar al te waar.*

Toen Uitlegger hen dit had laten zien, bracht hij hen in de allermooiste kamer van het huis; het was een zeer ruime kamer. Hij verzocht hen toen eens rond te zien, of zij daarin niet iets nuttigs zouden kunnen opmerken. Hierop zagen zij naar alle kanten nauwlettend rond, doch daar was niets te zien, dan een zeer grote spin, die aan de wand zat, welke zij over het hoofd zagen.

BARMHARTIG. Toen zei Barmhartigheid: *mijnheer, ik zie niets.* Maar Christin hield zich stil.

UITLEGGER. Maar, zei Uitlegger, zie nog eens rond. Daarom keken zij nog eens naar alle kanten en zeiden: *hier is niets anders te zien, dan een lelijke spin, die met haar poten tegen de muur hangt.*

Toen zei hij: *is er maar een spin in deze zeer grote kamer?* Toen stond het water in Christin's ogen, (want zij was een vrouw van vlugge bevatting), en zij zei: ja, mijnheer, hier zijn er meer dan één, en nog wel zulke spinnen, wier venijn veel schadelijker is dan het venijn van deze spin.

De Uitlegger zag haar toen vriendelijk aan en zei: *u hebt de waarheid gezegd.* Dit deed Barmhartig blozen, en de jongens bedekten hun aangezichten, want zij allen begonnen nu dit raadsel te verstaan.

UITLEGGER. Toen zei Uitlegger weer: "De spin houdt zich vast met haar handen (zoals u ziet) en zij is in de paleizen der koningen." Spr. 30:28. En waarom is dit opgetekend, anders dan om u te tonen, dat gij, hoe vol venijn en zonde u ook zijn moogt, door de hand des geloofs u moogt vastgrijpen aan de wand en alzo wonen in de heerlijkste kamer, die daar is in het huis des Konings daarboven.

CHRISTIN. Ik begreep, zei Christin, zoiets hiervan, maar ik kon het geheel nog niet bevatten. Ik dacht, dat wij de spinnenkoppen gelijk zijn en dat wij er ook als die lelijke schepselen uitzien, hoe mooi de kamer ook wezen mag waarin wij zijn, maar dat wij van deze spin, dit venijnige en kwaadaardige schepsel, zouden leren, hoe het geloof werkt, zie dat schoot mij niet te binnen. En toch, zij grijpt met haar handen, zoals ik zie, en woont in de mooiste kamer van het huis. God heeft niets te vergeefs gemaakt. Toen schenen zij allen vrolijk te zijn, maar toch stond het water hun in de ogen; ook zagen zij elkaar aan en bogen zich toen voor de Uitlegger.

Hij leidde hen toen in een andere kamer waar een hen was, die kuikens had. Hij verzocht hen ze eens een poosje gade te slaan. Ziet, een van de kuikens ging naar een bakje om te drinken en telkens als het dronk, hief het zijn kopje en zijn ogen ten hemel.

UITLEGGER. Ziet toch zei hij, wat dit kleine kuiken doet, en leert daarvan te erkennen van waar uw genade komt, door naar Boven te zien, wanneer u die ontvangt. En wederom, zei hij, merkt op en ziet; daarom gaven zij acht en bemerkten, dat de klokken zich op vierderlei wijze jegens haar kuikens gedroeg.

1. Zij gaf een *gewoon geluid*, en dat liet zij alle dagen horen.
2. Zij had een *bijzonder geluid*, dat zij soms liet horen.
3. Zij liet een *teken van broeden* horen, en
4. Zij liet een *alarmkreet* horen. Matth. 23:37.

Vergelijk, zei hij, nu eens deze klokken met uw Koning, en deze kuikens met zijn gehoorzame volgelingen. Want even als deze hen, heeft Hij ook Zijn wijze, waarop hij zich jegens zijn volk gedraagt. Door zijn *gewoon geluid* geeft Hij *niets*; door zijn *bijzonder geluid*, heeft Hij altijd *wat* te geven. Hij heeft ook een *koesterende stem* voor diegenen, welke Hij onder zijn vleugelen heeft vergaderd; en een *alarmkreet* om te waarschuwen, wanneer Hij de vijand ziet komen.

Het was mijn keus, mijn beminden! om u in een kamer te brengen, waar *zulke* dingen te zien zijn, omdat u vrouwen bent, en zij zijn voor u gemakkelijk te begrijpen.

CHRISTIN. Och mijnheer, zei Christin, ik bid u, laat ons nog wat meer zien.

Daarom leidde hij hen in het slachthuis, waar een slager was, die een schaap doodde. En ziet, het schaap was stil en ging rustig de dood tegemoet.

Toen zei Uitlegger: u moet van dit schaap leren, te lijden en het onrecht te dragen zonder murmurering of klachten. Ziet, hoe rustig het zijn dood tegemoet gaat, en zonder tegenwerping laat het zijn huid over zijn oren trekken. *Uw Koning noemt u Zijn schapen.*

Hierna bracht hij hen in zijn tuin, waar een grote verscheidenheid van bloemen te zien was.

UITLEGGER. En hij zei: *ziet u dit alles?* Daarop antwoordde Christin: *ja.*

Hij zei dan wederom: zie, hoe de bloemen verschillen in gedaante, in hoedanigheid, in kleur, in reuk en kracht. Enige zijn beter dan anderen; waar de tuinman ze ook gezet heeft, daar staan zij; zij twisten niet met elkaar.

Wederom bracht hij hen in zijn veld, dat hij bezaaid had met tarwe en rogge, maar toen zij nauwlettend toezagen, merkten zij, dat de aren alle afgesneden waren, slechts het stro was overgebleven.

UITLEGGER. Toen zei hij: *deze grond was bemest, beploegd en bezaaid, maar wat zullen wij met de oogst doen?*

Toen zei Christin: *verbrand die ten dele en maakt de rest tot mest.*

Daarop hernam Uitlegger: "U ziet, dat u naar vrucht zoekt, en omdat die ontbreekt, veroordeelt u de oogst ten vure, en om door der mensen voeten vertreden te worden. Draagt zorg, dat u hierin uzelf niet veroordeelt."

Als zij toen van buiten weer naar binnen wilden gaan, bemerkten zij een klein roodborstje, met een grote spin in zijn bek.

UITLEGGER. Dies zei Uitlegger: *kijk eens hier.*

Als zij daarnaar keken, verwonderde Barmhartig zich.

Maar Christin zei: wat een schande is het toch voor zulk een klein lief vogeltje als het roodborstje is, daar het toch een vogel boven veel vogels is, die zo graag een soort van gemeenzaamheid met de mens onderhoudt. Ik had gedacht, dat het van broodkruimeltjes of dergelijke onschadelijke stoffen leefde; nu houd ik van dat vogeltje veel minder, dan ik eerst deed.

Daarop antwoordde de Uitlegger: dit roodborstje is een zinnebeeld, dat zeer geschikt is om sommige belijders voor te stellen. Op het gezicht zijn zij zoals dit roodborstje, aangenaam van uiterlijk, kleur en gedrag. Zij schijnen ook een zeer grote toegenegenheid te hebben voor oprechte belijders. Bovenal wensen zij zich met hen te verbinden en in hun gezelschap te zijn, alsof zij van de kruimkens der vromen leven kunnen. Zij geven ook voor, dat zij daarom de huizen van Godzaligen bezoeken en de geboden des Heeren onderhouden, maar wanneer zij alleen zijn, dan doen zij als het roodborstje: zij kunnen spinnenkoppen vangen en verslinden; zij kunnen hun leefregels veranderen; de goddeloosheid indrinken en de zonde als water naar binnen zwelgen.

Als zij dan weer in het huis gekomen waren, en het avondeten nog niet gereed was, wenste Christin, dat Uitlegger hen nog andere nuttige dingen wilde laten zien of vertellen. Toen begon Uitlegger en zei:

- *Hoe vetter het zwijn is, hoe begeriger het is naar het slijk; hoe vetter de os is, hoe darter hij naar de slachtbank gaat; en hoe gezonder een wulps mens is, hoe begeriger hij ze tot het kwade.*
- *De vrouwen hebben er behagen in netjes en sierlijk voor dan dag te komen; maar het is een bevallig iets, versierd te zijn met datgene, wat in de ogen Gods van grote waarde is.*
- *Het is gemakkelijker een paar nachten te waken, dan een geheel jaar achtereen op te blijven. Zo is het ook gemakkelijker voor iemand, als een goed belijder te beginnen, dan in die belijdenis te volharden tot het einde, zoals het behoort.*
- *Elke schipper, wanneer hij door en storm belopen is, zal gewillig datgene over boord werpen, wat van de geringste waarde is in het schip; maar wie zal het beste eerst uitwerpen? Niemand, dan hij, die God niet vreest.*
- *Eén lek doet een schip zinken en éne zonde verderft een zondaar.*
- *Hij, die zijn vriend vergeet is ondankbaar jegens hem, maar hij, die zijn Verlosser vergeet, is onbarmhartig jegens zich zelf.*
- *Hij, die in de zonde leeft, en de zaligheid hier namaals verwacht, is gelijk aan iemand, die onkruid zaait en meent zijn schuur te zullen vullen met tarwe of gerst.*
- *Als iemand goed leven wil, die stelle zich zijn laatsten dag voor, en make die altijd tot zijn gezelschaphouder.*
- *Het oorblazen en de gedachten wisseling bewijzen, dat de zonde in de wereld is.*
- *Indien de wereld, die God verlicht, bij de mensen van zulk een waarde wordt geschat, wat is dan de hemel niet, die door God aangeprezen wordt?*
- *Indien het leven, dat van zovele moeiten vergezeld gaat, door ons met tegenzin verlaten wordt, wat zal het leven daarboven dan niet zijn?*
- *Iedereen roept over de goedheid van mensen, maar wie is er, die aangedaan is, zoals het betaamt, over de goedheid Gods?*
- *Wij zitten zelden aan tafel en eten of er schiet wat over; zo is er in Jezus Christus meer zoenverdienste en gerechtigheid, dan de gehele wereld nodig heeft.*

Toen de Uitlegger gedaan had, nam hij hen weer mee naar buiten in zijn tuin, en voerde hen bij een boom, welks hart geheel verrot en vergaan was, en toch groeide hij en droeg bladeren. Barmhartig vraagde toen: wat beduidt dit? Met deze boom, zei hij, welks buitenkant zo schoon is, maar welks binnenste verrot is, kunnen velen vergeleken worden, die in de hof des Heeren staan. Het zijn zulken, die met hun mond zeer veel van God spreken, maar inderdaad niets voor Hem doen willen; wier bladeren zeer schoon zijn, maar wier hart tot niets deugt, dan tot tonder in des duivels tonderdoos.³

Het avondeten was nu klaar, de tafel was gedekt en alle dingen waren opgebracht; dies zaten zij neer en aten, nadat een van hen gedankt had.

---

³ Tonder is een lichtontvlambare stof die in een tonder-, of tondeldoos gedaan werd, waarmee men vuur maakte.

Uitlegger onthaalde gewoonlijk degenen, die bij hem vernachten, op muziek terwijl zij tafelden; daarom speelden de speellieden nu ook. Ook was er iemand die zong; hij had een zeer mooie stem. Dit zong hij:

*De Heer alleen is mij een Steun;
Hij is het, Die mij voedt;
O zeg, ontbreekt mij dan wel iets,
Wat 'k nodig hebben moet?*

Toen het gezang en de muziek geëindigd waren, vroeg Uitlegger aan Christin, wat toch de eerste drangreden was, dat haar bewoog om zich tot een pelgrimsleven te begeven.

CHRISTIN antwoordde: *Ten eerste*. Het verlies van mijn echtgenoot kwam mij te binnen, waarover ik hartelijk leed droeg, doch dat alles was maar natuurlijke aandoening. Toen kwamen de moeiten en de pelgrimstocht van mijn echtgenoot mij te binnen en ook hoe ik mij jegens hem en zijn zaken als een ruw mens gedragen heb. Het schuldgevoel beklemde mijn hart en zou mij ten onder gebracht hebben, zo ik niet te gelegener tijd een droom gehad had van de welstand van mijn man, en een brief, die mij was gezonden geworden door de Koning van dat Land, waar mijn man woont, om tot Hem te komen. De droom en de brief werkten samen zo krachtig op mijn gemoed, dat ik gedrongen werd, deze weg in te slaan.

UITLEGGER. Maar hebt u geen tegenstand ontmoet, vóór u uw voeten buiten de deur zette?

CHRISTIN. Ja, mijn buurvrouw, zekere Mejuffrouw Vreesachtig (zij was vermaagschapt met hem, die mijn man zou overreed hebben, terug te gaan uit vrees voor de leeuwen). Zij schold mij ook voor dwaas uit om mijn voorgenomen wanhopige reis, zoals zij die noemde. Zij voerde ook alles aan, wat zij kon, om mij daarvan af te schrikken: de zwarigheden en moeiten, die mijn man op de weg ontmoet had. Maar een droom, die ik had van twee kwaadgezinden, die als ik meende, overlegden hoe zij mijn reis verhinderen mochten, heeft mij het meest verontrust; ja hij komt mij nog wel te binnen, en maakt mij bang voor iedereen, die ik ontmoet, alsof zij mij naderen zouden om mij kwaad te doen, en mij uit de weg te voeren. Ja, ik mag het mijnheer wel zeggen, ofschoon ik niet graag zou willen, dat iedereen het wist, dat wij beiden tussen dit huis en de poort, waar door wij op deze weg kwamen, zo vreselijk werden aangevallen, dat wij genoodzaakt werden uit te roepen: *moord!* Die twee mannen, die ons aanvielen, geleken sprekend op die twee, welke ik in mijn droom gezien had.

UITLEGGER. Daarop zei Uitlegger: *uw begin is goed, uw einde zal nog veel beter zijn.*

Toen wendde hij zich tot Barmhartig en zei tot haar: *wat bewoog u dan, mijn liefste, om hierheen te komen?*

Hierop bloosde en beefde Barmhartig en zweeg voor een poos.

UITLEGGER. *Vrees niet*, zei hij toen, *geloof alleenlijk en spreek uw hart eens uit.*

BARMHARTIG. Toen begon zij en zei: "Waarlijk, mijnheer, mijn gebrek aan ondervinding doet mij graag zwijgen en ook vervult mij dat met vreeze, dat ik ten laatste te kort zal komen. Ik kan niet verhalen van gezichten en dromen, zoals mijn vriendin Christin doen kan, ook weet ik niet wat het is, te treuren over de weigering van goede raadgevingen van vrome betrekkingen."

UITLEGGER. Wat is het dan, mijn waarde, dat u overhaalde om te doen zoals u gedaan hebt?

BARMHARTIG. Wel, toen onze vriendin hier oppakte om uit onze stad te gaan, gingen ik en een ander bij toeval haar bezoeken. Wij klopten aan de deur en gingen binnen. Toen wij binnengetreden waren en zagen wat zij deed, vroegen wij haar, wat zij van plan was. Zij zei, dat zij een boodschap ontvangen had om tot haar echtgenoot te gaan. Zij stond op en verhaalde ons, hoe zij hem gezien had in een droom, wonende in een heerlijke plaats onder de onsterfelijken, dragende een kroon, spelende op een harp, hoe hij at en dronk aan de tafel zijns Vorsten en Hem lofliedere zong, omdat Hij hem daarheen gebracht had, enz. Nu zij deze dingen zo aan ons verhaalde, was het mij alsof mijn hart brandende was in mijn binnenste, en ik zei in mijn hart: *als dit waar is, dan wil ik mijn vader, mijn moeder en het land mijner geboorte verlaten en wil ik, als ik mag, met Christin gaan.* Daarom vraagde ik haar verder naar de waarheid van deze zaken en of zij mij wilde toestaan met haar te gaan, want ik zag nu, dat men niet langer in onze stad zou kunnen blijven wonen zonder gevaar van verloren te gaan. Maar toch ging ik met haar heen met een bedrukt gemoed, niet omdat ik onwillig was om weg te gaan, maar omdat zo veel van mijn betrekkingen achtergelaten werden. En ik ben gekomen met volle begeerte van mijn hart en wil gaan, als ik mag, met Christin naar haar man en zijn Koning.

UITLEGGER. Uw uittocht is goed, want u hebt vertrouwen gesteld in de waarheid. U bent evenals Ruth, die uit liefde voor Naomi en de Heere, haar God, haar vader, haar moeder en het land van haar geboorte verliet, om uit te trekken en te gaan naar een volk, dat zij tevoren niet kende. *"De Heere belone uw werk en een volkomen loon worde u gegeven door de Heere, de God Israëls, onder wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen."* Ruth. 2:12.

Als nu het avondmaal gedaan was, en men toebereidselen gemaakt had om naar bed te gaan, werden de vrouwen elk alleen gelegd en de jongens bij elkaar.

Als nu Barmhartig te bed lag, kon zij niet slapen van vreugde, omdat nu haar twijfelingen, dat het ten laatste verkeerd met haar zou aflopen, verder van haar waren weggedaan, dan ooit tevoren. Zo lag zij daar God te loven en te danken, die haar zulk een gunst bewezen had.

In de morgenstond, stonden zij op met de zon, en maakten zich gereed om te vertrekken, maar Uitlegger begeerde, dat zij nog een poosje zouden blijven, want, zei hij, u moet ordelijk van hier gaan. Toen zei hij tot het meisje, dat hen het eerst de deur opengedaan had: neem ze met u mee en breng ze in de tuin naar het bad, en was hen daar en reinig hen daar van het vuil, dat zij op hun reis opgedaan hebben.

Toen nam het meisje, **Onschuld** genoemd, hen mee en bracht hen in de tuin naar het bad. Zij vertelde hen, dat zij daar moesten gewassen en gereinigd worden, want haar meester wilde, dat de vrouwen zo zouden gedaan worden, die bij zijn huis aangingen,

wanneer zij op hun pelgrimstocht voortgingen. Daarop gingen zij in het bad, en wasten zich, zij en de jongens alle te samen. Zij kwamen uit het bad te voorschijn, niet alleen lieflijk en zuiver, maar ook meer opgewekt en versterkt in hun gewrichten. Als zij nu weer binnenkwamen, zagen zij er veel schoner uit, dan toen zij uitgingen om gewassen te worden.

Toen zij uit de tuin van het bad teruggekeerd waren, nam Uitlegger hen tot zich en zag hen aan, zeggende tot hen: *zo schoon als de maan*. Hierop vroeg hij om het zegel, waarmee zij gewoonlijk bezegeld werden, die gewassen waren in zijn bad. Het zegel werd gebracht en hij zette een merk op hun voorhoofden, opdat zij zouden gekend worden in de plaatsen, waarheen zij nu gaan zouden. Het zegel nu was de inhoud en betekenis van het paaslam, dat de kinderen Israëls aten, toen zij uit het land van Egypte kwamen en het merkteken werd geplaatst tussen hun ogen. Dit zegel droeg zeer veel bij tot haar schoonheid, want het was een sieraad voor hun gezicht. Het gaf ook iets plechtigs aan hun gelaat, en maakte hun blikken als die der engelen. Exod. 13:8-10.

UITLEGGER. Toen zei Uitlegger weer tot het meisje, dat op deze vrouwen wachtte: *ga in de kledkamer en haal van daar klederen voor deze mensen*. Daarom ging zij heen en haalde van daar witte klederen en leidde die voor hem neer; toen gebod hij haar, die aan te trekken. Het was fijn lijnwaad, wit en schoon.

Toen de vrouwen zo versierd waren, schenen zij een schrik voor elkaar te zijn, want zij konden die heerlijkheid niet aan zich zelf bemerken, die zij aan elkaar zagen. Daarom juist begon de een de andere beter te achten dan zich zelf. "Jij bent schoner dan ik ben" zei de ene, en "Jij ziet er netter uit, dan ik ben," zei de andere. De kinderen stonden ook verbaasd toen zij zagen met welke schone klederen zij bekleed waren geworden.

Uitlegger riep toen om een van zijn voetknechten, zekere **GROOTHART** en gebod hem zwaard en helm en schild te nemen en neem deze mijn dochters, zei hij, onder uw hoede en geleid hen naar het huis **Sierlijk** genaamd, aan welke plaats zij na deze zullen uitrusten. Dus nam hij zijn wapenen en ging hen voor, terwijl Uitlegger hen Gods hulp toewenste. Ook zij, die tot het huisgezin behoorden lieten haar met veel goede wensen voorttrekken. Dus vervolgden zij hun weg en zongen:

*Hier vonden wij een tweede plek
Van rust, en zagen daar
Of hoorden, wat van eeuw tot eeuw
Verborgen was, maar wáár.*

*De mesthoopkrabber, spin en hen,
Ook 't kuiken leerde mij
Een les; o, dat mijn leven steeds
Daarnaar geregeld zij.*

*De slager, tuin en ook het veld
Het roodborstje en zijn buit,
Als ook de boom, van binnen rot,
Delen mij lessen uit.*

*Opdat ik waken, bidden moog'
En naar oprechtheid streef;
Ik dag aan dag mijn kruis opneem;
In 's Heeren vreze leef!*

Nu zag ik in mijn droom, dat zij voortgingen en Groothart voor hen uitging. Al voort wandelende kwamen zij aan de plaats, waar Christens last van zijn rug gevallen was en in de grafspelonk neertuimelde. Hier hielden zij toen een ogenblik stand; ook loofden zij hier God.

Nu, zei Christin, schiet het mij te binnen, wat ons aan de poort gezegd werd, te weten: dat wij vergiffenis zouden ontvangen door woord en daad; door woord, dat is door de belofte door daad, namelijk op de wijze, waarop zij verworven is. Wat de belofte is, daarvan weet ik iets, maar wat het is, vergiffenis te ontvangen door de daad, of in de wijze waarop zij verkregen is, ik onderstel Mijnheer Groothart, dat u zulks wel weet, daarom zouden wij graag u eens daarover horen spreken.

GROOTHART. De vergeving, door de daad geschiedt, is de vergiffenis door iemand verkregen, voor een ander die daaraan behoefte heeft; niet door de persoon, die vergeving ontving, maar in de wijze, zegt een ander, waarop ik die verworven heb. Zo dan, om uitvoeriger over deze zaak te spreken, is de vergeving, die u en Barmhartig en deze jongens ontvangen hebben, door een Ander verworven geworden, namelijk door Hem, die u inliet door de poort; en Hij heeft die verworven op tweeërlei wijze.

- Hij heeft de gerechtigheid vervuld, om u daarmee te bekleden
- En bloed gestort, om u daarin te reinigen.

CHRISTIN. Maar als Hij Zijn gerechtigheid aan ons afstaat, wat zal Hij dan voor Zichzelf hebben?

GROOTHART. Hij heeft meer gerechtigheid, dan u nodig hebt, of Hijzelf nodig heeft.

CHRISTIN. Ik bid u, laat dat eens duidelijk uitkomen.

GROOTHART. Van harte gaarne; maar eerst moet ik u vooraf zeggen, dat Hij, van Wien wij nu spreken zullen, een Persoon is, die Zijns gelijke niet heeft. Hij heeft twee naturen in één Persoon, die duidelijk te *onderscheiden*, maar onmogelijk te *scheiden* zijn. Aan ieder van deze twee naturen behoort een gerechtigheid, en iedere gerechtigheid behoort wezenlijk tot die natuur, zodat men even gemakkelijk de natuur zou kunnen uitdoven, als Zijn rechtvaardigheid of gerechtigheid daarvan afzonderen. Van deze gerechtigheden nu, worden wij geen deelgenoten gemaakt, alzo dat zij beiden, of één beide op ons zouden worden gelegd, opdat wij daardoor rechtvaardig mochten worden gemaakt en daardoor leven. Behalve deze twee is er nóg een gerechtigheid, die deze Persoon bezit, daar deze twee naturen in een persoon verenigd zijn. En dit is niet de gerechtigheid van Zijn Godheid, die onderscheiden is van Zijn mensheid, noch de gerechtigheid van Zijn mensheid, die onderscheiden is van Zijn Godheid, maar een gerechtigheid, die bestaat in *de vereniging der beide naturen*, en eigenlijk 'de gerechtigheid' kan genoemd worden, die Hem wezenlijk toebehoort, gelijk Hij van God toebereid is om bekwaam te zijn voor zijn Middelaarsambt, hetwelk Hem is toevertrouwd.

Indien hij zich van zijn *eerste* gerechtigheid ontdoet, dan ontdoet Hij zich van Zijn *Godheid*; indien Hij afstand doet van Zijn *tweede* gerechtigheid, dan ontdoet Hij zich van de reinheid Zijner mensheid; indien Hij zich ontdoet van de *derde* gerechtigheid, dan zou Hij de volmaaktheid niet bezitten, die Hem tot het Middelaarsambt bekwaam maakt.

Hij heeft derhalve een andere gerechtigheid, welke bestaat in de volbrenging van, of in de gehoorzaamheid aan een geopenbaarde wil, en dat is de gerechtigheid, die Hij op de zondaren legt, en waardoor hun zonden bedekt zijn. Daarom zegt Hij: "Indien door de ongehoorzaamheid van een mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van enen, velen tot rechtvaardigen gesteld worden Rom. 5:19.

CHRISTIN. Maar zijn die andere gerechtigheden voor ons dan van geen nut?

GROOTHART. Ja, want hoewel zij aan Zijn naturen en Zijn ambt eigen zijn, en alzó niet aan een ander kan meegedeeld worden, toch is het uit kracht van deze gerechtigheden, dat de gerechtigheid, die rechtvaardig maakt, tot dat doel een onfeilbare werking bezit. De gerechtigheid van Zijn Godheid geeft *kracht* aan Zijn gehoorzaamheid; de gerechtigheid van Zijn mensheid geeft *bekwaamheid* aan Zijn gehoorzaamheid tot rechtvaardigmaking, en de gerechtigheid, die bestaat in de vereniging van deze twee naturen tot dit ambt, geeft *gezag* aan die gerechtigheid, om het werk te volbrengen, waartoe zij verordineerd is.

Zo dan is hier een gerechtigheid, die Christus, daar Hij God is, niet behoeft, want Hij is God zonder dezelve; hier is ook een gerechtigheid, die Christus als mens niet behoeft om Hem tot mens te maken, want Hij is zonder dezelve een volmaakt mens. Wederom is hier een gerechtigheid, die Christus als Godmens niet behoeft, want zonder haar is Hij dat volkomen. Zo is hier dan een gerechtigheid, die Christus als God, als mens, als *Godmens* niet behoeft voor Zichzelf, en die Hij daarom over heeft; een rechtvaardigende gerechtigheid, die Hij voor Zichzelf niet behoeft en die Hij daarom weggeeft. Vandaar wordt zij genoemd: *de gave der gerechtigheid*. Rom. 5:17. Deze gerechtigheid naardien Christus Jezus, de Heere Zichzelf onder de wet gesteld heeft, moet weggegeven worden; want de wet bindt degene, die onder haar staat, niet slechts hiertoe "dat hij recht doe", maar ook dat hij *liefde* oefene.

Daarom moet hij, en behoort volgens de wet, hij die twee rokken heeft, één te geven aan hem, die er geen heeft. En waarlijk, onze Heere heeft twee rokken, één voor Zichzelf, en één om weg te schenken, waarom Hij naar vrije wil een wegschenkt aan diegenen, die er geen bezitten. Op deze wijze, Christin en Barmhartig en de overigen van u, die hier zijn, komt uw vergeving door de daad of het werk van een ander. Het is uw Heere Christus, die heeft uitgewerkt en weggeschonken, wat Hij verworven heeft, aan de eerste de beste armen bedelaar, die Hij ontmoet.

En wederom, opdat door de daad vergiffenis werd verworven, moest er iets aan God betaald worden als een prijs, zowel als iets toeberaid worden om ons daarmee te bedekken. De zonde heeft ons overgeleverd aan de rechtvaardige vloek van een rechtvaardige wet; van deze vloek nu moeten wij gerechtvaardigd worden, bij wijze van lossing, daar een losprijs voor de misdaden, die wij begaan hebben, betaald werd, Rom. 4:24. en dit is geschied door het bloed uws Heeren, die daar kwam en in uw plaats en uw toestand trad, en uw dood onderging voor uw overtredingen. Gal. 3:13. Zo heeft Hij u verlost van uw overtredingen door bloed, en uw verontreinigde en geschonden zielen met gerechtigheid bedekt; waarom God u voorbijgaat, en u niet verderven zal, wanneer Hij komen zal om de wereld te oordelen.

CHRISTIN. Wat is dit schoon. Nu zie ik, dat er iets uit te leren was, toen wij door woord en daad vergeving ontvingen. Lieve Barmhartig, laten wij trachten, dit in onze harten te bewaren, en u ook, mijn kinderen, zie, dat je het onthoudt. Maar mijnheer, was het dit niet, dat veroorzaakte, dat mijn vrome man Christen, het pak van zijn schouders viel, en dat hem driemaal van vreugde deed opspringen?

GROOTHART. Ja, het was het geloof daaraan, waardoor de koorden werden verbroken, die op gene andere wijze konden verbroken worden, en dat hij zijn last tot aan het kruis moest dragen, was om hem een bewijs van *de kracht des kruises* te geven.

CHRISTIN. Dat dacht ik al; want ofschoon mijn hart tevoren verlicht en vrolijk was, nu is het toch wel tienmaal meer opgeruimd en blij. En ik ben overtuigd, door hetgeen ik gevoeld heb, hoewel ik nu nog maar weinig heb ondervonden, dat, zo de zwaarst beladen mens ter wereld hier was en zag en geloofde, zoals ik nu doe, dit zijn hart des te vrolijker en blijder maken zou.

GROOTHART. Niet alleen wordt door het gezicht en de beschouwing van dit kruis ons troost gegeven en verlichting van de last ons aangebracht, maar daardoor wordt ook een tot liefde dringende toegenegenheid in ons gewerkt. Want wie kan, indien hij maar eens bedenkt, dat hem vergeving is geschied, niet slechts door de belofte maar op zodanige wijze, anders dan aangedaan zijn over de Weg en het Middel van zijn verlossing, alsook over de Man, die haar voor hem heeft uitgewerkt?

CHRISTIN. Zeer waar; mij dunkt, het doet mijn hart bloeden, als ik denk, hoe Hij voor mij zijn bloed heeft willen storten. *O, Gij Beminnende! O, Gij hoogst Geprezene! Gij zijt waardig, dat ik de Uwe ben; u hebt mij gekocht; u bent waardig, dat ik geheel de uw ben; u hebt voor mij tienduizendmaal meer betaald, dan ik waard ben!*

Geen wonder, dat dit gezicht mijn man zo aandeed, dat het water in zijn ogen stond, en dat hij zo vlug verder wandelde. Ik ben overtuigd, dat hij toen wenste, dat ik bij hem was, maar ach, diep ongelukkige, die ik was, ik liet hem geheel alleen hierheen komen.

"O, Barmhartig, waren uw vader en uw moeder toch hier, ja ook Mejuffrouw Vreesachtig. Nee ik wenste nu van ganser harte dat ook Mevrouw Wellust hier was. O, zeker, zeker, wat zouden hun harten aangedaan zijn! Dan zou noch de vrees van de ene, noch de hevige drift van lusten van de andere hen kunnen overhalen om weer naar huis te gaan, of hen terughouden van goede vrome pelgrims te worden."

GROOTHART. Nu spreekt u uit de warmte van uw aandoening. Zal het, meent u, altijd zo met u zijn? Bovendien is dit niet aan iedereen meegedeeld, die uw Jezus bloeden zag. Er waren er, die daarbij stonden, en die Zijn hartebloed op de aarde zagen neervloeien, en die er toch zo ver vandaan waren, dat zij, in plaats van beklagden, Hem uitlachten en in plaats van Zijn discipelen te worden, hun harten jegens Hem verhardden. Daarom hebt gij, alles wat u hebt, mijn dochters, door een bijzondere inwerking, veroorzaakt door een Goddelijke betrachting van hetgeen ik tot u gesproken heb. Herinner u, dat u is gezegd geworden, hoe de klokken bij haar gewoon geroep, aan haar kuikens geen voedsel geeft. Daarom hebt u dit ontvangen, door een bijzondere genade.

Nu zag ik nog in mijn droom, dat zij voortgingen, tot zij genaderd waren aan de plaats, waar Onnozel, Luiheid en Inbeelding lagen te slapen, toen Christen op zijn pelgrimstocht daar voorbijkwam. En zie, zij waren met ketenen opgehangen op een kleine afstand vandaar, aan de andere zijde van de weg.

BARMHARTIG. Toen zei Barmhartig, tot hem die hun gids en leidsman was: *wie zijn deze drie mannen? En waarom zijn zij daar opgehangen?*

GROOTHART. Die drie mannen waren van een zeer slechte hoedanigheid. Zij hadden zelf geen plan om pelgrims te zijn, en zij verhinderden daarvan, wie zij konden beletten. Zij waren zelf lui en traag, en wie zij konden overhalen, maakten zij ook zo; en tevens leerden zij hen zich in te beelden, dat het ten laatste toch wel goed met hen gaan zou. Zij sliepen, toen Christen voorbijging, en nu u hier voorbij gaat, zijn zij opgehangen.

BARMHARTIG. Maar konden zij dan iemand bepraten om ook te denken als zij?

GROOTHART. Ja, zij hebben verscheiden lieden uit de weg gevoerd. Daar was **Traagvoet**, die zij overhaalden om te doen zoals zij. Zij bepraatten ook zekere **Kortwind**, benevens zekere **Geen-Hart**, alsmede zekere **Begerig-naar-Lust** en zekere **Slaaphoofd**, als ook een jonge vrouw, wier naam **Loom** was, om uit de weg te treden en te doen als zij. Bovendien verbreidden zij een slecht gerucht van uw Heere, anderen overtuigende, dat Hij een tuchtmeester was. Ook verbreidden zij een slecht gerucht van het goede land, zeggende, dat het niet half zo goed was, dan anderen het voorstelden. Zij begonnen ook zijn dienaren te verachten en zelfs de allerbesten van hen te houden voor bemoeizieke lastige indringers. Verder verstoutten zij zich, *het brood Gods*, zemelen; *de troost Zijner kinderen*, dweperij, en *de reis en moeite der pelgrims* nutteloze zaken te noemen.

CHRISTIN. Nee, zei Christin, als zij de zodanige waren, dan zullen zij door mij nooit beklagd worden. Zij hebben slechts ontvangen, wat zij verdiend hadden en ik geloof, dat het goed is, dat zij zo dicht aan de heirweg hangen. Maar zou het niet goed geweest zijn, als hun misdaden gegraveerd waren geworden op een ijzeren of koperen plaat en hier, waar zij hun misdaden gepleegd hebben, opgesteld werd tot een waarschuwing voor andere slechte mensen?

GROOTHART. Dat is reeds gebeurd, zoals u wel zult kunnen opmerken, als u maar een weinig nader aan de muur wilt gaan.

BARMHARTIG. Nee, nee, laat hen hangen en hun namen vergaan en hun boze daden voor eeuwig tegen hen blijven. Ik geloof, dat het een grote genade voor ons is, dat zij opgehangen werden, vóór wij hierheen kwamen; wie weet wat zij mochten gedaan hebben aan zulke arme vrouwen, als wij zijn?

Daarop brachten zij dit in een lied, zeggende:

*Nu dan, u drie, hangt daar en wees een beeld
Van ieder, die der waarheid parten speelt.
En laat, die volgt, met vreze zien hoe 't gaat
Met hem, die deze vrome pelgrims haat.
En u mijn ziel, hoed u voor zulke lied'n,*

Die steeds der heiligheid hun' lagen biên.

Zo gingen zij voort, tot zij kwamen aan de voet van de heuvel **Moeilijkheid**, waar hun goede vriend Groothart weer de gelegenheid aangreep om hen te vertellen, wat daar gebeurde, toen Christen zelf daar voorbij ging. Eerst leidde hij hen naar de bron. Zie, zei hij, dit is de fontein, waaruit Christen dronk, voor hij deze heuvel opging, en toen was zij klaar en goed, maar nu is zij troebel van de voeten van enigen, die niet willen, dat pelgrims alhier hun dorst zouden lessen. Ezech. 34:18.

BARMHARTIG. Daarop zei Barmhartigheid: *en waarom zijn zij in het trouwe zo nijdig?*

GROOTHART. Maar, zei hun gids, het is wel te gebruiken, als men er van schept en in een vat doet, dat rein en goed is, want dan zakt het slijk op de bodem en het water zal van zelf te klaarder voor de dag komen. Daarom waren Christin en haar gezellen verplicht aldus te doen. Zij schepten er van en deden dat in een aarden pot, en lieten het staan tot het slijk aan de bodem was gezonken, en toen dronken zij ervan.

Daarna vertoonde hij hun de twee bijwegen, die aan de voet van de heuvel waren, waarin **Formalist** en **Huichelarij** zichzelf verloren. Ja, zei hij, dat zijn gevaarlijke paden. Twee mensen gingen hier verloren, toen Christen deze weg reisde. En ofschoon, zoals u ziet, deze wegen sedert versperd zijn door kettingen, palen en een gracht, toch zijn er, die het verkiezen zich hier te wagen, liever dan de moeite te nemen deze heuvel op te gaan.

CHRISTIN. De weg der goddelozen is streng, Spr. 13:15. Het is een wonder, dat zij op die wegen kunnen geraken zonder gevaar te lopen hun nek te breken.

GROOTHART. Zij willen wagen. Ja, indien het eens mocht gebeuren, dat een van 's Konings dienaren hen ziet, hen toeroept en hen zegt, dat zij op verkeerde wegen zijn en hen vermaant, dat zij zich voor het gevaar zullen hoeden, dan antwoorden zij hem spottende en zeggen: "Aangaande het woord, dat u tot ons in des Heeren naam gesproken hebt, wij zullen naar u niet horen, maar wij zullen ganselijk doen, al hetgeen uit onze mond is uitgegaan, enz. Jer. 44:16,17. Ja, als u een weinig vooruit ziet, dan zult u bemerken, dat deze wegen kenbaar genoeg gemaakt zijn, niet slechts door deze palen en die gracht en die ketting, maar ook door een haag versperd; toch verkiezen zij daarin te gaan.

CHRISTIN. Zij zijn lui; zij houden niet van vermoeyenis; de weg, de heuvel op, is hun onbehaaglijk. Zo is vervuld aan hen, wat geschreven staat: "De weg des luiaards is als een doornheg", Spr. 15:19. Ja zij verkiezen liever op strikken te gaan, dan deze heuvel op te wandelen en het overige van de weg te bewandelen, die naar de stad leidt.

Daarop wandelden zij voorwaarts en begonnen de heuvel op te gaan, ja zij beklommen ook de heuvel, maar voor zij de top bereikt hadden begon Christin te hijgen, en zei: ik durf wel zeggen, dat deze heuvel een berg der verzuchting is. Geen wonder, dat zij, die meer van hun gemak dan van hun ziel houden, voor zich een meer gemakkelijke weg verkiezen.

Toen zei Barmhartigheid: ik moet gaan zitten! Ook begonnen de kleinste kinderen te schreien.

Kom, kom, zei Groothart, zet u hier niet neer, want een weinig hoger staat des Vorsten prieeltje. Daarop nam hij de kleine jongen bij de hand en leidde hem daarheen op.

Toen zij aan het prieeltje gekomen waren, waren zij zeer gewillig om te gaan zitten, want zij waren allen zeer verhit. Barmhartig zei toen: hoe zoet is toch de rust voor hen, die arbeiden, Matth. 11:28. Hoe goed is de Vorst der pelgrims om zulk een rustplaats voor hen te bereiden! Van dit prieel heb ik veel gehoord, maar ik zag het nooit tevoren. Doch laat ons oppassen, dat wij hier niet slapen, want naar ik gehoord heb, is dat Christen duur te staan gekomen.

Toen zei Mijnheer Groothart tot de kleinen: *kom, mijn lieve jongens, hoe gaat het? Wat denken jullie nu van de pelgrimsreis?*

Mijnheer, zei de kleinste, ik was bijna geheel buiten adem, maar ik dank u, dat u mij in deze nood de hand gereikt hebt. Ik herinner mij nu wat mijn moeder mij verteld heeft, namelijk dat de weg naar de hemel is alsof men op een ladder klimt, en de weg naar de hel is alsof men van een heuvel naar beneden loopt. Maar liever ga ik de ladder op ten leven, dan de heuvel af naar de dood.

BARMHARTIG. Toen zei Barmhartigheid: maar het spreekwoord zegt: de heuvel af te gaan is gemakkelijk.

JACOB. Doch Jakob (want zo heette het jongske) zei: de dag komt, wanneer naar mijn gevoelen, de heuvel af te gaan, het moeilijkste van alles wezen zal. Je bent een lieve jongen, zei zijn meester, je hebt haar een recht goed antwoord gegeven.

Toen lachte Barmhartig, maar de kleine jongen bloosde.

CHRISTIN. Komaan, zei Christin, wilt u niet een weinig eten? Een weinig maar om u te verfrissen, onderwijl u hier zit en uw voeten laat uitrusten? Want ik heb hier een stukje van een granaatappel, die mijnheer Uitlegger mij in de hand stopte, juist toen ik zijn deur uitging. Ook gaf hij mij een stukje van een honiggraat en een klein flesje met wijn.

Ik dacht wel, dat hij u wat gaf, zei Barmhartig, omdat hij u ter zijde riep.

Ja, dat deed hij ook, zei de andere.

Maar zei Christin, nog zal het zijn, zoals ik zei, dat het wezen zou, toen wij pas van ons huis weggingen, dat u delen zult in al het goed, dat ik heb, omdat u zo gewillig mijn meegezellin geworden bent.

Daarop deelde zij hen mee en zij aten, zowel Barmhartig als de jongens.

Ook zei Christin tot Groothart: mijnheer, wilt u ook doen als wij? Maar hij antwoordde: u bent op uw pelgrimstocht en ik zal haast terugkeren. Wat u hebt, moge u goed bekomen. Thuis eet ik zulks dagelijks.

Als zij nu gegeten en gedronken hadden en nog een poosje langer gepraat hadden, zei hun gids tot hen: de dag gaat ten einde; als het u goeddunkt, laten wij ons dan gereed maken om voort te gaan. Daarom stonden zij op om verder te trekken en de kleine jongens liepen vooruit. Maar Christin vergat haar flesje met wijn met zich te nemen, daarom zond zij haar kleine jongen terug om het te halen.

BARMHARTIG. Hierop zei Barmhartigheid: ik geloof dat dit een plaats is om alles te verliezen. Hier verloor Christen zijn rol, en hier liet Christin haar flesje achter. Mijnheer, wat is de oorzaak hiervan? Toen antwoordde hun gids en zei: de oorzaak is

slaapzucht of vergeetachtigheid. Sommigen slapen, wanneer zij zich wakker moeten houden, en anderen vergeten, wanneer zij moeten onthouden; en dit is juist de oorzaak, waarom sommige pelgrims dikwijls op de rustplaatsen sommige dingen verliezen. Pelgrims behoren te waken en zich te herinneren hetgeen zij reeds met grote verheuging hebben ontvangen, want als zij nalaten dit te doen, eindigen hun verheugingen in tranen en hun zonneshijn in een wolk. Getuige de geschiedenis van Christen aan deze plaats.

Toen zij gekomen waren aan de plaats, waar **Mistrouwen** en **Vreesachtig** Christen ontmoetten en hem wilden overhalen om terug te gaan uit vrees voor de leeuwen, bemerkten zij als het ware een stelling en daar vóór, naar de weg toe, een grote plaat met een afschrift van versregels daarop geschreven, en daaronder de reden waarom deze stelling werd opgericht in plaats. De versregels waren deze:

*Dat hij, die deze stelling ziet,
Acht geev' op hart en reen!
Dan gaat 't hem wis; doet hij het niet,
Als and'ren, lang geleên.*

De woorden onder de versregels waren: deze stelling is gebouwd om daarop degene te straffen, die door Vreesachtigheid of Wantrouwen bang worden om hun pelgrimstocht voort te zetten; ook werden op deze stelling beiden Mistrouwen en Vreesachtig met een gloeiend ijzer door de tong gebrand, omdat zij Christen in zijn reis trachtten te verhinderen.

Toen zei Barmhartigheid: dit is zeer gelijk aan het gezegde des Gezegden: "Wat zal u de bedrieglijke tong geven, of wat zal zij u toevoegen? Scherpe pijlen eens machtigen, mitsgaders gloeiende jeneverkolen", Ps. 120:3-4.

Zo trokken zij voort, tot zij de leeuwen in het gezicht kregen. Mijnheer *Groothart* nu was een sterk man, Daarom was hij niet bang voor een leeuw; maar toch, toen zij aan de plaats gekomen waren, waar de leeuwen lagen, waren de jongens, die eerst vooruit liepen, blij dat zij achteraan konden sluipen, want zij waren bang voor de leeuwen. Daarom stapten zij achteruit en kwamen achteraan. Hierover glimlachte hun gids en zei: hoe nu, mijn jongens, houd je er van om vooruit te gaan als geen gevaar nadert en kom je graag achteraan, zodra de leeuwen verschijnen?

Als zij nu opwandelden, trok Mijnheer Groothart zijn zwaard met het oogmerk om een doorgang te maken voor de pelgrims, ondanks de leeuwen. Toen liet er zich een zien, die naar het scheen, op zich genomen had de leeuwen bij te staan, en hij zei tot de gids der pelgrims: wat is de reden waarom u hierheen gekomen zijt? De naam nu van die man was **Grimmig, of Bloeddorstig**,⁴ omdat hij de pelgrims ombracht, en hij was uit het geslacht der reuzen.

GROOTHART. Toen zei de gids der pelgrims: "Deze vrouwen, en kinderen gaan op hun pelgrimsreis, en dit is de weg, die zij gaan moeten, en deze weg zullen zij gaan in spijt van u en de leeuwen."

---

⁴De geloofsvervolging door het Pausdom en andere machten.

GRIMMIG. Dit is hun weg niet, ook zullen zij die niet gaan. Ik ben voor de dag gekomen om hen te weerstaan en daarom wil ik de leeuwen helpen.

Nu, om de waarheid te zeggen was deze weg, vanwege de grimmigheid der leeuwen en het bloeddorstig gedrag van hem, die de leeuwen hielp, lang ongebruikt gebleven, en was bijna geheel met gras overgroeid.

CHRISTIN. Toen zei Christin: ofschoon de heirwegen tot hiertoe ongebruikt zijn gebleven, en ofschoon de reizigers in voorgaande tijden genoodzaakt waren, langs bijpaden te wandelen, moet dit toch niet geschieden, nu ik ben opgestaan. Nu, "Stond ik op, een moeder in Israël." Richt. 5:6, 7.

GRIMMIG. Toen zwoer hij bij de leeuwen, dat zij niet konden en daarom gebood hij hen ter zijde af te wijken, want zij zouden hier geen doorgang hebben.

GROOTHART. Maar hun gids ging eerst op Grimmig aan en bestookte hem zo hevig met zijn zwaard⁵, dat hij hem tot de terugtocht noodzaakte.

GRIMMIG. Toen zei hij, die de leeuwen trachtte te helpen: *wilt u mij doden op mijn eigen grond?*

GROOTHART. *Wij zijn hier op des Konings heirweg, en in Zijn weg hebt u uw leeuwen geplaatst, maar deze vrouwen en kinderen, schoon zij zwak zijn, zullen op hun weg blijven in spijt van uw leeuwen.*

En meteen gaf hij hem weer een slag, die raak was, zodat hij op zijn knieën viel. Met die slag verbrak hij ook zijn helm en met een volgende slag hieuw hij hem een arm af. Toen brulde de reus zo afgrijselijk, dat zijn stem de vrouwen bevreesd maakte, en toch waren zij blij te zien, hoe hij op de grond lag te spartelen. De leeuwen nu, waren geketend en dus konden die van zichzelf niets doen.

Als nu de oude Grimmig, die plan had om de leeuwen te helpen, dood was, zei Mijnheer Groothart tot de pelgrims: *komt nu en volgt mij en u zal van de leeuwen geen kwaad wedervaren.* Daarom gingen zij voort, maar de vrouwen beefden, als zij de leeuwen voorbijgingen; de jongens keken ook alsof zij het besterven zouden, maar zij allen raakten voorbij zonder verder leed.

Nu kregen zij des **Portiers** woning in het gezicht en weldra hadden zij die ook bereikt, maar hierna maakten zij te meer haast om die te bereiken, omdat het daar in de nacht gevaarlijk reizen is. Toen zij aan de poort gekomen waren, klopte hun gids aan en de Portier riep: *wie is daar?* Maar zodra de gids gezegd had: *ik ben het*, herkende hij zijn stem en kwam af, want de gids was voor deze dikwijls daar gekomen als een leidsman van pelgrims.

Als hij dan afgekomen was, opende hij de poort, en ziende, dat de gids juist daarvoor stond (want hij zag de vrouwen niet, omdat zij achter hem stonden), zei hij tot hem: *wat nu, mijnheer Groothart, wat komt u hier nog zo laat in de avond doen?*

"Ik heb, zei hij, enige pelgrims hierheen gebracht, want zij moeten hier naar het bevel mijns Heeren de nacht doorbrengen. Ik had hier al wel enige tijd eerder kunnen zijn, was ik niet opgehouden geworden door de reus, die de leeuwen placht te helpen, maar na een lang en verdrietig gevecht heb ik hem terneer geslagen en de pelgrims alhier in zekerheid gebracht."

---

⁵ Het zwaard van Gods Woord

PORTIER. Wilt u niet binnengaan en tot de morgen vertoeven?

GROOTHART. Neen, ik wil heden avond nog tot Mijnheer wederkeren.

CHRISTIN. O mijnheer, ik weet niet, hoe er in te bewilligen, dat u ons in onze pelgrimsreis zoudt verlaten; u bent zo getrouw en zo vriendelijk voor ons geweest; u hebt zo moedig voor ons gestreden; u bent zo hartelijk geweest om ons goede raad te geven, zodat ik nooit uw goedgunstigheid jegens ons vergeten zal.

BARMHARTIG. Toen zei Barmhartigheid: o, dat wij uw gezelschap mochten genieten tot het einde van onze reis toe. Hoe kunnen zulke arme vrouwen als wij zijn, volharden in een weg zo vol wederwaardigheden, als deze weg is, zonder een vriend en verdediger?

JACOB. Daarop zei Jakob, de jongste van de jongens: ik bid u mijnheer, laat u overhalen om met ons te gaan en ons te helpen, om dat wij zo zwak zijn en de weg zo gevaarlijk is.

GROOTHART. Ik sta onder mijns Heeren bevel; als Hij mij zal toestaan, dat ik uw gids zij gedurende de ganse weg, dan wil ik mij graag bij u voegen. Maar hierin hebt u bij het begin verzuimd, want toen Hij mij gebood tot dusver met u te gaan, had u Hem moeten verzoeken, dat ik geheel tot het einde met u mocht gaan en Hij zou uw begeerte hebben ingewilligd. Evenwel, moet ik nu vertrekken en dus, *lieve Christin en Barmhartig en mijn waarde kinderen, God zij met u!*

Toen vroeg de Portier, mijnheer **Waakzaam**, Christin naar haar vaderland en naar haar maagschap.

Zij zei: ik kom uit de Stad des Verderfs; ik ben een weduwwrouw en mijn man is dood; zijn naam was Christen, de pelgrim.

Wat? Zei de Portier, was dat uw man?

Ja, zei zij, en dit zijn zijn kinderen. En deze (op Barmhartig wijzende) is een van de vrouwen uit mijn stad.

Toen trok de Portier aan zijn schel, Zoals hij op zulke tijden gewoon is, en daar kwam een van de meisjes aan de deur; haar naam was **Ootmoed**. De Portier zei tot haar: *ga heen en zeg daar binnen, dat Christin, de vrouw van Christen en haar kinderen op hun pelgrimstocht hierheen gekomen zijn.*

Derhalve liep zij naar binnen en vertelde het. Maar o, wat een beweging van blijdschap ontstond daar binnen, toen het meisje die woorden van haar lippen had laten vallen.

Dus kwamen zij met haast naar de Portier, want Christin stond nog aan de deur. Toen zeiden enige van de waardigsten tot haar: *kom binnen Christin, kom binnen, vrouw van die vrome man; kom binnen, gij gezegende vrouw, en allen die met u zijn!*

Daarop ging zij naar binnen, en haar kinderen met haar gezellin volgden haar. Toen zij nu binnengegaan waren, werden zij in een zeer grote kamer gebracht, waar zij verzocht werden te gaan zitten. Daarom gingen zij zitten en de voornaamsten van het huis werden geroepen om de gasten te zien en te verwelkomen. Toen kwamen zij binnen en verstaande wie zij waren, groetten zij hen met een kus, en zeiden: *wees welkom, gij vaten van de genade Gods; wees ons, uw vrienden welkom!*

Omdat het nu wat laat was, en omdat de pelgrims vermoeid waren van hun reis en ook ontmoedigd waren door het gezicht van het gevecht en de vreselijke leeuwen, daarom wensten zij zich zo spoedig mogelijk gereed te maken om ter rust te gaan. *Nee*, zeiden die van het huisgezin, *verkwikt uzelf eerst met een weinig spijs*. Want zij hadden voor hen een *Lam* toebereid, met de gewone saus, die daarbij behoorde, Ex. 12:21,28. Joh. 1:29. Ook had de Portier tevoren van hun komst gehoord en had het aan hen daarbinnen meegedeeld.

Toen zij hun avondmaal gebruikt en hun gebed met een psalm besloten hadden, verlangden zij, dat zij ter rust mochten gaan.

Maar, zei Christin, *als wij zo vrij mogen zijn onze keuze te uiten, in dezelfde kamer rusten, waarin mijn man sliep, toen hij hier was.*

Toen werden zij daarboven gebracht, en allen in dezelfde kamer gelegd. Als zij ter rust gegaan waren, kwamen Christin en Barmhartig in een gesprek over zaken, die aangenaam waren.

CHRISTIN. Hoe weinig vermoedde ik eens, toen mijn echtgenoot zijn pelgrimsreis aanvaardde, dat ik hem ooit zou navolgen.

BARMHARTIG. En u had evenmin kunnen denken, dat u op zijn bed zoudt rusten en in zijn kamer slapen, zoals u nu doet.

CHRISTIN. En veel minder had ik ooit gedacht, dat ik zijn aangezicht met blijdschap zou zien en de Heere de Koning met hem zou aanbidden, en toch, nu geloof ik, dat het zal geschieden.

BARMHARTIG. *Hoor! Hoort u geen gedruis?*

CHRISTIN. Ja, het is naar ik geloof, een geschal van muziek, omdat zij zo blij zijn, dat wij hier zijn.

BARMHARTIG. Wonderlijk, muziek in het huis, muziek in het hart, muziek ook in de hemel, van blijdschap, dat wij hier zijn.

Aldus spraken zij samen een poosje, en toen begaven zij zich tot slapen. Als zij des morgens ontwaakten, zei Christin tot Barmhartigheid:

CHRISTIN. Wat was de oorzaak, dat u deze nacht in uw slaap zo hebt gelachen? Ik vermoed, dat u gedroomd hebt.

BARMHARTIG. Dat is ook zo, ik had een zoete droom, maar weet u wel zeker, dat ik gelachen heb?

CHRISTIN. Ja, u lachte zo hartelijk; maar ik bid u, Barmhartig, vertel mij uw droom.

CHRISTIN. Ik droomde dan, dat ik geheel alleen zat op een eenzame plaats en de hardheid van mijn hart beweende. Nu had ik daar nog niet lang gezeten of mij dacht, dat velen rondom mij vergaderd waren om mij te zien en om te horen wat ik zei. Toen luisterden zij toe, en ik ging verder de hardheid van mijn hart te beklagen. Hierom lachten sommigen van hen mij uit, anderen noemden mij een zottin en sommigen begonnen mij van de een plaats naar de andere te duwen. Daarop keek ik, naar 't mij voorkwam, op en zag iemand met vleugelen op mij aankomen. Hij kwam dadelijk naar mij toe en zei: Barmhartig, wat scheelt u? Toen hij nu gehoord had, hoe ik mijn beklag maakte, zei hij: *"Vrede zij u."* Hij veegde ook mijn ogen af met zijn handdoek en bekleedde mij met zilver en goud. Hij deed een keten om mijn hals, oorringen in mijn oren en zette een mooie kroon op mijn hoofd. Ezech. 16:8-11. Daarop nam hij mij bij de hand en zei: *Barmhartig, kom met mij mee.* Toen ging hij op en ik volgde, tot wij aan een gouden poort kwamen. Hier klopte hij aan en toen zij daarbinnen hadden opgedaan, ging de man binnen en ik volgde hem na tot aan een troon, waarop Iemand zat, die tot mij zei: *welkom dochter!* De plaats scheen blinkend en glinsterend als de sterren, of liever dan de zon. Ook meende ik, dat ik daar uw man zag. Hierop ontwaakte ik uit mijn droom. Maar heb ik gelachen?

CHRISTIN. Gelachen! Ja, en daar had u ook wel reden toe, daar u uzelf zo gelukkig mocht zien. Want u moet mij de vrijheid veroorloven u te zeggen, dat het een goede droom was en dat, gelijk u bevonden hebt, dat het eerste gedeelte waarheid was, u ook alzo ten laatste het tweede gedeelte zult bevinden. *"God spreekt eens, ja tweemaal, doch men let niet daarop, in een droom, door het gezicht des nachts, als een diepe slaap op de lieden valt, in de sluimering op het leger"*. Job 33:14,15. Wij behoeven niet, als wij te bed zijn, wakker te liggen, om met God te spreken. Hij kan ons bezoeken, wanneer wij slapen en maken, dat wij dan Zijn stem horen. Dikwijls waakt ons hart wanneer wij slapen, en God kan tot dat hart spreken of door woorden, of door spreuken, of door tekenen en gelijkenissen, evengoed als of men wakker was.

BARMHARTIG. Welaan, ik ben blij over mijn droom, want ik hoop, dat ik hem eerlang vervuld mag zien, opdat ik dan weer lachen mag.

CHRISTIN. Ik geloof, dat het nu hoog tijd is om op te staan, en te vernemen, wat wij doen moeten.

BARMHARTIG. Ik bid u, indien zij ons uitnodigen om een poosje te blijven, laat ons dan dat aanbod gewillig aannemen. Ik ben des te gewilliger om hier een tijd te blijven, opdat ik met deze meisjes des te beter bekend worde. Mij dunkt, dat **Voorzichtig**, **Vroom** en **Liefde** er zo beminnelijk en degelijk uitzien.

CHRISTIN. Wij zullen afwachten, wat zij doen zullen.

Als zij nu opgestaan en gereed waren, kwamen zij naar beneden en vroegen elkaar hoe zij gerust hadden, of hun rust aangenaam was geweest of niet.

BARMHARTIG. Zeer goed, zei Barmhartig. Dit is een van de beste overnachtingen geweest, die ik ooit in mijn leven gehad heb.

Toen zeiden Voorzichtig en Vroom: als u uzelf wilt laten overhalen om hier een poos te vertoeven, dan zult u alles genieten wat het huis verschaft.

LIEFDE. *Ja, en dat wordt u van harte gegund*, zei Liefde.

Toen stemden zij er in toe en bleven daar ongeveer een maand, ja langer en waren voor elkaar zeer nuttig.

En omdat Voorzichtig eens zien wilde, hoe Christin haar kinderen opgevoed had, vroeg zij haar verlof om hen eens te mogen ondervragen. En zij stond het haar vrijelijk toe. Toen begon zij met de jongste, wiens naam was Jakob.

VOORZICHTIG. Kom, Jakob, zei zij kunt u mij vertellen, wie je geschapen heeft?

JACOB. God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest.

VOORZICHTIG. Goed, mijn jongen. En kun je mij ook vertellen wie je zalig maakt?

JACOB. God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest.

VOORZICHTIG. Ook goed, mijn jongen. Maar hoe maakt *God de Vader* je zalig?

JACOB. Door Zijn *genade*.

VOORZICHTIG. Hoe maakt *God de Zoon* je dan zalig?

JACOB. Door Zijn *gerechtigheid*, Zijn *dood*, Zijn *bloed*, en Zijn *leven*.

VOORZICHTIG. En hoe maakt *God de Heilige Geest* je zalig?

JACOB. Door Zijn *verlichting*, door Zijn *vernieuwing* en door Zijn *bewaring*.

Toen zei Voorzichtig tot Christin: u bent te prijzen, omdat u uw kinderen zo opgevoed hebt. Ik veronderstel, dat ik de anderen deze dingen niet behoef te vragen, omdat de jongste van hen die vragen zo goed kan beantwoorden. Daarom zal ik mij nu richten tot de jongste op één na.

VOORZICHTIG. Toen zei zij; kom, Jozef, (want hij heette Jozef), wilt je mij toestaan, dat ik je ondervraag?

JOZEF. Van harte, heel graag.

VOORZICHTIG. Wat is een *mens*?

JOZEF. Een *redelijk schepsel*, door God geschapen, zoals mijn broer u geantwoord heeft.

VOORZICHTIG. Wat wordt ondersteld door het woord *gered* of *zalig gemaakt*?

JOZEF. Dat de mens door de zonde zichzelf gebracht heeft in een staat van *gevangenschap* en *ellende*.

VOORZICHTIG. Wat wordt er ondersteld, bij zijn redding door de *Drie-eenheid*?

JOZEF. Dat de zonde zo'n groot en machtig tiran is dat niemand, ons uit haar klauwen kan rukken, dan God alleen; en dat God zo goed en liefderijk jegens de mens is, dat Hij hem werkelijk uit deze ellendige toestand uitrukt.

VOORZICHTIG. Wat is Gods *oogmerk* in het redden van arme zondaren?

JOZEF. De verheerlijking van Zijn *Naam*, Zijn *genade* en *gerechtigheid*, enz. benevens de *eeuwige gelukzaligheid* van Zijn schepsel.

VOORZICHTIG. Wie zijn het, die zalig moeten worden?

JOZEF. Diegenen, die Zijn verlossing *aannemen*.

VOORZICHTIG. Jozef, je bent een goede jongen, je moeder heeft je goed geleerd, en je hebt geluisterd naar hetgeen zij je gezegd heeft.

Toen zei Voorzichtigheid tot Samuël, die op één na de oudste was:

VOORZICHTIG. Kom Samuël, wil je, dat ik je ook ondervraag?

SAMUËL. Ja, inderdaad, heel graag.

VOORZICHTIG. *Wat is de hemel?*

SAMUËL. Een allerzaligste plaats en toestand, omdat God daar woont.

VOORZICHTIG. *Wat is de hel?*

SAMUËL. Een plaats en staat, die allersmartelijkst is, omdat zij de woonplaats is van de zonde, de duivel en de dood.

VOORZICHTIG. Waarom wil je graag naar de hemel gaan?

SAMUËL. Opdat ik God mag aanschouwen en Hem zonder vermoeidheid dienen. Dat ik Christus mag aanschouwen en Hem eeuwig mag liefhebben en opdat ik de volheid van de Heilige Geest in mij hebben mag zoals ik die hier onmogelijk genieten kan.

VOORZICHTIG. Je bent ook een zeer goede jongen, en je hebt goed geleerd.

Toen richtte zij zich tot de oudste, wiens naam Mattheüs was, en zei tot hem: kom, Mattheüs, zal ik je ook eens ondervragen?

MATTHEÛS. Daartoe ben ik van harte bereid.

VOORZICHTIG. Ik vraag dan, of er ooit iets was, dat het aanzijn had eerder dan, of vóór God?

MATTHEÛS. *Nee, want God is eeuwig*; noch is er iets buiten Hemzelf, dat het aanzijn had, tot aan het begin van de eerste dag. "Want in zes dagen heeft de Heere hemel en aarde gemaakt, de zee en alles wat in dezelve is."

VOORZICHTIG. Wat denkt je van de Bijbel?

MATTHEÛS. *De Bijbel is het heilig Woord van God.*

VOORZICHTIG. Is daarin niets anders opgetekend, dan hetgeen je begrijpt?

MATTHEÛS. Ja, zeer veel.

VOORZICHTIG. Wat doet je, wanneer je zulke teksten daarin ontmoet, die je niet begrijpt?

MATTHEÛS. *Dan denk ik: God is wijzer dan ik.* Ook bid ik, dat het Hem behagen mag, mij te doen begrijpen al datgene daarin, wat naar Zijn oordeel voor mijn welzijn strekken kan.

VOORZICHTIG. Wat gelooft je aangaande de opstanding van de doden?

MATTHEÛS. Ik geloof dat allen, die begraven zijn, weer zullen opstaan, allen naar hun natuur hoewel niet in hun verderfelijheid. En dit geloof ik om een dubbele reden:

- *Ten eerste:* Omdat God het beloofd heeft.
- *Ten tweede:* Omdat Hij machtig is, het te volbrengen.

Toen zei Voorzichtig tot de jongens: jullie moeten steeds naar je moeder luisteren, want zij kan je meer leren. Je moet ook naarstig het oor lenen aan de goede gesprekken, die je van anderen horen zult, want om jullie bestwil spreken zij over zulke goede dingen. Merkt ook op, en dat met zorgvuldigheid, wat de hemel en de aarde je leert. Maar wees voornamelijk veel in de overdenking van dat Boek, hetwelk de oorzaak was, dat je vader een pelgrim werd. Ik, wat mij aangaat, wil je, mijn kinderen, leren wat ik kan, zolang je hier bent en ik zal blij zijn, wanneer jullie mij zulke dingen vraagt, die tot opbouw in de Godzaligheid strekken kunnen.

Als nu deze pelgrims aan deze plaats een week doorgebracht hadden, kreeg Barmhartig een bezoeker, die voorgaf haar een goede genegenheid toe te dragen. Zijn naam was Mijnheer **Wakker**, een man van goede opvoeding en die voorgaf nog al godsdienstig, doch die de wereld zeer nauw aan het hart lag. Daarom kwam hij eens, tweemaal, ja meermalen naar Barmhartig en bood haar zijn liefde aan. Barmhartig nu, was van een schone gestalte, en daarom te meer aantrekkelijk. Ook was het haar lust, altijd bezig te zijn, want als zij voor zichzelf niets te doen had, placht zij kousen en klederen te maken voor anderen, en die te geven aan hen, die er behoefte aan hadden. En daar mijnheer Wakker niet wist, waar zij liet, hetgeen zij gemaakt had, of wat zij er mee deed, scheen hij zeer verrast, want hij vond haar nooit ledig. *Ik wil er voor instaan, dat zij een goede huisvrouw zal zijn*, zei hij bij zichzelf.

Barmhartig dan, openbaarde de zaak aan de meisjes, die daar thuis waren en ondervroeg haar omtrent hem, want zij kenden hem beter dan zij. Toen vertelden zij haar, dat hij een zeer wakker jonkman was, en iemand, die voorgaf godsdienstig te zijn, doch die, naar zij vreesden, geen kennis had aan de *kracht* van het goede.

Neen, zei Barmhartig, *dan wil ik niet meer naar hem omzien, want ik ben niet van plan, om een blok aan mijn ziel te hangen.*

VOORZICHTIG gaf toen ten antwoord, dat er niet veel behoefde gedaan te worden om hem te ontmoedigen; als zij volhardde te doen voor de armen zoals zij begonnen was, dan zou spoedig zijn moed verkoeld zijn.

Als hij daarna terugkwam, vond hij haar bezig aan haar oude werk: het maken van kledingstukken voor de armen.

Toen zei hij: "Wat! Altijd daarmee bezig?"

Ja, zei zij, *óf voor mijzelf óf voor anderen.*

"En hoeveel kun je per dag verdienen" vroeg hij?

Ik doe deze dingen, zei zij, "opdat ik rijk mag zijn in goede werken, leggende mijzelf weg tot een schat een goed fundament tegen het toekomstige, opdat ik het eeuwige leven verkrijgen moge". 1 Tim. 6:18,19.

"Maar, ik bid je, wat doet je ermee?" Vroeg hij.

De naakten kleden, zei zij.

Hierop verviel zijn aangezicht. Daarom liet hij na, weer bij haar te komen en toen hem gevraagd werd naar de reden, 'waarom', zei hij, *dat Barmhartig een aardig meisje was, maar gekweld door slechte eigenschappen.*

Toen hij haar verlaten had, zei Voorzichtig: heb ik het je niet gezegd, dat Mijnheer Wakker u spoedig verlaten zou? Ja, hij zal een slecht gerucht van je verspreiden, want niettegenstaande hij voorwendt godsdienstig te zijn en doet alsof hij Barmhartig bemint, toch zijn de karakters van Barmhartig en van hem zo verschillend, dat ik geloof, dat zij nooit zullen samenkomen.

BARMHARTIG. Ik kon reeds voor lang echtgenoten gehad hebben, hoewel ik hiervan niemand iets gezegd heb, maar het waren dezulken, die mijn hoedanigheden niet aanstonden, ofschoon nooit iemand van hen in mijn persoon iets aan te merken had. Zo konden zij en ik niet overeenkomen.

VOORZICHTIG. Barmhartigheid wordt in onze dagen weinig geteld, niet verder dan haar blote naam; de praktijk die gewerkt wordt door de hoedanigheden, kunnen maar weinigen dulden.

BARMHARTIG. *Welnu*, zei Barmhartig, *als niemand mij wil hebben, dan wil ik als een maagd sterven, of anders zullen mijn hoedanigheden mij tot een echtgenoot zijn.* Want ik kan mijn natuur niet veranderen. En om iemand te hebben, die mij hierin dwarsboomt, dat neem ik mij voor, nooit toe te staan, zolang als ik leef. Ik had een zuster, die **Weldadig** heette. Zij was getrouwd met een van zulke wreedaards, maar hij en zij konden het nooit met elkaar vinden. Maar omdat mijn zuster besloten had te doen zoals zij begonnen was dat is, milddadigheid te bewijzen, aan de armen bracht hij haar op de markt in een kwade naam en joeg haar toen de deur uit.

VOORZICHTIG. En nochtans was hij een belijder, dat verzeker ik u.

BARMHARTIG. Ja, zo iemand was hij en van zulk slag is de wereld heden ten dage vol. Maar ik houd van geen van hen allen.

Nu werd Mattheüs, de oudste zoon van Christin, ziek en zijn ziekte tastte hem hevig aan, want hij had veel pijn in zijn ingewanden, zodat hij bij tijden zich gevoelde, alsof de beide einden samengetrokken werden. Ook woonde er niet ver vandaar zekere heer **Bedrevenheid**, een oud en ervaren medicijnmeester. Christin verlangde, dat hij komen zou; zij lieten hem halen en hij kwam. Toen hij de kamer binnentreden was, en de jongen een weinig had aangezien, oordeelde hij, dat de jongen aan darmkramp leed. Daarop zei hij tot zijn moeder: *Welke spijs heeft Mattheüs in de laatste tijd gegeten?* "Welke spijs?" Vroeg Christin, "niets dan hetgeen heilzaam is."

De geneesheer antwoordde: deze jongen is verleid geworden om iets te eten, dat nu onverteerd in zijn maag ligt, en dat zal niet weggaan zonder *middelen*. En ik vertel u, dat hij moet afgaan, of anders zal hij sterven.

SAMUËL. Toen zei Samuël: moeder, moeder, wat was dat, dat mijn broer opdraapte en at, zodra wij van de poort gekomen waren, die aan het begin van deze weg staat? U weet, er was een boomgaard aan de linkerhand, aan de andere kant van de muur, en sommige van de bomen hingen over die muur, en mijn broer sneed daarvan en at.

CHRISTIN. Het is waar, mijn kind, zei Christin, hij nam daarvan en at. Stoute jongen, die hij was. Ik bestrafte hem nog, maar toch at hij ervan.

BEDREVENHEID. Ik wist wel, dat hij iets gegeten had, dat geen heilzaam voedsel was; en dat voedsel, te weten die vrucht, is zelfs de schadelijkste van alle. Het is de vrucht van **Beëlzebuls** boomgaard. Het verwondert mij, dat niemand u daarvoor gewaarschuwd heeft. Velen zijn ervan gestorven.

CHRISTIN. Toen begon Christin te wenen, en zei: o, jij stoute jongen! O ik, zorgeloze moeder! Wat zal ik voor mijn zoon doen?

BEDREVENHEID. Kom, wees niet zeer verslagen, de jongen kan nog wel weer beter worden, maar hij moet afgaan en braken.

CHRISTIN. Ik bid u, mijnheer, doe uw uiterste best; het koste wat het wil.

BEDREVENHEID. Neen, ik hoop, dat ik het billijk maken zal. Toen maakte hij voor hem een zuiverend middel klaar, maar het was te zwak. Men zei, dat het bereid was uit het bloed van een *geitenbokje*, de as van een *jonge koe* en wat sap van *hysop*, enz. Hebr. 10:1-4. Als Mijnheer Bedrevenheid bemerkte had, dat dit reinigingsmiddel te zwak was, maakte hij voor hem een ander klaar, om zijn doel te bereiken. Dit middel was bereid: *ex carne et sanguine Christi*⁶, Joh. 6:54-57; Hebr. 9:14. U weet, dat medicijnmeesters aan hun patiënten merkwaardige geneesmiddelen geven. Dit geneesmiddel was als pillen toeberaid, met *een paar beloften* en een evenredige

---

⁶ Uit het vlees en bloed van Christus

hoeveelheid *zout*. Marc. 9:49. Hij moest gedurende die tijd vasten, en er drie van innemen in *de helft van een vierde pint tranen van boetvaardigheid*.

Toen dit geneesmiddel klaar gemaakt was en de jongen gebracht werd, was hij afkerig en wilde dat niet innemen, alhoewel hij zo gekweld werd door de krampen, dat het was alsof hij in stukken zou gescheurd worden. Kom, kom, zei de medicijnmeester, je moet het innemen Ik moet er mij voor schudden, zei de jongen. Zach. 12:10. Ik verlang dat je het nemen zult, zei zijn moeder. Ik zal het weer uitbraken, zei de jongen.

CHRISTIN. *Zeg eens, mijnheer*, zei Christin tot Mijnheer Bedrevenheid, *hoe smaakt het?*

Het smaakt niet lelijk, zei de dokter.

Daarop raakte zij een van die pillen met het puntje van haar tong aan.

O, Mattheüs, zei zij, dit geneesmiddel is zoeter dan honing. Als je je moeder lief hebt, je broeders bemint, Barmhartig liefhebt, als je je eigen leven lief hebt, neem het dan.

Eindelijk nam hij het met grote moeite en na een kort gebed tot God, opdat Hij het zegenen mocht. En het werkte naar wens bij hem. Het middel bracht hem tot afgaan, het maakte dat hij sliep en zacht uitrustte. Het gaf hem een aangename warmte, en maakte dat hij goed zweette, en geheel bevrijd raakte van zijn darmkrampen. Zo kwam hij in korte tijd weer op gaande benen, en wandelde rond met een staf⁷ en ging van kamer tot kamer. Hij sprak met Voorzichtigheid, Vroomheid en Liefde over zijn kwaal en hoe hij gezond geworden was.

Toen de jongen hersteld was, vroeg Christin aan dokter Bedrevenheid: mijnheer, waarmee zal ik u voor uw moeite en zorg gelden, die u aan mijn kind besteed hebt?

En hij zei: u moet de **HEER' van het college der medicijnmeesters** betalen overeenkomstig de regelen, die voor dat geval gemaakt en gegeven zijn. Hebr. 13:11-16.

CHRISTIN. Maar, mijnheer, zei zij, waarvoor zijn deze pillen nog meer goed?

BEDREVENHEID. Het zijn universele pillen, zij zijn goed tegen alle ongemakken, waaraan de pelgrims zo al onderworpen zijn, en wanneer zij goed toebereid zijn, zullen zij gedurende onheugelijke tijden goed blijven.

CHRISTIN. Mijnheer, maak mij als 't u belieft twaalf dozen met zulke pillen want als ik dit geneesmiddel krijgen kan, zal ik nooit andere medicijnen nemen.

BEDREVENHEID. "Deze pillen zijn goed om ongemakken voor te komen, zowel als om te genezen, wanneer men ziek is. Ja, ik durf zeggen, en ik sta er borg voor, dat wanneer iemand dit geneesmiddel slechts gebruikt zoals het behoort, dat hij daardoor eeuwig leven zal. Joh. 6:50. Maar, mijn goede Christin, u moet deze pillen vooral niet anders gebruiken, dan ik u voorgeschreven heb; want zo u dat niet doet, zullen zij geen goed doen."

Toen gaf hij aan Christin geneesmiddelen voor haarzelf, voor haar kinderen en voor Barmhartigheid; en gebood Mattheüs, zich te wachten dat hij vooral gene *onrijpe pruimen* meer at, kuste hem en ging zijns weegs.

---

⁷ De staf des geloofs

Het is u tevoren gezegd, dat Voorzichtigheid de jongens gezegd had, dat zij, op welke tijd zij ook wilden, haar enige vragen zouden doen, die hun nuttig zouden zijn, en zij wilde hun daardoor iets leren.

MATTHEÛS. Toen vroeg Mattheüs, die ziek geweest was, aan haar: waarom toch de meeste medicijnen voor ons gehemelte bitter waren?

VOORZICHTIG. Om aan te tonen, hoe onwelkom het Woord Gods en deszelfs uitwerkselen zijn voor een vleselijk hart.

MATTHEÛS. Waarom veroorzaakt het geneesmiddel, als het goed werkt, dat wij afgaan of braken?

VOORZICHTIG. Om aan te tonen, dat het Woord, wanneer het krachtig werkt, het hart en de geest reinigt; want zie, wat het ene doet aan het lichaam, doet het andere aan de geest.

MATTHEÛS. Wat zouden wij daaruit kunnen leren, als wij de vlam van ons vuur naar boven zien slaan, en de stralen en zoete invloeden der zon naar beneden zien gaan?

VOORZICHTIG. Door het opwaarts stijgen van een vuurvlam wordt ons geleerd, hoe wij door een innige en vurige begeerte ten hemel opstijgen. En wanneer de zon haar hitte, haar stralen en haar zoete invloeden neerwaarts zendt, kunnen wij daaruit leren, dat de **Heiland der wereld**, schoon hoog verheven, Zijn genade en liefde aan ons hier beneden aanbiedt.

MATTHEÛS. Van waar hebben de wolken hun water?

VOORZICHTIG. Uit de zee.

MATTHEÛS. Wat kunnen wij daaruit leren?

VOORZICHTIG. Dat de dienaars des Woords hun leer van God behoren te ontvangen.

MATTHEÛS. Waarom ledigen zij zich weer op de aarde?

VOORZICHTIG. Om te tonen, dat de predikanten behoren mee te delen aan de wereld, wat zij weten van God.

MATTHEÛS. Waarom ontstaat de regenboog door de zon?

VOORZICHTIG. Om aan te tonen, dat het verbond van Gods genade ons in Christus wordt bevestigd.

MATTHEÛS. Waarom komen de bronnen uit de zee door de aarde tot ons?

VOORZICHTIG. Om te tonen, dat de genade Gods tot ons komt door *het lichaam van Christus*.

MATTHEÛS. Waarom ontspringen enige bronnen op de toppen van hoge heuvelen!

VOORZICHTIG. Om aan te tonen, dat de Geest der genade in sommigen ontspringt, die groot en machtig zijn, zowel als in velen, die arm en gering zijn.

MATTHEÛS. Waarom geeft de kaars ons licht, als wij de pit aansteken.

VOORZICHTIG. Om aan te wijzen, dat er geen waar licht des levens in ons zijn zal, tenzij de genade ons hart in vlam zet.

MATTHEÛS. Waarom moet de pit, het vet en alles verteren om het licht der kaars te onderhouden?

VOORZICHTIG. Om aan te tonen, dat lichaam, ziel en alles dienstbaar zijn moet en zich opofferen om de genade Gods, die in ons is, in goede staat te behouden.

MATTHEÛS. Waarom doorboort de pelikaan haar borst met haar snavel?

VOORZICHTIG. Om haar jongen te voeden met haar eigen bloed, en daarmee ons te tonen, dat Christus, de Gezegende, Zijn jongeren, Zijn volk zó bemint, dat Hij hen door Zijn bloed van de dood redt.

MATTHEÛS. Wat kunnen wij leren, als wij de haan horen kraaien?

VOORZICHTIG. Te denken aan Petrus' zonde en Petrus' berouw. Ook toont het hanengekraai ons aan, dat de dag staat aan te breken. Laat dan het hanengekraai je herinneren aan de laatste en verschrikkelijke dag des oordeels.

Nu was ongeveer om deze tijd hun maand om, waarom zij aan die in huis waren te kennen gaven, dat het voor hen betamelijk was, zich vaardig te maken en voort te reizen.

Toen zei Jozef tot zijn moeder: "Het zou goed zijn, dat u niet vergeet, naar het huis van Mijnheer Uitlegger te zenden om hem te verzoeken ons toe te staan, dat Mijnheer Groothart tot ons worde gezonden, opdat hij gedurende het overige van de weg onze leidsman moge zijn."

"Mijn lieve jongen," zei zij, "ik was het bijna vergeten. Toen stelde zij een smeekschrift op en verzocht Mijnheer Waakzaam, de portier, dat hij het zenden zou door een of ander vertrouwd man naar haar goede vriend Mijnheer Uitlegger.

Deze heer, gezien hebbende de inhoud van het verzoekschrift, zodra het aangekomen was, zei tot de bode: *ga en zeg hun, dat ik hem zenden zal.*

Toen de huisgenoten, bij wie Christin zich ophield, zagen dat zij zich voorgenomen hadden voort te reizen, riepen zij het gehele huis tezamen en dankten hun Koning, omdat Hij hun zulke aangename gasten gezonden had.

Toen dat gedaan was, zeiden zij tot Christin: "Zouden wij u niet iets laten zien, zoals wij gewoon zijn aan pelgrims te doen, waarover u denken kunt, als u op de weg zijt?" Daarom namen zij Christin, haar kinderen en Barmhartig met zich in het kabinet (klein kamertje) en toonden hun één van de appelen, waarvan Eva gegeten had, en waarvan zij ook haar man gegeven had, en waarom zij beiden uit het Paradijs werden verdreven.

Zij vroegen haar, *wat zij meende, dat het was?*

Daarop zei Christin: *het is spijs of vergif, ik weet het niet.*

Toen verklaarden zij haar de zaak en zij sloeg de handen tezamen, zich verwonderende. Gen. 3:6. Rom. 7:24.

Vervolgens brachten zij haar op een andere plaats en toonden haar de ladder Jakobs. Op dat ogenblik nu waren er enige engelen, die daarop naar boven klommen. En Christin zag toe en beschouwde hoe de engelen naar boven stegen, en desgelijks deden de overigen van het gezelschap.

Daarna gingen zij weer naar een andere plaats, om hen iets anders te laten zien; maar Jakob zei tot zijn moeder: och, vraag hen, dat zij hier wat langer blijven, want dit is een opmerkelijk gezicht. Daarom keerden zij weer terug en verzadigden hun ogen aan deze liefelijke aanblik. Gen. 28:12; Joh. 1:51.

Hierna brachten zij hen op een andere plaats, waar een gouden anker opgehangen was. Zij geboden Christin het af te nemen. *Want, zeiden zij, u zult het met u nemen, omdat het volstrekt nodig is, dat u het bij u hebt, opdat u dat moogt aangrijpen in uw sluier en standvastig blijven, ingeval u stormachtig weer moogt ontmoeten.* Daarom werden zij daarover verblijd. Hebr. 6:19.

Toen namen zij hen mee, en brachten hen op de berg, waarop Abraham onze vader, zijn zoon Izak opgeofferd had, en toonden hun het altaar, het hout, het vuur en het mes, want zij blijven te zien tot op deze dag. Gen. 22:9.

Toen zij dat gezien hadden, sloegen zij hun handen tezamen, en prezen zichzelf gelukkig, en zeiden: "o, wat een man was Abraham, in de liefde tot zijn Heere, en in de verloochening van zichzelf!"

Als zij hen alle deze dingen hadden laten zien, bracht Voorzichtigheid hen in de eetzaal, waar een paar voortreffelijke klavercimbale stonden, waarop zij speelden en een heerlijk vers maakten op hetgeen zij hen hadden laten zien, zeggende:

*De appel Eva's toonden w' u,
Opdat g' u daarvoor wacht.
Ook zag u Jakobs ladder, nu
Met Engelen bevracht.
Gij nam hier 't gouden anker af,
Doch zij 't u niet genoeg,
Tot gij, met Abram willig gaf,
Als God het best' u vroeg.*

In deze tijd nu, klopte iemand aan de deur. De Portier deed open en zie, daar was Mijnheer Groothart; maar als hij binnengekomen was, wat was er toen een vreugde! Want het kwam nu weer vers in hun geheugen, hoe hij, maar weinig tijd geleden, de oude Grimmig of Bloedhond, die reus, had verslagen, en hen van de leeuwen had bevrijd.

Toen zei Mijnheer Groothart tot Christin en Barmhartigheid: mijnheer heeft voor u beiden ieder een fles wijn gezonden en ook wat geroost koren, bovendien een paar granaatappelen. Ook heeft Hij voor de jongens wat vijgen en druiven gestuurd, opdat gij uzelf in uw weg moogt verfrissen.

Hierop begaven zij zich weer op reis en Voorzichtig en Vroom gingen met hen mee.

Toen zij bij de poort kwamen, vroeg Christin de Portier of iemand hier kort geleden voorbij gekomen was? Hij zei: nee, maar iemand, dat is al een poosje geleden. Hij vertelde mij. Dat er een verschrikkelijke straatroverij gepleegd was op des Konings heirweg, die u gaat. Maar hij zei, dat de dieven gevat waren en binnen kort aan hun leven zullen gestraft worden.

Daarop werden Christin en Barmhartig bang, maar Mattheüs zei: moeder, vrees niet, zolang als mijnheer Groothart met ons meegaat en onze geleider is.

CHRISTIN. Toen zei Christin tot de portier: mijnheer, ik ben u hoogst verplicht, wegens al de vriendelijkheid, die u mij betoond hebt, sedert ik hier kwam, en ook omdat u zo vriendelijk en goed geweest bent voor mijn kinderen. Ik weet niet hoe ik uw vriendelijkheid zal belonen. Daarom, neem, zo 't u behagen moge, deze kleinigheid aan als een teken van dankbaarheid aan u.

Tegelijk gaf zij hem een gouden engel⁸ in zijn hand. Hij maakte een diepe buiging voor haar en zei: "Laat uw klederen steeds wit zijn en laat de olie niet aan uw hoofd ontbreken."

"Laat Barmhartig leven en niet sterven en laten haar werken niet weinig zijn."

En tot de jongens zei hij: "Ontvliedt de lusten der jonkheid en jaagt de godzaligheid na met allen, die eerbaar zijn en wijs, zo zul je het hart uwer moeder met blijdschap vervullen, en lof inoogsten van allen, die matig van zinnen zijn."

Toen bedankten zij de Portier en zij scheidden.

Nu zag ik in mijn droom, dat zij voorwaarts gingen tot zij de kruin van de heuvel bereikt hadden, waar Vroom zich bezinnende, uitriep: helaas, ik ben vergeten, wat ik van plan was aan Christin en haar reisgenoten te geven. Ik wil teruggaan en het halen. Alzo liep zij heen en haalde het. Onderwijl zij weg was, meende Christin uit een bosje, op kleine afstand ter rechterzijde een zeldzaam schoon klinkend geluid te horen, met woorden gelijkende op het volgende:

*Uw gunst houdt stand, mijn leven lang,
Zo vrij aan mij betoond,
Dat in Uw huis, zo heerlijk schoon,
Mijn ziele eeuwig woont.*

Nog verder toelisterende, meende zij te horen dat een ander die zang beantwoordde zeggende:

*Waarom? De Heere God is goed;
Onwrikbaar Zijn genâ;
En vast zijn Waarheid 't aller tijd,
Ja eeuwig, hoe 't ook ga!*

Toen vroeg Christin aan Voorzichtig wie het was, die daar zo heerlijk zong? Dat zijn, zei zij, onze landvogels, zij zingen deze schone tonen maar zelden, slechts in het

---

⁸ muntstuk

voorjaar. Wanneer de bloemen te voorschijn komen en de zon koesterend schijnt, dan kunt u ze de gehele dag horen zingen. Hoogl. 2:11-12.

Ik ga, zei zij, dikwijls uit om ze te horen; ook houden wij ze als tamme vogels in ons huis. Zij zijn een heerlijk gezelschap voor ons, als wij neerslachtig zijn; ook maken zij de bossen en lanen en eenzame plaatsen, tot plaatsen, begeerlijk om daarin te zijn.

Inmiddels was Vroom teruggekomen en zei tot Christin: Zie hier, ik heb u een schets meegebracht van al die dingen, welke u in ons huis gezien hebt, waarop u kijken kunt, als u vergeetachtig bent, en deze dingen weer in uw geheugen wilt terugroepen tot uw opbouwning en vertroosting.

Nu begonnen zij de heuvel af te dalen en gingen **de vallei der Verootmoediging** in. Het was een steile heuvel en de weg was glibberig, maar zij waren zeer omzichtig, zodat zij tamelijk goed beneden kwamen. Toen zij onder in de vallei gekomen waren zei Vroom tot Christin: dit is de plaats waar Christen, uw man, de afzichtelijke vijand **Apollyon** ontmoette en waar zij de hevige strijd die zij hadden, ten einde brachten. Ik weet, u kunt niet anders, u moet ervan gehoord hebben. Maar hebt goede moed, zolang u Mijnheer Groothart als uw gids en geleider bij u hebt, willen wij hopen, dat u er zoveel te beter afkomt. Als nu deze twee de pelgrims aan het geleide van hun gids aanbevolen hadden, gingen zij terug; hij ging vooruit en zij volgden.

GROOTHART. Toen zei mijnheer Groothart: "wij behoeven ons niet zo bevreesd te maken voor deze Vallei, want hier is niets, dat ons schaden zal, indien wij het onszelf niet aandoen. Het is waar, Christen ontmoette hier **Apollyon**, met wie hij ook een smartelijke strijd had, maar dat gevecht was de vrucht van die uitglijdningen, welke hij maakte, toen hij de heuvel afging, want zij die hier uitglijdningen maken, moeten hier gevechten verduren. En vandaar komt het, dat deze Vallei in zo'n kwaad gerucht gekomen is. Want het gewone volk, wanneer zij horen dat een of ander vreselijke ding met zo iemand op zulk een plaats gebeurt, is van mening, dat het op die plaats spookt, door een of andere vuile vijand of boze geest, wanneer het helaas, slechts de vrucht is van hun handelingen, dat zulke dingen hen daar overkomen."

Deze Vallei der verootmoediging is uit zichzelf zo'n vruchtbare plaats als er een is, waar de kraai overheen vliegt, en ik ben overtuigd, als wij er naar zoeken wilden, zouden wij hier in de omtrek wel iets vinden, dat ons rekenschap kon geven, waarom Christen op deze plaats het zo benauwd had.

Toen zei Jakob tot zijn moeder: "Zie, ginds staat een pilaar en het schijnt alsof er iets op geschreven staat; laat ons gaan en zien wat dat is."

Dus gingen zij daar naar toe en vonden daarop geschreven: *laat de struikelingen van Christen, vóór hij hier kwam en de gevechten, die hij hier heeft doorgestaan, een waarschuwing zijn voor diegenen, die na hem komen zullen.*

GROOTHART. Zie, zei hun gids, heb ik het u niet gezegd, dat er wel ergens iets was, dat ons een aanwijzing van de oorzaak geven kon, waarom Christen het zo moeilijk had in deze plaats! Zich toen tot Christin wendende, zei hij: geen oneer voor Christen, meer dan voor menig ander, wiens lotgevallen waren dan de zijne, want het is gemakkelijker de heuvel op te klimmen, dan die af te dalen, en dat kan maar van weinig heuvels in al deze streken dezer wereld gezegd worden. Doch wij zullen die vrome man maar aan zijn plaats laten, hij is nu ingegaan in zijn rust; hij heeft toch ook

zijn vijand dapper overwonnen. Dat Hij, die daar Boven woont, ons toestaat, dat het niet slechter met ons moge aflopen, dan met hem, wanneer wij in beproeving komen. Maar wij willen weer tot deze *vallei der Verootmoediging* terugkeren. Het is het beste en nuttigste stuk grond in al die streken. Het is een vette grond, en zoals u ziet, bestaat deze Vallei meest uit weiland, en wanneer iemand hier in de zomertijd kwam, zoals wij nu, en hij wist er tevoren niets van, en als hij tevens vermaak schepte in het gezicht van zijn ogen, dan kon hij zien hetgeen zeer aangenaam voor hem zou zijn. Zie toch, hoe groen deze Vallei is en hoezeer zij met lelies is verfraaid. Hoogl. 2:1. Ik heb ook veel arbeidslieden gekend, die in deze Vallei der Verootmoediging tot een goede welstand geraakt zijn. "want God wederstaat de hovaardige, maar geeft meer, meer genade aan de nederige", Jak. 4:6; 1 Petrus 5:5. Want inderdaad is het een vruchtbare grond en draagt vrucht bij handvullen. Sommigen hebben ook gewenst, dat de naaste weg naar huns Vaders huis hierdoor liep, opdat zij niet meer mochten gekweld worden met heuvelen of bergen, om die over te gaan, maar de weg is de weg en daaraan is een einde.

Als zij nu voortgingen en samen spraken, bemerkten zij een jongen, die zijns Vaders schapen hoedde. De jongen was in zeer slechte klederen gehuld, maar was van een zeer fris en aangenaam uiterlijk. Als hij daar zo alleen zat, zong hij. Hoor, zei Groothart, naar hetgeen de herdersknaap zingt. Daarom luisterden zij. Hij zong:

*Die laag staat, vreest voor genen val;
Geringen voor geen trots;
Die need'rig is, de Heere zal
Hun Leidsman zijn en Rots. Fil. 4:12,13.*

*Ik ben tevreên met wat 'k bezit,
Of 't veel of weinig zij;
Zie Heer', hoe 'k om tevreênheid bid,
Want zulken zaligt Gij.*

*De volheid is een zware druk
Voor pelgrims, geeft hun pijn;
Hier weinig, maar hierna geluk,
Zal steeds wel 't beste zijn. Hebr. 13:5.*

GROOTHART. Toen vroeg de gids: hoort u hem wel? Ik durf wel zeggen dat deze jongen een genoeglijker leven leidt, en meer van het kruidje, **welgemoed** genoemd, in zijn boezem draagt, dan hij die met zijde en fluweel gekleed is. Maar wij willen met ons gesprek voortgaan.

In deze vallei had onze Heere vroeger Zijn landhuis. Hij hield er veel van, hier te zijn; ook mocht hij zeer graag deze weilanden doorwandelen, want Hij bevond, dat de lucht aangenaam was. Tevens zal men hier vrij zijn van alle gedruis en van alle gewoel des levens. Alle staten zijn vol gedruis en verwarring, slechts de Vallei der Verootmoediging is die rustige en eenzame plaats. Hier zal iemand niet verhinderd worden en gedwarsboomd in zijn overdenkingen en hemelse betrachtingen, zoals in andere plaatsen hem gebeuren kan. In deze Vallei wandelt niemand behalve zij, die graag een pelgrimsleven leiden. En ofschoon Christen het harde lot ten deel gevallen was, Apollyon hier te ontmoeten en met hem in een hevige ontmoeting te geraken, toch moet ik u vertellen, dat de mensen in vorige tijden hier engelen ontmoet hebben,

paarlen gevonden hebben, ja in deze plaats de Woorden des Levens gevonden hebben. Hos. 12:4,5.

Zei ik, dat onze Heere hier in vroegere tijden zijn landhuis had en dat Hij graag hier wandelde? Ik wil er bijvoegen, dat Hij aan deze plaats en aan het volk, dat er leeft en die grond betreedt, een jaarlijkse inkomst heeft nagelaten die hen getrouw uitbetaald wordt bij zekere tijden, tot hun onderhoud op de weg en om hen verder aan te moedigen te volharden in hun pelgrimstocht. Matth. 11:29.

SAMUËL. Als zij nu voortgingen, zei Samuël tot Mijnheer Groothart: mijnheer, ik bemerk dat in deze Vallei mijn vader en Apollyon hun gevecht gehad hebben, maar waar ongeveer had dat gevecht plaats? Want ik merk, dat deze Vallei zeer groot is.

GROOTHART. Je vader had dat gevecht met Apollyon op gindse plaats vóór ons, in die enge doortocht, juist even boven *Vergeetachtig Groen*. En inderdaad, die plaats is de gevaarlijkste in deze streken, want als de pelgrims soms enige aanval ontmoeten, dan komt dat, omdat zij vergeten zijn welke gunstbewijzen zij ontvangen hebben, en hoe zij dezelve onwaardig zijn. Dat is ook de plaats, waar anderen het zo zwaar te verantwoorden hadden, maar meer nog op de plaats, waaraan wij nu nog komen zullen. Want ik ben zelf overtuigd, dat daar op deze dag òf tekenen van het gevecht overgebleven òf gedenktekenen om te getuigen, dat daar zulk een gevecht geleverd is geworden.

BARMHARTIG. Toen zei Barmhartigheid: mij dunkt dat ik mij in deze Vallei even goed te moede bevind, dan overal elders op onze reis. Deze plaats, dunkt mij, past goed bij mijn gemoedstoestand. Ik houd ervan in zulke plaatsen te verkeren, want er wordt hier geen gekletter van rijtuigen, noch gerommel van raderen gehoord. Mij dunkt, hier kan iemand zonder veel hinder overdenken wat hij is, van waar hij kwam, wat hij gedaan heeft, en waartoe de Koning hem geroepen heeft. Hier kan iemand nadenken met een verbrijzeld hart en een verslagen geest, totdat zijn ogen worden gelijk "de vijvers te Hesbon" Hoogl. 7:4. Zij, die recht door deze "Vallei van Baca" heengaan, stellen Hem tot een fontein; ook zal de regen Gods uit de hemel rijkelijk op hen nederdalen en hun vijvers vullen. Ps. 84:6,7. Deze is de Vallei, van waar de Koning de Zijnen hun wijngaarden geven zal. Hos. 2:14, en zij, die daar doorgaan, zullen zingen, gelijk ook Christen deed, hoewel hij Apollyon daar ontmoette.

GROOTHART. Het is waar, zei hun gids, ik ben menigmaal deze Vallei doorgegaan, en nooit was ik er beter aan toe, dan wanneer ik hier was. Ook ben ik menigmaal een leidsman geweest voor verscheiden pelgrims, en zij hebben hetzelfde beleden. "Op deze zal Ik zien, (zegt de Koning) ja op dezen, die arm is en verslagen van geest en die voor mijn woord beeft." Jesaja 66:2.

Nu waren zij gekomen tot de plaats, waar de bovenvermelde strijd gestreden werd. Toen zei de gids tot Christin, tot haar kinderen en tot Barmhartigheid: hier is die plaats, op deze grond stond Christen en van daar kwam Apollyon op hem af. En zie, heb ik het u niet gezegd? Tot op deze dag kunt u hier nog wat van uws mans bloed op deze stenen zien. Zie ook, hoe er hier en daar nog enige van de splinters van Apollyons gebroken pijlen op deze plaats te zien zijn. Zie ook, hoe zij de grond vertreden hebben met hun voeten, toen zij vochten om tegen elkaar een goede plaats in te nemen, hoe zij ook met hun schampslagen zelfs de stenen in stukken deden splijten. Waarlijk, Christen gedroeg zich hier als een man en toonde zich even sterk, als

Hercules, ware hij hier geweest, zou hebben kunnen doen. Toen Apollyon verslagen was, trok hij zich terug naar de volgende Vallei, die genoemd wordt de **Vallei der Schaduw des Doods**, waaraan wij terstond komen zullen.

Zie, ginder staat ook een monument, waarop dit gevecht en Christens overwinning, tot zijn lof door alle eeuwen heen, gegraveerd staat. En dewijl die gedenksteen juist voor hen aan de kant van de weg stond, traden zij erop toe en lazen het opschrift, dat woord voor woord aldus luidde:

*Hier dichtbij werd een strijd gestreên,
Zeer vreemd, en toch zeer waar:
Want Christen en Apollyon
Bestookten hier elkaar.
Maar Christen streed hier als een man:
Hij dreef de vijand heen;
Daarom staat hier tot een bewijs
Dit monument van steen.*

Toen zij deze plaats voorbij gegaan waren, kwamen zij aan de grenzen van het *Dal der Schaduw des Doods*. Dit dal was langer dan het voorgaande en ook een streek, waar boze dingen op de vreemdste wijze spookten, zoals velen kunnen getuigen. Maar deze vrouwen en kinderen kwamen er zoveel te gemakkelijker doorheen, omdat zij daglicht hadden en omdat Mijnheer Groothart hun gids en leidsman was.

Als zij deze Vallei binnengetreden waren, meenden zij een gehuil te horen als van dode mensen, een zeer groot gehuil. Zij meenden ook, dat zij jammerklachten hoorden spreken, alsof enige in de grootste marteling waren. Al deze dingen deden de jongens beven; ook zagen de vrouwen bleek en ontdaan, maar hun gids verzocht hen goedsmoeds te zijn.

Een weinig verder gaande, meenden zij te voelen, dat de grond begon te schudden onder hun voeten, als of die plaats daar hol was. Zij hoorden ook een soort van gesis, als van slangen, maar toch verscheen er niets.

Toen zeiden de jongens: *zijn wij nog niet aan het einde van deze akelige plaats?*

Maar ook de gids gebood hun goedsmoeds te zijn, en goed naar hun voeten te zien, anders mocht het gebeuren, zei hij, dat u in enige strik wordt gevangen.

Jakob begon nu ziek te worden, maar ik geloof, dat vrees de oorzaak ervan was. Daarom gaf zijn moeder hem iets uit dat flesje met wijn, dat haar was gegeven geworden in het huis van Uitlegger en drie pillen die Mijnheer Bedrevenheid had toebereid. Toen begon de jongen weer te herleven. Zo gingen zij voort, tot zij ongeveer aan het midden der Vallei kwamen, en toen zei Christin: *mij dunkt, ik zie iets daarginds op de grenzen vóór ons, iets van zulk een gedaante, als ik nog nooit gezien heb.*

Toen zei Jozef: *moeder, wat is dat?*

"Een lelijk ding, mijn kind, een lelijk ding", zei zij.

Maar moeder, waarop gelijkt het? Vroeg hij.

"Ik kan niet zeggen, waar het op gelijkt", zei zij.

Nu was het maar op kleine afstand van hen verwijderd, en zij zei: "Het is dichtbij."

"Welaan", zei Mijnheer Groothart: "laten zij, die het meest bevreesd zijn, zich dicht bij mij houden."

Daar kwam de vijand aan, en de geleider ontmoette hem. Maar juist als hij bij hen kwam, verdween hij uit hun ogen. Toen herinnerden zij zich, wat er enige tijd vroeger gezegd was geworden: "*Wederstaat de duivel, en hij zal van u vlieden.*" Jak. 4:7.

Zij gingen dan voort, na zich een weinig verfrist te hebben. Maar zij waren nog niet ver gegaan of Barmhartig, achter zich ziende, zag, als het haar voorkwam, iets dat zeer veel op een leeuw geleek, en het kwam schielijk als een straatrover hen achterna. Het brulde met een holle stem, en elk gebrul, dat het uitstiet, deed de Vallei weergalmen, en hun harten beven van angst, behalve het hart van hem, die hun gids was. Het monster kwam op hen aan en Mijnheer Groothart keerde zich achterwaarts om, en stelde de pelgrims voor zich. De leeuw kwam schielijk op hem af, maar Mijnheer Groothart maakte zich gereed om hem slag te leveren. Maar toen het ondieer zag, dat er besloten was weerstand te bieden, trok het zich ook terug en kwam niet verder. 1 Petrus 5:8, 9.

Daarop gingen zij weer voort, en hun geleider ging voor hen uit, tot zij aan een plaats kwamen, waar een put gegraven was over de gehele breedte van de weg, en voor dat zij zich konden gereed maken om daarover te komen viel een grote mist en donkerheid op hen, zodat zij geen hand voor ogen zien konden. Toen zeiden de pelgrims: *helaas, wat moeten wij nu doen?*

Maar hun gids antwoordde: "Vreest niet, staat stil en ziet, welk een einde ook hieraan zal gemaakt worden."

Daarom bleven zij daar staan, omdat hun pad hier opgegraven was. Zij meenden toen ook, dat zij duidelijker het gedruis en de onstuimige nadering van de vijands hoorden. Ook was het vuur en de rook van de put gemakkelijker te onderscheiden.

CHRISTIN. Toen zei Christin tot Barmhartigheid: nu zie ik, waar mijn man door heeft moeten gaan. Ik heb veel van deze plaats gehoord, maar ik ben tevoren nooit hier geweest. Die arme man! Hij ging hier door, alleen en in de nacht. Hij had nacht, bijna de ganse weg langs; ook maakten deze vijanden het hem lastig, alsof zij hem verscheuren wilden. Velen hebben ervan gesproken, maar niemand kan vertellen wat het Dal der Schaduw des Doods is, totdat zij zelf erin komen. "Het hart kent zijn eigen bitterheid, en een vreemde vermengt zich niet met zijn vreugde." Hier te zijn is een vreselijke toestand.

GROOTHART. "Het is eveneens alsof men in grote wateren moest arbeiden, of alsof men in de diepte wegzinkt. Het is eveneens alsof men in het hart der zee is, en nederdaalt tot de grondvesten der bergen. Dan schijnt het alsof de aarde met haar grendelen ons eeuwig omsloten had. Maar "laten zij die in duisternis wandelen en geen licht hebben, betrouwen op de Naam des Heeren en steunen op hun God." Jesaja 50:10. Wat mij aangaat, zoals ik u reeds verteld heb, ben ik menigmaal door dit Dal gegaan, en heeft het daar veel harder te verantwoorden gehad dan nu, en toch, u ziet dat ik nog in leven ben. Ik wilde mij daarin niet beroemen, omdat ik niet mijn eigen redder geweest ben; maar ik vertrouw, dat wij zeker zullen uitgered worden. Komt, laat ons bidden om licht tot Hem, Die onze donkerheid in licht veranderen kan, en die niet alleenlijk deze maar alle Satans in de hel bestraffen kan."

Toen riepen en baden zij en God zond licht en uitkomst, want er was nu geen hinderpaal meer op hun weg, zelfs daar niet, waar zij tot hiertoe werden opgehouden door een put.

Toch waren zij nog niet door het Dal heen, en als zij nog voortgingen, zie, daar ontstond een gruwelijke stank en een verfoeilijke reuk, die hen grotelijks hinderden

Toen zei Barmhartig tot Christin: het is niet zo aangenaam hier te wezen dan aan de poort, of in het huis van Uitlegger, of in het huis waar wij het laatst ons ophielden.

O, ja, zei een van de jongens, maar het is niet zo erg hierdoor te gaan, dan hier altijd te blijven. En voor zoveel ik weet, bestaat er een reden waarom wij deze weg moeten gaan om te komen aan het huis, dat voor ons bereid is, namelijk, dat ons huis daardoor voor ons te aangenamer worde gemaakt.

Goed gezegd, Samuël, zei de gids, nu heb je gesproken als een man.

Welnu, als ik hier ooit weer uit mag komen, zei de jongen, dan dunkt mij, zal ik het licht en een goede weg hoger schatten, dan ik ooit in mijn leven deed.

Toen zei de gids: wij zullen er zo aanstonds uit zijn. Daarom gingen zij voort.

Jozef zei: kunnen wij het einde dezer Vallei nog niet zien?

Waarop de gids antwoordde: kijk naar je voeten, want je zult zo tussen de strikken zijn.

Daarom keken zij naar hun voeten en gingen voort, maar zij hadden veel moeite met de strikken. Als zij temidden van de strikken gekomen waren, bemerkten zij een man, die in de gracht geworpen was, die aan de linkerzijde van de weg was, en het vlees van die man was overal gescheurd en opengereten.

Toen zei de gids: dat is zekere **Achteloos**, welke deze weg ging. Hij heeft daar al een lange tijd gelegen. Toen was zekere **Geef-Acht** bij hem, toen hij verstrikt raakte en verslagen werd; maar deze ontsnapte aan hun handen. U kunt u niet verbeelden, hoeveel hier in de omtrek gedood zijn, en toch zijn de mensen zo dwaas waagziek, dat zij zo lichtvaardig hun pelgrimstocht aanvangen en zonder gids hierheen komen. Die arme Christen! Het is een wonder, dat hij het hier ontkomen is! Maar hij was een beminde van zijn God, ook had hij zelf een goed geweten, want anders zou hij het nooit hebben kunnen doen.

Nu kwamen zij nader aan het einde van de weg, en juist dáár, waar Christen die spelonk had gezien, toen hij voorbij ging, kwam een reus, **Moker** genaamd, voor de dag. Deze Moker placht de jonge pelgrims door drogredenen te misleiden.

Hij riep Groothart bij zijn naam en zei tot hem: "Hoe menigmaal heb ik u verboden, deze dingen te doen?"

Toen antwoordde Mijnheer Groothart: *welke dingen?*

"Welke dingen?" Hernam de reus; u weet wel wat voor dingen. Maar ik zal aan uw handel een einde maken.

Maar ik bid u, zei Mijnheer Groothart, vóór wij beginnen, laat ons onderzoeken, waarvoor wij vechten moeten.

Nu stonden de vrouwen en kinderen te beven en wisten niet wat te doen.

De reus hernam: "u berooft het land, ja berooft het met de allergemeenste diefstal."

Dat is maar algemeen gesproken, zei Mijnheer Groothart; tred in bijzonderheden, man!

Toen zei de reus: "u oefent het handwerk uit van een kinderdief of zielenrover, u zamelt vrouwen en kinderen bijeen, en voert hen naar een vreemd land en verzwakt alzo het koninkrijk van mijn meester."

Nu antwoordde Groothart. *Ik ben een dienstknecht van de God des hemels; het is mijn werk de zondaars tot boetvaardigheid te bewegen. Mij is bevolen, dat ik mij benaarstigen moet om mannen, vrouwen en kinderen te brengen "van de duisternis tot het licht en van de macht des Satans tot God" en als dat waarlijk de oorzaak is van uw twist, laat ons dan beginnen, zo spoedig als u wilt.*

Toen kwam de reus op hem af en Mijnheer Groothart trad hem tegemoet. Al gaande, trok hij zijn zwaard, maar de reus had een strijdkolf of knots. Zonder meer te zeggen vielen zij op elkaar aan en met de eerste slag sloeg de reus de heer Groothart, zodat hij op een van zijn knieën viel, waarop de vrouwen en kinderen begonnen te schreien. Maar mijnheer Groothart, zichzelf herstellende, viel hem aan op een krachtige, lustige wijze, en verwondde de reus in zijn arm. Dus vocht hij gedurende een uur en de strijd werd zo heet, dat de adem uit des reuzen neusgaten voortkwam als de hitte voortkomt uit een kokende ketel.

Daarop zetten zij zich neer om wat uit te rusten, maar Mijnheer Groothart begaf zich in het gebed. Ook deden de vrouwen en kinderen niets anders dan zuchten en schreien, al de tijd zolang het gevecht duurde. Toen zij uitgerust waren en adem geschept hadden, begonnen zij beiden weer en Mijnheer Groothart sloeg de reus met een geweldige slag ter aarde neer.

"Nee, houd op, laat mij weer herstellen", riep hij.

Dus liet Mijnheer Groothart, edelmoedig hem weer opstaan. Daarop begonnen zij weer opnieuw en het scheelde maar weinig of de reus had mijnheer Groothart's schedel met zijn knots geheel en al verbrijzeld.

Mijnheer Groothart, dat ziende, loopt op hem aan in het heetst van zijn ijver en doorstak hem onder de vijfde rib, waarop de reus begon in onmacht te vallen, en hij zijn strijdkolf niet langer vasthouden kon. Daarop deed mijnheer Groothart een tweede slag en sloeg de reus het hoofd van zijn schouderen af. Toen juichten de vrouwen en kinderen en ook mijnheer Groothart loofde God voor de bevrijding, die Hij hen geschonken had.⁹

Als zij dit volbracht hadden, richtten zij met elkander een pilaar op, bevestigden het hoofd van de reus daarop en schreven in letters daaronder, opdat de voorbij reizenden het lezen mochten:

*Hij, die dit hoofd droeg, was er een,
Die pelgrims kwaad aandeed,
Versperd' hun weg en spaarde geen,
Maar deed hun alle leed.
Totdat ik, Groothart werd gesteld
Tot gids der pelgrims; 'k viel
Hem aan en dra had 'k hem geveld,
De vijand hunner ziel.*

Nu zag ik, dat zij naar het heuveltje gingen, dat op een kleine afstand van daar opgeworpen was, opdat de pelgrims voor zich heen zouden kunnen zien. Dit was de heuvel, van waar Christen zijn broeder Getrouw voor de eerste maal in het gezicht

---

⁹ Evenals Groothart terneder geslagen werd door de knots van deze reus, is menig Getrouw prediker in verwarring gebracht door de geslepen redenen van een sluwe redetwister. De wijze om deze reus te overwinnen is zich nauw aan de Schrift te houden en te bidden om het onderwijs van de Heiligen Geest. (J. B.)

kreeg. Daarom zetten zij zich hierop neer en rustten; ook aten en dronken zij hier en werden vrolijk, omdat zij bevrijding mochten ontvangen van deze zo gevaarlijke vijand.

Als zij daar nu zo zaten en aten, vroeg Christin of hij in de strijd geen letsel bekomen had.

Toen antwoordde mijnheer Groothart: nee, dan alleen een weinig aan mijn vlees; toch zal dit er verre van af zijn, dat het mij nadelig wezen zou, zodat het veel meer nu een bewijs is van mijn liefde tot mijn Meester en tot u, en door genade een middel, om ten laatste mijn beloning te groter te doen zijn. 2 Kor. 4.

CHRISTIN. Maar was u niet bang, waarde heer, toen u hem zag verschijnen met zijn strijdkolf?

GROOTHART. Het is mijn plicht, zei hij, mijn eigen bekwaamheid te mistrouwen, opdat ik mij op Hem mag verlaten, Die de sterkste van allen is.

CHRISTIN. Maar wat dacht u wel, toen hij u met de eersten slag ter aarde sloeg?

GROOTHART. Wel, ik dacht, hernam hij, dat mijn Meester evenzo is behandeld geworden, en toch overwon Hij ten laatste.

MATTHEÛS. Als gijlieden alles gedacht hebt wat u behaagt, dan denk ik, dat God wonderlijk goed voor ons geweest is, beide daarin, dat Hij ons uit deze Vallei gebracht heeft, en ons uit de hand van deze vijand heeft verlost. Ik voor mij, zie geen reden, waarom wij God ooit zouden mistrouwen, dewijl Hij ons nu, en op een plaats als deze, zulk een bewijs heeft gegeven van Zijn liefde tot ons.

Toen stonden zij op en gingen voorwaarts. Een weinig voor hen nu, stond een eik, en daaronder vonden zij, toen zij daar voorbijgingen, een oude pelgrim in diepe slaap. Zij zagen aan zijn klederen, zijn staf en zijn gordel, dat hij een pelgrim was. Daarom maakte de gids hem wakker en de oude heer, zijn ogen openende, riep uit: wat is het? Wie bent gij? Wat doet u hier?

GROOTHART. Kom, man, wees niet zo heftig; niemand anders dan vrienden zijn hier. Daarop rijst de oude man op en staat op zijn hoede en wil weten van hen, wie zij zijn. Toen zei de gids: *mijn naam is Groothart; ik ben de gids van deze pelgrims, die naar het Hemelse Land gaan.*

EERLIJK. Toen zei mijnheer Eerlijk: ik vraag u vergiffenis; ik vreesde dat u een van het gezelschap was, van degenen, die enige tijd geleden **Kleingeloof** beroofd hebben van zijn geld. Maar nu ik beter rondom mij zie, bemerk ik, dat u eerlijker volk bent.

GROOTHART. Wel, wat zoudt u willen of hebben kunnen doen, om uzelf te helpen, als wij inderdaad eens van dat gezelschap geweest waren?

EERLIJK. Gedaan? Wel, ik zou gevochten hebben zolang er adem in mij geweest was. En als ik zo gedaan had, dan weet ik zeker, dat u mij nooit de nederlaag had kunnen geven: want een Christen kan nooit overwonnen worden, tenzij hij zich gewillig zou overgeven.

GROOTHART. Goed gezegd, vader Eerlijk, hernam de gids, en hieruit weet ik, dat u een strijder bent van de rechte soort, want u hebt de waarheid gezegd.

EERLIJK. En hieruit weet ik ook, dat u weet, wat *de rechte pelgrimschap* is, want alle anderen denken, dat wij het spoedigst van allen kunnen overwonnen worden.

GROOTHART. Welnu, daar wij elkaar gelukkig zo ontmoet hebben, bid ik u, laat mij uw naam weten, en de naam der plaats vanwaar u komt.

EERLIJK. Mijn naam kan ik u niet zeggen, maar ik kom uit de stad **Domheid**, zij ligt ongeveer vier graden boven de Stad des Verderfs.

GROOTHART. O, dan bent u die landsman? Dan geloof ik, dat ik half en half raad wie u bent. Uw naam is de Oude Eerlijk, nietwaar? Toen bloosde de oude heer en zei: niet *Eerlijkheid* in het afgetrokkene¹⁰ maar Eerlijk is mijn naam, en ik wens, dat mijn natuur moge overeenkomen met de naam, die ik draag.

EERLIJK. Maar mijnheer, zei de oude heer, hoe kon u raden dat ik die man ben, naardien ik uit zulk een plaats kom?

GROOTHART. Ik had voorheen al bij mijn Meester van u gehoord, want Hij weet alle dingen, die op aarde geschieden. Maar ik heb mij dikwijls er over verwonderd, dat iemand van uw plaats hierheen zou komen, want uw stad is nog erger dan de Stad des Verderfs zelf.

EERLIJK. Ja, wij liggen verder van de zon en zijn bijgevolg koeler en gevoellozer; maar al was er iemand in een ijsberg, wanneer de Zon der gerechtigheid over hem zal opgaan, dan zal zijn bevroren hart ontdooien; en zo is het met mij gegaan.

GROOTHART. Dat geloof ik, vader Eerlijk, dat geloof ik; want ik weet dat die zaak waarachtig is.

Toen groette de oude heer al de pelgrims met een heilige kus der liefde en vroeg hen naar hun namen, en hoe het met hen gegaan was, sedert zij hun pelgrimstocht hadden aanvaard.

CHRISTIN. Toen zei Christin: *Van mijn naam, hebt gij, zo ik veronderstel, reeds gehoord; de vrome Christen was mijn man en deze vier jongens zijn zijn kinderen.*

Maar kunt u uzelf wel voorstellen, hoe verrast de oude heer was, toen zij hem vertelde, wie zij was! Hij huppelde, hij glimlachte, hij zegende hen met duizend goede wensen zeggende: "Ik heb veel van uw man gehoord en van zijn reizen en zijn strijd, die hij had in zijn dagen. Het zij tot uw bemoediging gezegd, dat de naam van uw echtgenoot weerklinkt in al deze streken der wereld; zijn geloof, zijn moed, zijn geduld en zijn oprechtheid onder alles, hebben zijn naam beroemd gemaakt."

Toen wendde hij zich tot de jongens en vroeg hen naar hun namen, die zij hem mededeelden. Hij zei toen tot hen:

---

¹⁰ menselijk karaktereigenschap

Mattheüs, wees gelijk Mattheüs de tollenaar, niet in ondeugd, maar in deugd. Matth. 10:3.

Samuël, zei hij, wees gelijk Samuël de profeet, een man van geloof en gebed Ps. 99:6.
Jozef, zei hij, wees gelijk Jozef in Potifars huis, kuis en die der verleiding ontvliedt Gen. 39.

En Jakob, wees gelijk Jakobus de rechtvaardige, en gelijk Jacobus, de broeder onzes Heeren. Hand. 1:13,14.

Toen vertelden zij hem van Barmhartig en hoe zij haar stad en haar maagschap verlaten had om met Christin en haar zonen mee te gaan. Daarop zei de oude rechtschapen man: Barmhartig is uw naam; door Barmhartigheid zult u ondersteund worden en gebracht worden door al die moeilijkheden heen, die u in uw weg zullen aanvallen, totdat u dáár komt, waar u de *Fontein van Barmhartig* van aangezicht tot aangezicht tot uw vertroosting zien zult.

Gedurende deze ganse tijd was de gids, Mijnheer Groothart zeer blij, en lachte zijn gezelschap vriendelijk toe. Als zij nu tezamen wandelden, vroeg de gids de oude heer, of hij zekeren heer **Vreesachtig** niet kende, die ook uit zijn streken de pelgrimsreis aanvaard had?

EERLIJK. Ja, zeer goed, zei hij. Hij was iemand, die de wortel der zaak in zich had, maar hij was een van de meest bedrukte pelgrims, die ik ooit in de ganse tijd van mijn levens aangetroffen heb.

GROOTHART. Ik merk, dat u hem kent, want u hebt een zeer juiste beschrijving van hem gegeven.

EERLIJK. Hem kennen? Ik was een goede reisgenoot van hem. Ik was gedurende een gedeelte van de weg meestal bij hem. Toen hij eerst begon te bedenken wat ons hierna al te wachten stond, was ik bij hem.

GROOTHART. Ik was zijn gids van af mijns Meesters huis tot aan de poort der Hemelstad.

EERLIJK. Dan weet u ook wel, dat hij een zeer neerslachtig man was.

GROOTHART. Ja, ik weet het, maar ik kon hem goed dragen, want de mannen van mijn beroep worden dikwijls belast, om dezulken als hij te geleiden.

EERLIJK. Welnu dan, laat ons, als 't u belieft, een weinig van hem horen, en hoe hij zich onder uw geleide gedragen heeft.

GROOTHART. Och! hij was altijd bevreesd, dat hij daar, waarheen hij een begeerte had te gaan, te kort zou komen. Alles, waarover hij iemand hoorde spreken, joeg hem schrik aan, al had het niet de minste schijn van tegenstand in zich. Ik hoor dat hij wel ongeveer een gehele maand aan de poel Mistrouwen heeft liggen kermen, ook durfde hij niet te wagen daarover te gaan, hoewel hij er verscheidenen voor hem zag overgaan, en velen van hen hem de hand wilden geven. Ook wilde hij niet teruggaan. Hij zou sterven, zei hij, als hij niet in de Hemelstad kwam, en toch was hij moedeloos bij elke moeilijkheid en struikelde over ieder strootje, dat iemand hem in de weg

wierp. Als hij nu aan de poel Mistrouwen een geruime tijd gelegen had, zoals ik u verteld heb, zie, op een zonnige morgen, ik weet niet hoe dat kwam, daar waagde hij het, en kwam er over ook. Maar toen hij er over was, wilde hij het nauwelijks geloven. Hij had, denk ik, een poel Mistrouwen in zijn eigen hart; een poel, die hij overal met zich omdroeg, anders zou hij nooit hebben kunnen zijn, die hij was.

Zo kwam hij naar de poort toe, u weet welke ik bedoel, die daar staat aan het begin van deze weg en daar stond hij ook een geruime tijd, eer hij het waagde om aan te kloppen. Toen de poort open gedaan werd, wilde hij teruggaan en plaatsmaken voor anderen en zei, dat hij niet waardig was binnen te gaan.

Want ofschoon hij enige voor was aan de poort, gingen toch velen voor hem in. Daar stond de arme man, bevende en sidderende. Ik durf wel zeggen, dat het iemands hart met meelijden vervuld zou hebben, als hij hem gezien had, toch wilde Hij niet weer teruggaan. Ten laatste nam hij de klopper, die op de deur hangt, in zijn hand en deed een paar kleine tikken; toen deed hem iemand open, maar hij trad sidderend terug als tevoren. Hij, die de deur opende, ging uit hem na en zei: wel sidderende, wat scheelt u? Daarop viel hij op de grond neer. Hij, die tot hem sprak, verwonderde zich, toen hij hem dus in onmacht vallen zag. Daarom zei hij tot hem: *Vrede zij u, sta op, want ik heb de deur voor u opengezet. Kom in, want u bent gezegend.* Daarop stond hij op en ging sidderende binnen, en toen hij binnen was, schaamde hij zich, dat zij zijn aangezicht zagen.

Nadat hij zich daar een poos opgehouden had, zoals u weet, dat daar de gewoonte is, werd hem gezegd deze weg te gaan en ook welke weg hij nemen moest. Zo ging hij voort, tot hij aan ons huis kwam.

Maar evenals hij zich gedroeg aan de poort, zo gedroeg hij zich ook aan de deur van Uitlegger, mijn Meester. Hij lag daar dicht bij een geruime poos in de koude, voor hij het durfde wagen om te roepen; toch wilde hij niet teruggaan en de nachten waren toen kond en lang. Ja, hij had een briefje in zijn boezem, dat hij noodzakelijk bij mijn Meester moest aangaan, opdat die hem ontving, en hem de troost van zijn huis schonk. Ook moest hij hem een sterk en dapper geleider toestaan, omdat hij zelf zulk een kleinhartig man was en toch ondanks dat alles, was hij bang om aan de deur te roepen. Zo lag hij dan hier, dan daar, totdat hij, arme man, bijna van gebrek omgekomen was. Ja, zo groot was zijn neerslachtigheid dat hij, schoon hij verscheiden anderen zag aankloppen en binnengaan, toch nog bang was om het te wagen.

Ten laatste, geloof ik, keek ik uit het raam en een man bemerkende, die op en neer liep voor de deur, ging ik uit naar hem toe en vroeg hem, wie hij was. Maar ach, die arme man! Het water stond hem in de ogen, daaraan bemerkte ik wat hem scheelde. Ik ging daarom binnen en vertelde het in huis en wij stelden de zaak onze Heere voor. Toen zond Hij mij weer naar buiten om hem te smeken, dat hij binnenkomen zou; maar ik durf zeggen, ik had een moeilijke taak om hem daartoe te krijgen. Eindelijk kwam hij binnen maar ik wil tot eer van mijn Heer zeggen, dat Hij zich wonderbaarlijk liefderijk jegens hem gedroeg. Er waren maar weinig lekkere spijzen op de tafel, doch wat er van werd hem op zijn houten bord voorgezet. Toen gaf hij de brief over en mijn Heere zag die in en zei, dat zijn verzoek zou toegestaan worden. Als hij nu daar een geruime tijd geweest was, scheen hij wat vrijmoediger te worden en wat meer op zijn gemak te komen. Want mijn Meester, dit moet u weten, is Iemand van een zeer teer gemoed, bijzonder voor diegenen, welke bevreesd zijn, waarom Hij zich zo jegens hem gedroeg, als meest kon strekken tot zijn aanmoediging.

Toen hij nu de dingen van die plaats in ogenschouw genomen had en gereed was zijn reis te vervolgen om naar de Stad te gaan, gaf mijn Heer hem een fles met wijn en enige heerlijke dingen om te eten, zoals Hij voorheen ook aan Christen gegeven had. Dus gingen wij voorwaarts en ik ging voor hem uit, maar de man sprak zeer weinig; hij zuchtte steeds overluid.

Toen wij genaderd waren tot waar de drie schurken opgehangen waren, zei hij, dat hij twijfelde, of dat ook niet zijn einde wezen zou.

Slechts toen hij het kruis en de grafspelonk zag, scheen hij blij te zijn. Dáár, dit moet ik bekennen, wenste hij een poosje te blijven staan om dat te beschouwen, en hij scheen gedurende een poosje daarna wat opgeruimder te wezen.

Toen wij aan de heuvel Moeilijkheid kwamen, maakte hij daarvan gene zwaarigheid, ook vreesde hij niet erg voor de leeuwen, want u moet weten, dat zijn moeite niet lag in zulke dingen als die; hij vreesde maar dat hij ten laatste niet zou aangenomen worden.

Ik bracht hem in het huis **Sierlijk**, ik geloof, vóór hij het wilde. Ook, toen hij binnen was, bracht ik hem in kennis met de maagden, die in deze plaats waren, maar hij schaamde zich veel in hun gezelschap te verkeren. Hij verlangde zeer alleen te zijn, toch hield hij altijd van een goed gesprek, en dikwijls placht hij achter het scherm te gaan staan, om dat aan te horen. Hij hield ook veel van oude dingen en die te overdenken in zijn hart. Later vertelde hij mij, dat hij graag in die twee huizen was, waaruit hij het laatste kwam, te weten, aan de poort, en in dat van Uitlegger, maar dat hij niet zo vrij was om het te durven vragen.

Als wij nu zo van het huis Sierlijk de heuvel afgingen in het Dal der Verootmoediging, ging hij af zo welgemoed als ik ooit iemand in mijn leven zag, want hij gaf er niet om hoe gering hij was, als hij ten laatste maar gelukkig mocht zijn. Ja, ik denk, dat er een soort van overeenkomst bestond tussen de Vallei en hem, want ik zag hem nooit beter gestemd op zijn ganse pelgrimsreis, dan toen hij in die Vallei was. Hier leidde hij zich neer, omhelsde de grond en kustte zelfs de bloemen, die in dit dal groeiden. Klaagl. 3:27-29.

Nu stond hij elke morgen op met het aanbreken van de dag en trok en wandelde door dit dal heen en weer. Maar toen hij aan de ingang van het *Dal der Schaduw des Doods* gekomen was, meende ik, dat ik mijn man zou verloren hebben. Niet omdat hij enige geneigdheid had om terug te gaan, dat verafschuwde hij steeds, maar hij stond op het punt om van vrees te sterven. O! de bosduivelen zullen mij grijpen! de draken zullen mij krijgen! Riep hij uit; en ik kon het hem niet uit het hoofd praten. Hij maakte hier zulk een geraas en riep zo luidkeels, dat, zo zij hem slechts gehoord hadden, dit genoeg was om hen aan te moedigen, om op ons los te komen en ons aan te vallen.

Maar dit trok mijn grote opmerkzaamheid, dat deze Vallei, toen hij er door ging zo stil was, als ik die ooit tevoren gekend heb. Ik veronderstel, dat deze vijanden nu bijzonder in toom gehouden werden door de Heere en bevel ontvangen hadden zich niet te vertonen, totdat Mijnheer Vreesachtig daardoor gegaan was. Het zou te langdradig worden u van alles te verhalen. Wij willen dus slechts nog een paar voorvallen vermelden.

Toen hij op de *IJdelheidskermis* gekomen was, dacht ik, dat hij met al de lieden op de kermis zou gevochten hebben. Ik vreesde, dat wij beiden op ons hoofd zouden gekregen hebben, zo vurig was hij tegen hun dwaasheden.

Op de *Betoverden grond* was hij ook zeer waakzaam.

Maar toen hij aan de rivier gekomen was, waarover geen brug lag, daar was hij weer in een benarde toestand. "Nu", zei hij, nu zou hij voor eeuwig verdrinken en dus nooit dat aangezicht met vertroosting aanschouwen, waarom hij zo veel mijlen ver gekomen was."

Hier merkte ik ook op, wat zeer merkwaardig was: het water van die rivier was op deze tijd lager dan ik het ooit in de ganse tijd van mijn leven gezien heb. Hij ging dan eindelijk over, en daarbij kwam het water niet veel hoger dan zijn laarzen. Als hij opging naar de poort, begon Mijnheer Groothart afscheid van hem te nemen en hem een goede ontvangst daarboven toe te wensen. Toen zei hij: *ik zal, ja, ik zal*. Daarop gingen zij uiteen en hij zag hem niet weer.

EERLIJK. Dan schijnt het, dat hij eindelijk goed is aangeland.

GROOTHART. Ja, ja; ik heb aan hem nooit getwijfeld; hij was een man van een voortreffelijke geest; slechts was hij steeds zeer bedrukt, en dat maakte hem het leven zo moeilijk voor zichzelf, en zo lastig voor anderen. Psalm 88. Hij was boven velen nauwgezet omtrent de zonde. Hij was zo bang iemand kwalijk te behandelen, dat hij dikwijls zichzelf datgene placht te ontzeggen wat geoorloofd was, omdat hij niemand beledigen wilde. Rom. 14:21, 1 Kor. 8:13.

EERLIJK. Maar wat zou toch wel de reden wezen, dat zulk een vrome man, gedurende al zijn dagen zozeer in het donker moet verkeren?¹¹

Daarvoor zijn twee verschillende redenen aan te geven; de een is, dat de alwijze God het zo behaagt; enige moeten op de fluit spelen, anderen moeten wenen. Matth. 11:16-18. Mijnheer Vreesachtig, was nu iemand die op de bas moest spelen; hij en zijn makkers blazen de bazuin, wier tonen droeviger zijn, dan de tonen van andere muziekinstrumenten, ofschoon sommigen naar waarheid zeggen, dat de bas de grond der muziek is. En ik voor mij, geef niets hoe genaamd voor die belijdenis, welke niet met een bedrukten geest begint. De eerste snaar, die de muzikant gewoonlijk aanslaat, is de bas, wanneer hij alle instrumenten stemmen wil. Zo ook God; Hij speelt het eerst op deze snaar, als hij de ziel in overeenstemming brengen wil met Zich zelf.

Slechts hierin lag de onvolmaaktheid van mijnheer Vreesachtig; hij kon op geen andere dan deze snaar spelen, tot aan zijn laatste dag toe. Ik neem de vrijmoedigheid om dus in gelijkenis te spreken, opdat het verstand der jongens wat worde gerijpt, en omdat in het boek der Openbaring de gezaligden vergeleken worden met een gezelschap muzikanten, die op hun trompetten en harpen spelen, en hun liederen zingen voor de troon. Openb. 8:2; 14:2, 3.

EERLIJK. Hij was een zeer ijverig man, zoals men zien kan uit het bericht, dat u van hem gegeven hebt; moeilijkheden, leeuwen of de **IJdelheidskermis** vreesde hij volstrekt niet. Alleen de zonde, de dood en de hel waren hem een verschrikking, omdat hij enige twijfel koesterde aangaande zijn welstand in dat hemels Land.

GROOTHART. U hebt gelijk. Dat waren de dingen, die hem bekommerden, en zij kwamen, zoals u juist hebt opgemerkt, voort uit de zwakheid zijns gemoeds omtrent die dingen, maar niet uit de zwakheid van geest, wat het praktische gedeelte van het

¹¹ Het is een zeldzaam iets, dat Christenen hun genade zien, maar zeer algemeen zien zij hun zonden, tot beving van hun ziel. (Bunyan).

pelgrimsleven aangaat. Ik durf geloven dat hij, zoals het spreekwoord zegt, "door een vuur zou gelopen hebben, als het hem in de weg gestaan had," maar de dingen, waarover hij bedrukt was, kon niemand toch ooit met gemak afschudden.

CHRISTIN. Toen zei Christin: dit verhaal van mijnheer Vreesachtig heeft mij goed gedaan. Ik dacht, dat niemand zo geweest was dan ik, maar ik zie, dat er enige overeenkomst bestaat tussen deze goede man en mij. Slechts verschilden wij in twee dingen: zijn moeiten waren zo groot, dat zij naar buiten uitbraken, maar de mijne hield ik binnen. Ook drukten de zijn hem zó, dat zij maakten, dat hij niet kloppen kon aan de huizen, die tot zijn ontvangst bestemd waren; maar mijn angst was steeds zó, dat ik te luider aanklopte.

BARMHARTIG. Als ik ook mijn hart eens mag uitspreken, dan moet ik zeggen, dat er ook iets van zijn toestand in mij gevonden werd; want ik ben steeds meer bevreesd geweest voor de poel (des vuurs) en het verlies van een plaats in het Paradijs, dan voor het verlies van andere dingen. O, dacht ik, mag ik zo gelukkig zijn, *daar* een woning te hebben, dan is het genoeg, al moest ik ook de gehele wereld verlaten om die te gewinnen!

MATTHEÛS. Toen zei Mattheüs: het was de vreze, die mij deed bedenken, dat ik veraf was van datgene te bezitten in mij, dat tot de zaligheid behoort; maar als het zó gesteld was met zulk een vroom man als hij was, waarom zou het dan ook niet zo goed met mij kunnen gaan?

JACOB. *Geen vrees, gene genade*, zei Jacob. Hoewel er niet altijd genade is, waar de vrees der hel is, toch is zeker dáár geen genade, waar geen vreze Gods gevonden wordt.

GROOTHART. Goed gezegd, Jakob, je hebt het punt geraakt. Want de vreze Gods is *het beginsel der wijsheid*; en zeker, zij, die het begin missen, hebben noch het midden, noch het einde. Maar wij willen hier ons gesprek over mijnheer Vrezende besluiten, nadat wij hem deze afscheidsgroet zullen hebben nagezonden:

*Gij, meester Vrezend, hebt gevreesd
Uw God; ook waart u bang,
Van kwaad te doen in 't minst noch 't meest,
Geheel uw leven lang.
En vreesde u de poel, de put?
Werd dat maar meer gedaan!
Want hij, die vrees acht van geen nut,
Moet wis te gronde gaan.*

Nu zag ik, dat zij toch met hun gesprek voortgingen, want nadat mijnheer Groothart een eind gemaakt had aan het gesprek over mijnheer Vreesachtig, begon mijnheer Eerlijk hen te vertellen van een ander, wiens naam was **Eigenwillig**. Deze gaf zichzelf uit voor een pelgrim, zei mijnheer Eerlijk, maar ik ben bij mijzelf overtuigd, dat hij nooit ingekomen is door de poort, die aan het begin van de weg staat.

GROOTHART. Hebt u ooit enig gesprek met hem daarover gehad?

EERLIJK. Ja, meer dan eens of tweemaal, maar hij placht altijd te zijn, zoals zijn naam aanduidt: eigenzinnig. Hij gaf noch om iemand, noch om redenen, noch zelfs naar voorbeelden. Wat zijn hart hem ingaf, placht hij te doen, en tot niets anders kon hij gebracht worden.

GROOTHART. Zeg mij, aan welke grondstellingen hield hij zich toch? Want ik veronderstel, dat u ons zulks zeggen kunt.

EERLIJK. Hij hield het daarvoor, dat iemand de ondeugden zowel als de deugden der pelgrims mocht navolgen, en dat hij, zo hij beide deed, zeker zalig worden zou.

GROOTHART. Hoe! Indien hij gezegd had, dat het mogelijk is, dat de beste schuldig kan zijn aan de ondeugden, zowel als de deugden der pelgrims deelachtig te zijn, dan zou hem dat niet zeer ten kwade kunnen geduid worden. Want inderdaad, zijn wij niet volstrekt vrij van ondeugd, dan onder beding dat wij waken en strijden. Maar dit is, naar ik merk, de zaak niet, want als ik u goed verstaan heb, dan is uw mening, dat hij van gedachte was, dat het billijk en recht was zo te zijn.

EERLIJK. Ja, ja, zó bedoel ik het; zo geloofde en leefde hij.

GROOTHART. Welke grond had hij dan voor dat gezegde?

EERLIJK. Wel, hij zei, dat hij de Schriften tot een waarborg had.

GROOTHART. Ik bid u, mijnheer Eerlijk, maak ons dat met enige bijzonderheden duidelijk.

EERLIJK. Dat wil ik wel doen. Hij zei: met andere mans vrouwen te doen te hebben, is iets dat David, Gods beminde, ook deed en daarom mocht hij het ook doen. Hij zei: Meer dan één vrouw te hebben, was iets, dat Salomo in beoefening bracht, en daarom mocht hij het ook doen. Hij zei, dat Sara en de vrome vroedvrouwen in Egypte gelogen hebben, zo ook Rachab, die gered werd, en daarom kon hij het ook doen. Hij zei, dat de discipelen op het bevel van hun Meester heengingen en de ezelin van haar eigenaar wegnamen, en daarom mocht hij ook zo doen. Hij zei, dat Jakob de erfenis zijns vaders verworven had door list en bedrog, en daarom mocht hij ook zo doen.

GROOTHART. Zeer laag, inderdaad! En bent u zeker, dat hij van deze mening was?

EERLIJK. Ik heb hem zulks horen verdedigen, bewijsplaatsen uit de Schriften daarvoor aanvoeren, reden daarvoor horen bijbrengen, enz.

GROOTHART. Zo'n mening is niet in het minste geoorloofd in deze wereld.

EERLIJK. U moet mij goed verstaan. Hij zei niet, dat iemand dat alles doen mocht, maar dat zij, *die de deugden bezaten van hen, die zulke dingen deden*, ook hetzelfde doen mochten.

GROOTHART. Maar wat is meer vals, dan zo'n sluitreden? Want het is even zoveel alsof men zeggen wilde dat, vermits deze vrome lieden uit zwakheid gezondigd hebben, hij daarom het recht had, om zulks te doen met een aanmatigende geest. Of, omdat een kind, dat door een rukwind werd omver gesmeten, of omdat het struikelende over een steen, neerviel, en zich in de modder bevuilde, zou iemand zich dan moedwillig in de modder mogen neerleggen en daarin omwentelen als een varken? Wie zou hebben kunnen denken, dat iemand door de macht der lusten zo erg verblind kon worden? Maar wat er geschreven is moet waar zijn: "Zij stoten zich aan het woord, ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook gezet zijn." 1 Petrus 2:8. Zijn veronderstelling, dat zulken de deugden van vrome lieden kunnen bezitten, al geven zij zich aan hun ondeugden over, is een even grote misleiding als de andere. Het is even alsof de hond zeggen zou: "Ik bezit of kan de hoedanigheden van een kind bezitten, omdat ik zijn stinkende uitwerpselen opeet." De zonde van Gods volk op te eten is geen teken van iemand, die de deugden van dat volk bezit. Hos. 4:8 Ik kan ook niet geloven, dat iemand, die van deze mening is, alsnog geloof of liefde in zich zou kunnen hebben. Maar ik weet, u zult hem sterke tegenwerpingen gemaakt hebben; ik bid u, wat kon hij toch tot zijn verdediging zeggen?

EERLIJK. Wel, hij zegt: zoiets te doen volgens eigen overtuiging, schijnt hem toe veel eerlijker te zijn, dan zulks te doen en toch een tegengestelde mening vol te houden.

GROOTHART. Dat is een zeer goddeloos antwoord, want ofschoon het slecht is, de lusten de teugel te vieren, terwijl onze opvattingen er tegen zijn, is toch het zondigen, en dat als verdragelijk te verdedigen, nog veel slechter. Het eerste doet de aanschouwers bij toeval struikelen; het tweede voert hen in het net.

EERLIJK. Er zijn er velen, die denken als deze man, maar die toch niet spreken zoals hij, en dat maakt, dat het pelgrimschap in zo'n verachting is.

GROOTHART. U hebt de waarheid gesproken, en het is te betreuren, maar hij, die de *Koning van het Paradijs* vreest, zal dit alles ontkomen.

CHRISTIN. Er zijn al vreemde meningen in de wereld. Ik ken iemand, die zei: *het is nog tijdig genoeg, boete te doen, als het op sterven aankwam.*

GROOTHART. Dezulken zijn zeer onverstandig. Het zou die man zeer bezwaarlijk gevallen zijn, als hij een week gehad had om twintig mijlen af te leggen ten einde zijn leven te redden, en hij die reis tot het laatste uur van die week had uitgesteld.

EERLIJK. U zegt dat met recht, en toch de grote menigte mensen, die zich voor pelgrims uitgeven, doen inderdaad zo. Ik ben, zoals u ziet, een oud man en heb deze weg gedurende veel dagen gereisd; veel dingen heb ik al opgemerkt.

- Ik heb enige gezien, die begonnen te reizen alsof zij de gehele wereld voor zich uit wilden drijven, en die toch binnen weinige dagen gestorven zijn, als de lieden in de woestijn, die nooit het beloofde land hebben mogen zien.
- Ik heb enige gezien, die niets beloofden, toen zij pas begonnen pelgrims te worden, en waarvan men zou gedacht hebben, dat zij geen dag zouden kunnen leven, en die toch bewezen hebben, zeer goede pelgrims te zijn.

- Ik heb enige gezien, die zeer snel voorwaarts gestreefd hebben, en toch na weinig tijds, juist even hard zijn terug gelopen.
- Ik heb enige gezien, die in het eerst zeer goed gesproken hebben van een pelgrimsleven, maar die na een poosje even hevig daartegen uitgevaren hebben.
- Ik heb enige gehoord, die, toen zij eerst begonnen te reizen naar het Paradijs, bevestigenderwijs spraken, dat er zo'n plaats is, maar toen zij bijna daar aangeland waren, zijn zij weer teruggekomen en zeiden, dat er zo'n plaats niet te vinden was.
- Ik heb enige breedvoerig horen opgeven, wat zij doen zouden, ingeval zij zouden worden tegengestaan, maar die, zelfs op een vals alarm, het geloof, de pelgrimsweg, ja alles hebben laten varen.

Als zij nu aldus hun weg vervolgden, kwam iemand hen tegemoet gelopen, zeggende: mijn heren en gij, die van het zwakkere geslacht bent, als u uw leven lief hebt, neemt dan acht op uzelf, want de *rovers* zijn voor u!

GROOTHART. Daarop zei mijnheer Groothart: dat zijn die drie schurken, die vóór deze **Kleingeloof** aanvielen. Welnu, zei hij, wij zijn gereed om hen af te wachten; en zo vervolgden zij hun weg. Nu, zij gaven acht op elke bijweg, of zij daar ergens die schurken zouden ontmoeten. Maar, of zij gehoord hebben, dat Groothart er bij was, dan of zij wat anders bij de hand hadden, weet ik niet, althans zij kwamen niet op deze pelgrims los.

Christin wenste, dat zij voor zich en haar kinderen een herberg vinden mochten, want zij waren vermoeid. Toen zei mijnheer Eerlijk: een weinig voor ons staat er een; daar woont een zeer achtenswaardig discipel, zekere **Gajus**. Rom. 16:23. Daarom besloten zij allen daar heen te gaan, en dat te eerder, omdat de oude heer zo goed een bericht van hem gaf. Toen zij aan de deur kwamen, gingen zij binnen zonder aan te kloppen, want de reizigers zijn niet gewoon aan de deur van een herberg aan te kloppen. Hierop vroegen zij naar de heer des huizes en hij kwam tot hen. Toen vroegen zij of zij de nacht hier mochten doorbrengen.

GAJUS. Ja, mijn heren, zo u trouwe mensen bent, want mijn huis neemt niemand anders dan pelgrims op. Daarover waren Christin, Barmhartig en de knapen te meer verblijd, dewijl de herbergier een vriend van pelgrims was.

Daarop vroegen zij naar kamers en hij wees hun er een aan voor Christin, haar kinderen en Barmhartig en een andere voor mijnheer Groothart en de oude heer.

GROOTHART. Toen zei Groothart: "Beste Gajus, wat heeft u voor ons avondmaal? Want deze pelgrims hebben deze dag een verre reis gemaakt en zijn vermoeid."

GAJUS. Het is al laat, zei Gajus, daarom kunnen wij niet gevoegelijk uitgaan om voedsel te zoeken, maar wat wij hebben, zal u toch ook welkom zijn, indien u het voor lief wilt nemen.

GROOTHART. Wij zullen tevreden zijn met hetgeen u in huis hebt; want voor zover ik u ken, heeft het u nooit ontbroken aan hetgeen gevoeglijk is.

Toen ging hij naar beneden en sprak met de kok, wiens naam was **Proef-wat-goed-is**, dat hij voor zoveel pelgrims het avondmaal moest gereed maken. Als hij dat gedaan

had, kwam hij weer boven zeggende: "Komt, mijn goede vrienden, u bent mij welkom en ik ben blij, dat ik een huis heb om u te ontvangen; onderwijl het avondmaal wordt gereed gemaakt, laat ons dan, zo 't u belieft, elkaar onderhouden met een goed gesprek." Zij zeiden allen, dat zij daarin genoeg namen.

GAJUS. Toen zei Gajus: wiens vrouw is deze oude vrouw? En wiens dochter is dit meisje?

GROOTHART. Deze vrouw is de echtgenote van zekere Christen, een pelgrim uit vorige tijden, en deze knapen zijn zijn vier kinderen. Dat meisje is een kennis van haar, die zij heeft overreed om met haar op de pelgrimstocht te gaan. De kinderen aarden allen naar hun vader en begeren zijn voetstappen te drukken; ja, zo zij maar een plaats zien waar die oude pelgrim gelegen heeft, of slechts een indruk van zijn voet in de grond, dan doet dat hun harten goed en zijn zij begerig om ook daar te liggen, of die voetstappen te drukken.

GAJUS. Toen zei Gajus: is zij Christens vrouw? En zijn die knapen Christens kinderen? Ik heb uw mans vader gekend, ja ook zijns vaders vader. Velen van dat geslacht zijn vrome mensen geweest; hun voorvaderen woonden het eerst te Antiochië. Hand. 11:26. Christens stamouders (ik veronderstel, dat u uw man dikwijls van hen hebt horen spreken) waren zeer waardige mensen. Zij hebben boven velen, die ik ken, zichzelf betoond mensen van grote deugd en moed te zijn voor de Heere der pelgrims, Zijn wegen en hen, die Hem liefhebben. Ik heb van velen, die betrekkingen van uw man waren, gehoord, dat zij allerlei verzoekingën hebben doorstaan voor de zaak der waarheid. Stefanus, die een der eersten was uit dat geslacht, waaruit uw man ontsproot, werd het hoofd met stenen verbrijzeld. Hand 7:59, 60. Jakobus, een ander uit dat geslacht, 'werd met de scherpte des zwaards gedood.' Hand. 12:2. Om niets te zeggen van Paulus en Petrus, mensen van ouds uit de familie waaruit uw man voortkwam, was daar zekere Ignatius, die voor de leeuwen geworpen werd; Romanus, wiens vlees bij stukken van zijn beenderen gesneden werd en Polycarpus, die in het martelvuur zich als een man gedragen heeft.

Ook hij, die in een mand in de zon opgehangen werd om van de wespen gegeten te worden, en nog een ander, die zij in een zak deden en in de zee wierpen, opdat hij zou verdrinken. Het zou totaal onmogelijk zijn om van dat geslacht allen op te tellen, die smaadheid en dood hebben ondergaan uit liefde tot een pelgrimsleven. Ik kan niet anders dan blij zijn, dat uw man vier zulke knapen als deze heeft achtergelaten. Ik hoop dat zij huns vaders naam en eer zullen houden, in zijn voetstappen zullen treden en een einde mogen hebben, zoals hun vader had.

GROOTHART. Inderdaad mijnheer, het zijn bevallige knapen, zij schijnen van harte huns vaders wegen te kiezen.

GAJUS. Dat is het, wat ik zei. Daardoor is het nog waarschijnlijk, dat Christens geslacht zich in de ronde verspreidt over de oppervlakte van de aarde, en zeer talrijk bevonden wordt. Laat Christin daarom uitzien naar meisjes voor haar zonen, waarmee zij zouden kunnen huwen, enz. opdat de naam van hun vader en van het huis van zijn voorouders nooit op deze wereld moge vergeten worden.

EERLIJK. Het zou jammer zijn, zo deze familie verviel en uitstierf.

GAJUS. Vallen kan zij niet, maar verminderen kan zij wel. Maar laat Christin mijn raad aannemen, en dat is de weg om haar op te houden. En nu Christin, zei de herbergier, ik ben blij, dat ik u en uw vriendin Barmhartig tezamen hier zie. U bent een beminnelijk paar. Als ik u raden mag, neem dan Barmhartig in een nauwere betrekking tot u; als zij wil, laat haar dan gegeven worden aan Mattheüs, uw oudste zoon; dat is de weg om u een nakomelingschap op de aarde te verwerven. Zo werd dan deze zaak besloten en na verloop van tijd trouwden zij; doch meer daarvan hierna.

Gajus ging verder en zei: ik wil nu iets bespreken ten gunste van de vrouwen, om haar smaad weg te nemen. Want gelijk de dood en de vloek in de wereld kwamen door een vrouw, Gen. 3, zo ook het leven en de zaligheid: "God heeft zijn Zoon uitgezonden, geworden *uit een vrouw*." Gal. 4:4. Ja, om te tonen hoezeer zij, die daarna kwamen, de handeling van hun eerste moeder verfoeiden, was dit geslacht in het Oude Testament zeer begerig naar kinderen, of misschien *deze of die vrouw* de moeder wezen mocht van de Zaligmaker der wereld. Ik wil nog zeggen, dat, toen de Zaligmaker gekomen was, *de vrouwen* zich in Hem verheugden zelfs eerder dan mannen en engelen. Luk. 2. Ik lees niet dat ooit enig man aan Christus zoveel gaf als een halve stuiver waard is, maar *de vrouwen* volgden hem en deelden Hem mee van haar goederen. Luk. 8:2, 3. Het was een vrouw, die Zijn voeten met tranen wies, en wederom *een vrouw*, die Zijn lichaam zalfde tot Zijn begrafenis. Luk. 7:37, 50; Joh. 11:2; 12:3. Het waren vrouwen, die weenden, toen Hij naar de kruisheuvel geleid werd, en wederom vrouwen, die Hem volgden, toen Hij van het kruis werd genomen en die zaten bij Zijn graf, toen Hij begraven was. Luk. 23:27; Matth. 27:55-61. Het waren vrouwen, die het eerst bij Hem waren op Zijn opstandingsmorgen, en vrouwen, die het eerst de tijding aan Zijn discipelen brachten, dat Hij uit de dood was opgestaan. Luk. 24:22, 23. Daarom zijn vrouwen grotelijks begunstigd, en door deze dingen wordt aangetoond dat zij met ons deel hebben aan de genade des Levens.

Nu zond de kok een boodschap om aan te duiden, dat het avondmaal bijna gereed was, en zond iemand om de tafel te dekken, de schotels op te dragen en het zout en brood ordelijk op de tafel te plaatsen.

Toen zei Mattheüs: het gezicht van dit tafellaken en deze voorbode van het avondmaal verwekt in mij een groter trek tot mijn voedsel, dan ik tevoren had.

GAJUS. Laat also alle leringen, die u in dit leven toekomen, in u een grotere begeerte verwekken om aan te zitten aan het avondmaal van de grote Koning in Zijn koninkrijk; want alle prediking, boeken en bevelen zijn hier niet anders dan het opbrengen der schotels, en het plaatsen van het zout op de tafel, vergeleken met het feest dat onze Heere zal aanrichten voor ons, wanneer wij in Zijn huis komen.

Toen werd het avondmaal opgedragen en eerst werden een hefschouder en een beweegborst, Lev. 7:32-34, Lev. 10:14, 15, voor hen op de tafel gezet, om te tonen, dat zij hun maal moesten beginnen met gebed en dankzegging aan God. Ps. 25:1 Hebr. 13:15. Met de hefschouder verhief David zijn hart tot God en met de beweegborst, waar zijn hart lag, was hij gewoon te leunen op zijn harp, wanneer hij speelde. Deze twee schotels waren zeer vers en goed; en zij allen aten er zeer lekker van. Wat zij daarna opbrachten, was een fles wijn, zo rood als bloed. Deut. 32:14. Toen zei Gajus tot hen. *Drink vrijelijk daarvan, dit is het sap van de waren Wijnstok, dat het hart van*

God en mens vrolijk maakt. Richt. 9:13. Joh. 15:1. Daarom dronken zij en werden vrolijk. De volgende was een schotel melk, wel gebrokt; maar Gajus zei: *laat dat de jongens hebben, opdat zij daarvan groeien mogen.* 1 Petrus 2:1, 2. Daarop brachten zij naar volgorde een schotel met boter en honing op. Toen zei Gajus: *eet vrij hiervan want dit is goed om u op te vrolijken en uw oordeel en verstand te versterken. Dit was de schotel van onze Heere toen Hij nog een kind was: "Boter en honing zal Hij eten, totdat Hij wete te verwerpen het kwade, en te verkiezen het goede."* Jes. 7:15. Toen brachten zij voor hen een schotel met appelen op, en dit was een zeer welsmakende vrucht.

Daarop zei Mattheüs: mogen wij wel appelen eten, omdat dat de vrucht was, waar door en waarmee de slang onze eerste moeder heeft bedrogen?

GAJUS. Hierop zei Gajus:

*Met d' appel heeft de slang ons eerst bedrogen;
Niet d' appel, maar de zond' is in de ziel getogen.
Verboden app'len, die bederven 't bloed;
Maar t' aanbevolen eten, doet ons goed.
Gij kerk, Zijn duif, drink dan van Zijnen drank.
En eet Zijn app'len, gij, van liefde krank.*

Toen zei Mattheüs: ik maakte mij er bezorgd over, omdat ik enige tijd geleden ziek geworden was, omdat ik van het fruit gegeten had.

GALUS. *Verboden vruchten* maken u ziek, maar niet wat onze Heere heeft toegestaan.

Onderwijl zij aldus spraken, werd hun een anderen schotel voorgedragen, en dat was een schotel met noten Hoogl. 6:11. Toen zeiden enige aan de tafel: *noten bederven zwakke tanden, bijzonder de tanden der kinderen.*

*Toen Gajus dat hoorde zei hij:
Zware teksten zijn als noten
(Maar bedrog noem ik ze niet)
In wier doppen, opgesloten,
Men de kern voor d' eters ziet.
Maak dus maar die doppen open
En u vindt het voedsel dra.
Bracht men ze voor u met hopen,
Kraak ze, eet de kern daarna.*

Toen werden zij zeer vrolijk, zaten een geruime tijd aan tafel en spraken over veel dingen Daarop zei de oude heer: mijn goede gastheer wees zo goed en verklaar ons dit raadsel onderwijl wij uw noten kraken:

*Er was een mens; men schold hem gek, zo wat.
Hoe meer hij wegwierp, zie hoe meer hij had.*

Nu gaven zij allen goed acht, met verwondering afwachtende wat de goede Gajus zeggen zou. Hij zat een poosje stil en toen antwoordde hij dit:

*Die van zijn goed de armen rijklijk geeft,
Krijgt tienmaal meer dan hij gegeven heeft.*

Daarna zei Jozef: ik durf zeggen, mijnheer, dat ik niet dacht dat u het zoudt hebben kunnen raden.

GAJUS. O, zei Gajus, ik ben op deze manier een lange tijd daarin geoefend; niets leert zo dan de ondervinding. Ik heb van mijn Heere geleerd vriendelijk te zijn en ik heb door ondervinding bevonden, dat ik daarbij gewonnen heb. "Er is een, die uitstrooit, denwelke nog meer wordt toegedaan; en een, die meer inhoudt, dan recht is, maar het is tot gebrek." Spr. 11:24. "Er is een, die zichzelf rijk maakt, en niet met al heeft; en een, die zichzelf arm maakt, en heeft veel goed. Spr. 13:7.

Toen zei Samuël fluisterende tot Christin, zijn moeder: moeder, dit is een huis van een zeer vroom man, laat ons hier een lange tijd blijven, en laat mijn broer Mattheüs hier trouwen met Barmhartig, voor wij wat verder gaan. Dat hoorde Gajus toevallig en zei: van harte, gaarne, mijn kind.

Daarom bleven zij daar langer dan een maand en Barmhartig werd aan Mattheüs gegeven tot een vrouw.

Onderwijl zij hier vertoefden, maakte Barmhartig, zoals haar gewoonte was, toch rokken en klederen, om die aan de armen te geven, waardoor zij een goed gerucht van de pelgrims verspreidde.

Maar laat ons wederkeren tot onze geschiedenis. Na het avondmaal verlangden de jongens naar bed te gaan, omdat zij vermoeid waren van het reizen. Toen riep Gajus, dat men hun een kamer zou wijzen, maar Barmhartig zei, dat zij ze te bed wilde brengen. Daarom bracht zij hen naar bed, en zij sliepen gerust, doch de overigen bleven de gehelen nacht op, want Gajus en zij vormden zo'n overeenstemmend gezelschap, dat zij niet zeggen konden hoe zij scheiden zouden. Na veel over hun Heer, henzelf en hun reis gesproken te hebben begon de oude heer Eerlijk, die aan Gajus het raadsel opgegeven had, te knikkebollen.

Toen zei Groothart: hoe nu mijnheer, u begint slaperig te worden? Kom, wis de slaap uit uw ogen; hier is nu een raadsel voor u. Daarop zei Mijnheer Eerlijk: laat ons eens horen. Waarop mijnheer Groothart zei:

*Die doden wil moet eerst zelf 't leven derven,
Die buiten leven wil, moet eerst in zijn huis sterven.*

Ha! Zei mijnheer Eerlijk, dat is een moeilijk raadsel, moeilijk om uit te leggen en moeilijker nog om het in praktijk te brengen. Maar kom, gastheer, zei hij, ik wil, zo 't u goedvindt mijn taak aan u overlaten. Verklaar dat raadsel en ik wil aanhoren, wat u zegt. Neen, zei Gajus, het werd u opgegeven en men verwacht, dat u het zult beantwoorden. Toen zei de oude heer:

*Dat eerst genâ hem overwinn',
Die zonde doden wil,
En hij, die leeft, 'k ben overtuigd,
Moest sterven aan zichzelf.*

Dat is recht, zei Gajus, de goede leer en de ondervinding leren ons dit.

- Want *ten eerste*, weerstaat men niet van harte de zonde, totdat de genade zich vertoont en de ziel met haar heerlijkheid vervult. Bovendien, omdat de zonde een strik des Satans is, waardoor de ziel gebonden ligt, hoe zou zij dan weerstand kunnen bieden, zolang zij niet bevrijd is van haar onmacht?
- *Ten tweede*. Noch zal iemand, die rede noch genade verstaat, geloven, dat zo'n man, die een slaaf is van zijn eigen verdorvenheden, een levend gedenkteken van genade worden kan.

En nu het mij te binnen schiet, wil ik u een geschiedenis vertellen, die waard is gehoord te worden. Er waren eens twee mensen, die zich op de pelgrimsreis begaven. De een begon toen hij jong was, de andere toen hij oud was. De jonge man had met sterke verdorven lusten te strijden, die van de oude man waren verminderd door het verval der natuur. De jonge man hield gelijke tred met de oude en was overal even welgemoed als hij. In wie van beiden toonde hun ontvangen genade zich het duidelijkste, daar beiden elkaar schenen gelijk te zijn?

EERLIJK. Zonder twijfel in de jonge man; want datgene, wat het hoofd biedt aan de grootste tegenstand, geeft het beste bewijs, dat dit het sterkste is, vooral als het gelijke tred houdt met degene die nog niet de helft van die tegenstand ondervindt, zoals dat zeker met de ouderdom het geval is.

Bovendien heb ik opgemerkt, dat oude mensen zichzelf gelukkig hebben geacht door deze misvatting, namelijk, dat zij het verval der natuur hielden voor een genadige overwinning over de verdorvenheden, en waren zo vatbaar om zichzelf te bedriegen. Waarlijk, oude lieden, die genade ontvangen hebben, zijn het best in staat, om raad te geven aan hen, die jong zijn, omdat zij het meest van de nietigheid der dingen gezien hebben. Maar toch, als wij een oud en een jong mens naast elkaar zien voortgaan, dan heeft de jonge het voordeel, dat het werk der genade in hem zich het helderst ontdekt, hoewel de verdorvenheden van de oude man natuurlijk het zwakst zijn.

Zo zaten zij te praten tot de dag aanbrak. Toen nu het huisgezin opgestaan was, verzocht Christin aan haar zoon Jakob, dat hij een kapittel zou lezen. Daarom las hij het 53ste hoofdstuk van Jesaja. Toen hij geëindigd had, vroeg mijnheer Eerlijk, waarom hier gezegd werd, dat de Zaligmaker "zou voortkomen uit een dorre aarde" en ook dat "Hij geen gedaante noch heerlijkheid had"?

GROOTHART. Toen zei Groothart:

- Op *het eerste* antwoord ik, dat de kerk der Joden, waaruit de Christus voortkwam, toen bijna alle sap en geest van de godsdienst verloren had.
- Op *het tweede* antwoord ik: deze woorden zijn gesproken in de persoon der ongelovigen, die, omdat zij dat oog missen, dat zien kan in het hart van onze Vorst, daarom over Hem oordelen naar de geringheid van Zijn uitwendige gedaante. Juist zoals degenen doen, die niet weten, dat kostelijke stenen bedekt zijn met een lelijke korst; die, wanneer zij zo'n steen gevonden hebben, die weer wegwerpen, evenals de mensen met een gewone steen doen, omdat zij niet weten wat zij gevonden hebben.

Wel, zei Gajus, nu u hier bent en omdat, zoals ik bemerk, mijnheer Groothart goed met zijn wapenen kan omgaan, zullen wij, als u het goed vindt, nadat wij onszelf wat

verkwikt hebben, in het veld gaan om te zien of wij niet iets goeds kunnen uitrichten. Ongeveer een mijl van hier woont zekere **Verderver**, een reus, die in deze streken op des Konings heirweg veel schade aanricht. Ik weet waar hij zo ongeveer zijn loop heeft. Hij is het hoofd van een aantal dieven; het zou goed zijn als wij deze streken van hem konden zuiveren.

Zij namen er genoeg in en gingen uit, mijnheer Groothart met zijn zwaard, helm en schild, en de overigen met pieken en stokken.

Toen zij kwamen aan de plaats waar hij was, vonden zij hem en zekeren Zwak-van-Geest of **Kleinmoedig**, die in zijn macht was, wie zijn dienaren op de weg gevangen genomen en tot hem gebracht hadden. De Reus nu, stond hem af te rossen, met het doel om daarna het vlees van zijn beenderen af te knagen, want hij was van het geslacht der vleesvreterers.

Welnu, zodra hij mijnheer Groothart en zijn vrienden zag aan de ingang van zijn hol, met hun wapenen, vroeg hij, wat zij hebben wilden.

GROOTHART. Wij willen u hebben, want wij zijn gekomen om wraak te oefenen over de veel pelgrims, die u doodgeslagen hebt, nadat u hen uit des Konings heirweg gesleept hebt. Daarom, kom uit uw hol te voorschijn!

Toen wapende hij zich en kwam uit. Zij begaven zich in het gevecht en streden meer dan een uur lang. Toen hielden zij even op om adem te scheppen.

VERDERVER. Verder zei de Reus: *waarom komt u hier op mijn grondgebied?*

GROOTHART. Om het bloed der pelgrims te wreken, zoals ik u vooraf reeds zei.

Toen begonnen zij weer en de Reus dreef Groothart tot wijken. Maar deze herstelde zich weer, en viel in zijn heldenmoed met zo'n dapperheid op het hoofd van de reus en zijn zijden aan, dat hij hem noodzaakte zijn wapens uit zijn hand te laten vallen. Daarop wierp hij hem neer, versloeg hem, sneed zijn hoofd af en droeg het met zich naar de herberg. Ook nam hij Kleinmoedig, de pelgrim, en bracht hem met zich naar zijn nachtverblijf. Toen zij thuis gekomen waren, toonden zij het hoofd van de reus aan het huisgezin, plaatsten het daarna op een staak, zoals zij voorheen met anderen gedaan hadden, tot een afschrik voor diegenen, die het later zouden durven beproeven, te doen zo als deze reus gedaan had.

Daarna vroegen zij aan mijnheer Kleinmoedig, hoe hij toch in zijn handen gevallen was?

KLEINMOEDIG. De arme man zei toen: ik ben een ziekelijk man, zoals u merkt. En omdat de dood volgens gewoonte eens per dag aan mijn deur aanklopte, dacht ik, dat ik thuis nooit goed gezond en gelukkig zou zijn, daarom begaf ik mij tot een pelgrimsleven, en ben uit de stad **Onzeker** hierheen gereisd; in welke stad mijn vader en ik geboren zijn. Ik ben een man, die niet de minste lichaamskracht bezit, veel minder nog geesteskracht, maar toch wilde ik gaarne, als ik kon, schoon ik slechts kruipen kan, mijn leven op de pelgrimsweg doorbrengen.

Toen ik aan de poort kwam, die aan het begin van de weg is, nam de Heer van die plaats mij gewillig aan, en maakte geen tegenwerpen, noch tegen mijn zwak gezicht, nog tegen mijn zwakke geest, maar Hij gaf mij zulke dingen, die nodig waren op mijn reis en zei mij, dat ik hopen zou tot het einde.

Toen ik aan het huis van Uitlegger kwam, ondervond ik daar zeer veel vriendelijkheid, en omdat men oordeelde, dat de heuvel Moelijkheid te zwaar was voor mij, werd ik door iemand van zijn bedienden, daartegen opgedragen. Waarlijk, ik heb veel troost van de pelgrims mogen ontvangen. Maar niemand wilde zo langzaam gaan, als ik genoodzaakt ben te doen, en toch als zij mij voorbijgingen, zeiden zij mij, dat ik goedsmoeds moest zijn, en dat het de wil huns Heeren was, dat troost zou gegeven worden aan de zwakken van geest, en zo gingen zij hun eigen weg. 1 Thess. 5:14.

Toen ik gekomen was aan de **Aanvalsiaan**, ontmoette mij deze Reus, en gebood mij, dat ik mij zou gereed maken voor een gevecht; maar helaas! Zwakke die ik ben, ik had veel meer een hartsterking nodig. Daarop kwam hij op mij aan en greep mij. Ik geloofde vast dat hij mij niet doden zou. Ook toen hij mij in zijn hof had gesleept, want ik ging niet gewillig met hem mee, geloofde ik nog, dat ik daar weer levend uit zou komen, want ik heb gehoord, dat nog nooit een pelgrim, die door zijn schendende handen is gevangen genomen, zo hij met zijn ganse hart zijn Meester aanhangt, volgens de wetten der Voorzienigheid, door de hand des vijands omgekomen is. Beroofd zag ik er uit, en beroofd ben ik zeker, maar ik heb, zoals u ziet, het leven er afgebracht, waarvoor ik mijn Koning als de Verlosser en u als Zijn werktuigen dankbaar ben.

Ik voorzie ook nog andere aanvallen, maar dit heb ik mij voorgenomen, namelijk te *lopen* als ik kan, te *gaan* als ik niet kan lopen en te *kruipen* als ik niet kan gaan. Wat dat alles aangaat, zo dank ik Hem, die mij liefgehad heeft, dat ik daartoe vast besloten ben. Mijn *weg* is voor mij, maar mijn *hart* is *over* de rivier, die geen brug heeft, ofschoon ik, zoals u ziet, een *kleinmoedige* of zwakke van geest ben.

EERLIJK. Toen zei de oude heer Eerlijk: hebt u niet enige tijd geleden kennis gemaakt met zekeren heer Vreesachtig, een pelgrim?

KLEINMOEDIG. Kennis gemaakt met hem? Jazeker, hij kwam uit de stad **Domheid**, die vier graden ten noorden van de stad des Verderfs ligt en even zoveel graden vandaar, waar ik geboren ben. Wij waren elkaar goed bekend, want, waarlijk, hij was mijn oom, de broer van mijn vader. Hij en ik kwamen zeer veel in karakter overeen. Hij was een weinig kleiner dan ik, maar toch waren wij in veel opzichten van één gestel.

EERLIJK. Ik merk, dat u hem kent; en ik kan ook geloven, dat u aan elkaar vermaagschapt waart, want u hebt een bleek gelaat, zoals hij, uw oogopslag is ook als de zijne en uw spraak is de zijne zeer gelijk.

KLEINMOEDIG. De meesten, die ons gekend hebben, zeggen dat ook en bovendien, wat ik in hem opmerkte, vond ik ook in mijzelf.

GAJUS. Kom, mijnheer, zei de goede Gajus, wees welgemoed; u bent mij welkom, en allen, die in mijn huis zijn; waarnaar uw hart uitgaat. Vraag daar gerust om, en wat u hebben wilt, dat mijn dienaren voor u doen zullen, dat zullen zij met een bereidwillig hart doen.

KLEINMOEDIG. Toen zei mijnheer Kleinmoedig: dit is een onverwachte gunst, en gelijk de zon, doorbrekende door een duistere wolk. Had de reus Verderver mij deze gunst toegedacht, toen hij mij staande hield, en besloten had, mij niet verder te laten

gaan? Zou hij wel gedacht hebben, dat ik, nadat hij mijn zakken geledigd had, naar Gajus, mijn gastheer, gaan zou? Toch is het zo geschied.

Juist als nu mijnheer Kleinmoedig en Gajus aldus in gesprek waren, komt er iemand aangelopen, riep aan de deur en vertelde, dat ongeveer anderhalve mijl vandaar, zekere heer **Onoprecht**, een pelgrim, op de plaats waar hij was, door een bliksem doodgeslagen is.

KLEINMOEDIG. Helaas! Zei mijnheer Kleinmoedig, is hij doodgeslagen? Hij haalde mij in, enige dagen voor ik hier kwam, en hij wilde mij gezelschap houden. Ook was hij bij mij, toen Verderver, de reus, mij greep, maar hij was vlug op zijn voeten en ontliet hem. Doch nu schijnt het, dat hij het ontkwam om te sterven, en ik werd gegrepen, opdat ik leven zou.

*Wat rechtstreeks scheen te leiden tot de dood,
Bevrijdt ons dikwijls uit de bangste nood.
Zelfs de beschikking Gods, naar 't schijnt ter dood,
Geeft dikwijls leven aan de zwakken, redt uit nood.
Ik werd gevat, maar hij ontkwam, was vrij,
Doch kruislings was het hem de dood, maar 't leven mij.*

Omtrent deze tijd nu waren Mattheüs en Barmhartig gehuwd. Ook Gajus gaf zijn dochter Febe aan Jakob, de broer van Mattheüs, tot een vrouw, na welke tijd zij nog meer dan tien dagen in het huis van Gajus bleven, hun tijd en gelegenheden bestedende, gelijk pelgrims gewoon zijn te doen.

Toen zij zouden vertrekken, richtte Gajus voor hen een feest aan en zij aten en dronken en werden vrolijk. Nu was het uur gekomen, dat zij gaan moesten, waarom mijnheer Groothart naar de rekening vroeg. Maar Gajus deelde hem mee, dat het in zijn huis niet de gewoonte was, dat pelgrims voor hun verblijf en onderhoud betaalden. Hij herbergde hen bij het jaar, maar zijn betaling verwachtte hij van de Goede Samaritaan, Die hem beloofd had, dat Hij hem getrouw zou terugbetalen bij Zijn terugkomst, wat hij schuldig was, wegens hetgeen hij aan de pelgrims ten koste gelegd had, Luk 10:34,35.

GROOTHART. Toen zei mijnheer Groothart tot hem: "Geliefde! Gij doet trouwelijk in al hetgeen gij doet aan de broederen en aan de vreemdelingen, die getuigd hebben van uw liefde, in de tegenwoordigheid der gemeente; welken, indien gij geleide doet, gelijk het Gode waardig is, zo zult gij weldoen" 3 Joh.1:5, 6.

Daarop nam Gajus afscheid van hen allen en van zijn kinderen, maar in het bijzonder van mijnheer Kleinmoedig. Hij gaf hem ook iets, waarvan hij onder weg drinken zou. Als zij nu de deur uitgingen, deed mijnheer Kleinmoedig net alsof hij van plan was om te blijven. Toen mijnheer Groothart dat merkte, zei hij: "Kom mijnheer Kleinmoedig, ga toch als 't u belieft met ons mee; ik wil uw leidsman zijn, en uw lot zal zijn als dat der overigen."

KLEINMOEDIG. Helaas! Mij ontbreekt een passend reisgenoot; u allen bent moedig en sterk; maar ik ben zwak, zoals u ziet: Ik zal dus liever achteraan komen, anders zou ik, wegens mijn veel zwakheden, een last zijn beide voor mijzelf en voor u. Ik ben, zoals ik reeds zei, een man zwak en klein van moed, en zal mij beledigd en zwak

gevoelen bij datgene wat anderen wel dragen kunnen. Ik houd niet van lachen; van fraaie kleren; ik zal niet houden van onnutte vragen. Neen, ik ben zo'n zwak man, dat ik mij beledigd gevoel, over datgene, wat anderen met vrijmoedigheid doen.

Ik ken nog de gehele waarheid niet: ik ben een zeer onkundig Christen. Soms hindert het mij, als ik anderen hoor, die zich verheugen in de Heere, omdat ik dat ook niet doen kan. Het gaat mij, als met een zwak man onder de sterken, of als een ziek mens onder de gezonden, of *als een verachte fakkel*. "Hij die gereed is met de voet te struikelen; hij is een verachte fakkel, naar de mening desgenen, die gerust is." Job. 12:5. Zodat ik niet weet, wat ik doen zal.

GROOTHART. Maar broeder! Zei mijnheer Groothart, mij is opgedragen de kleinmoedigen en de zwakken te dragen. 1 Thess. 5:14. **U** moet noodzakelijk met ons gaan; wij willen op u wachten; wij willen u onze hulp verlenen. Rom. 14:1. Wij willen onszelf enige dingen zowel in denkwijze als praktijk om uwentwil ontzeggen, 1 Kor. 8. Wij willen niet in uw bijzijn twijfelachtige twistgesprekken opwerpen. Wij willen liever alles voor u in het werk stellen, dan dat u zou achterblijven, 1 Kor. 9:22.

Al die tijd nu stonden zij aan de deur van Gajus, en zie, als zij dus in het vuur van hun samenspraak waren, kwam mijnheer **Gereed-tot-hinken** daar aan met zijn krukken in zijn hand. Ps. 38:18; die ook de pelgrimstocht had aanvaard.

KLEINMOEDIG. Toen zei mijnheer Kleinmoedig tot hem: wel man, hoe kwam u hierheen? Ik beklagde mij juist nu daarover, dat ik geen reisgenoot had, die bij mij paste, maar u bent er een, zoals ik wens. Welkom, welkom, lieve mijnheer Gereed-tot-hinken, ik hoop, dat u en ik elkaar wat zullen kunnen helpen.

GEREED-TOT-HINKEN. Ik verblijd mij over uw gezelschap, zei de andere; lieve mijnheer Kleinmoedig, ik wil u een van mijn krukken lenen, liever dan dat wij scheiden, naardien wij zo gelukkig Bij elkaar gekomen zijn.

KLEINMOEDIG. Neen, zei hij, schoon ik u dank zeg voor uw goedwilligheid, ben ik toch niet geneigd om te hinken voor ik lam ben. Hoe het zij, wanneer de gelegenheid zich voor doet, kan uw kruk mij tegen de honden van dienst zijn.

GEREED-TOT-HINKEN Als ik of mijn krukken u van dienst kunnen zijn, dan hebt u maar te bevelen, beste mijnheer Kleinmoedig!

Aldus reisden zij voort; mijnheer Groothart en mijnheer Eerlijk gingen vooruit, gevolgd door Christin en haar kinderen en mijnheer Kleinmoedig, tevens mijnheer Gereed-tot-hinken met zijn krukken kwamen achteraan.

EERLIJK. Toen zei mijnheer Eerlijk: mijnheer, nu wij op de weg zijn, vertel ons, bid ik u, enige nuttige zaken, van enigen, die vóór ons hun pelgrimstocht aflegden.

GROOTHART. Van harte gaarne. Ik veronderstel dat u gehoord hebt, hoe Christen voorheen Apollyon ontmoette in het Dal der Verootmoediging, en hoe moeilijk het hem viel om door het Dal der Schaduw des doods te gaan. Ook meen ik, dat u moet gehoord hebben hoe **Getrouw** het te kwaad had met **vrouw Wellust, met Adam de**

Eerste, met zekere **Misnoegen**, en **Schaamte**, vier van de slechtste schurken, die iemand op de weg ontmoeten kan.

EERLIJK. Ja, dit alles heb ik gehoord. Inderdaad was Getrouw met Schaamte het ergste geplaagd, dat was er een, die het plagen niet moe werd.

GROOTHART. Ja, en zoals de pelgrim wel gezegd heeft, draagt hij onder al die lieden een verkeerde naam.

EERLIJK. Maar mijnheer, zeg mij eens, waar was het, dat Christen en Getrouw **Mondchristen** ontmoetten? Deze was toch ook geen slecht gezelschap?

GROOTHART. Hij was een eigengerechtigde dwaas, maar velen volgen zijn wegen na.

EERLIJK. Hij zou bijna Getrouw graag misleiden hebben.

GROOTHART. Ja, maar Christen heeft in korte tijd zijn ware aard aan het licht gebracht.

Zo gingen zij voort tot zij kwamen aan de plaats, waar Evangelist Christen en Getrouw ontmoette, die hen voorzegde, wat met hen gebeuren zou op de IJdelheids-kermis. Toen zei Groothart, hun gids: hier ongeveer ontmoetten Christen en Getrouw Evangelist, die hen voorzegde, welke verdrukkingen zij zouden ondervinden op de IJdelheidkermis.

EERLIJK. Wat zegt gij? Ik moet zeggen, dat het dan een harde waarheid was, dat hij hen toen voorlas.

GROOTHART. Dat was het ook; maar hij bemoedigde hen tevens. Maar wat zullen wij van hen zeggen? Zij waren een paar mannen met leeuwenmoed. Zij hadden hun aangezichten gesteld als een vuursteen. Herinnert u niet, hoe onverschrokken zij waren, toen zij voor de rechter stonden?

EERLIJK. Wel, Getrouw heeft moedig geleden.

GROOTHART. Ja, dat deed hij, en even schone dingen volgden daaruit, want Hopende en enige anderen werden, zoals de geschiedenis meldt, door zijn dood bekeerd.

EERLIJK. Wel! Maar ga voort als 't u belieft, want u bent met de zaken goed bekend.

GROOTHART. Van allen, die Christen ontmoette nadat hij door de IJdelheidkermis gegaan was, was zekere **Bijjoogmerk** de allerkwaadste.

EERLIJK. Bijjoogmerk! Wie was hij?

GROOTHART. Een zeer arglistige snaak, op en top een huichelaar. Iemand, die godsdienstig wilde zijn, wanneer de wereld dat ook was. Maar zó geslepen, dat hij zeker wilde zijn, dat hij daarvoor niets behoefde te verliezen of te lijden. Hij had zijn wijze van godsdienst voor elke nieuwe gelegenheid, en zijn vrouw verstond die kunst

zo goed als hij. Hij placht zich te keren en te veranderen van de een mening tot de andere, ja, hij verdedigde zijn handelwijze nog wel. Maar voor zoveel ik heb kunnen navorsen, kwam hij tot een slecht einde, met zijn *bijeinden* of nevenbedoelingen. Ook hoorde ik nooit dat een van zijn kinderen ooit geacht is geworden door hen, die waarlijk God vreesden.

Omtrent deze tijd nu, kwamen zij in het gezicht van de stad IJdelheid, waar de IJdelheidkermis gehouden wordt. Als zij nu zagen, dat zij zo dicht bij de stad waren, raadpleegden zij met elkaar, hoe zij door de stad zouden gaan; de een zei dit, en de andere weer wat anders.

Ten laatste zei mijnheer Groothart: ik ben, zoals u denken kunt, dikwijls een geleider van pelgrims geweest, die door deze stad gingen. Omdat ik nu bekend ben met zekeren heer **Mnason, een Cypriër** van afkomst, een oude discipel, kunnen wij mogelijk wel in zijn huis overnachten. Hand. 21:16. Als het u goeddunkt, zei hij, zullen wij daar onze intrek nemen.

Heel goed, zei de oude Eerlijk.

Zeer goed, zei Christin.

Insgelijks, zei mijnheer Kleinmoedig; en zo spraken allen.

Nu moet u bedenken, dat het tegen de avond was, toen zij de buitenkant van de stad bereikt hadden; maar Groothart wist de weg naar het huis van die oude man. Zo kwamen zij daar dan aan. Hij, Groothart, riep aan de deur en de oude man daar binnen kende zijn spraak, zodra hij die hoorde. Daarom deed hij open en zij allen gingen binnen.

Toen zei Mnason, hun gastheer: *hoe ver hebt gij deze dag gereisd?*

Zij antwoorden: *vanaf het huis van Gajus, onze vriend.*

Dan beloof ik u, zei Mnason, *dat u een goed eind van de weg afgelegd hebt; u zult dan ook wel vermoeid zijn; zit neer.* Toen gingen zij allen zitten.

GROOTHART. Daarop zei hun gids: hoe staat het leven, heren? Ik mag zeggen, dat u allen bij mijn vriend hartelijk welkom bent.

MNASON. Ook ik, zei mijnheer Mnason, heet u welkom en wat u ook ontbreekt, zegt het maar; wij zullen doen wat wij kunnen, om het u te verschaffen.

EERLIJK. Onze grootste behoefte, die wij een tijdlang gehad hebben, is geweest herberging en goed gezelschap; en nu hopen wij, dat wij beide verkregen hebben.

MNASON. Wat de herberging aangaat, u ziet hoedanig die is, maar wat goed gezelschap betreft, dat moet uit de ondervinding blijken.

GROOTHART. *Welnu*, zei mijnheer Groothart, *wilt u de pelgrims brengen waar zij zullen overnachten?*

MNASON. *Dat wil ik*, zei mijnheer Mnason. Toen bracht hij hen een ieder aan zijn plaats. Ook liet hij hun een zeer mooie eetkamer zien, waar zij samen mochten avondmalen, totdat het tijd was om ter ruste te gaan.

Als zij nu op hun plaatsen gezeten waren en een weinig verkwikt waren van hun reis, vroeg mijnheer Eerlijk aan de gastheer, of er in de stad nog veel vrome mensen waren?

MNASON. Wij hebben er zeer weinig, want zij zijn inderdaad weinige, vergeleken met de lieden, die daar tegenover staan.

EERLIJK. Maar wat zullen wij doen, opdat wij enige van hen ontmoeten mogen? Want de ontmoeting van vrome mensen is voor hen, die op de pelgrimsreis zijn, gelijk aan de verschijning van maan en sterren, voor hen, die de zeeën bevaren.

Toen klopte mijnheer Mnason met zijn voet, en zijn dochter **Goedhartig** kwam spoedig boven. Hij zei tot haar: "Goedhartig, ga en zeg mijn vrienden, mijnheer **Verbrijzeld (van gemoed)**, mijnheer **Heiligman**, mijnheer **Liefde-tot Heiligen**, mijnheer **Durf-niet-Liegen** en mijnheer **Boetvaardig**, dat ik een paar vrienden in mijn huis heb, die hen graag deze avond zonden ontmoeten. Daarom ging Goedhartig uit om hen te roepen, en zij kwamen. Nadat zij elkaar gegroet hadden zaten zij samen aan tafel.

Toen zei mijnheer Mnason, hun gastheer: mijn burens, ik heb, zoals u ziet, een gezelschap van vreemdelingen in mijn huis gekregen; zij zijn pelgrims, komen van ver, en gaan naar de berg Sion. Maar wie, vroeg hij, denkt gij, dat zij is? Met zijn vinger naar Christin wijzende. Dat is Christin, de vrouw van Christen, die beroemde pelgrim, die, met Getrouw, zijn broeder, zo schandelijk behandeld is geworden in onze stad.

Toen zij dat hoorden, stonden zij verbaasd, zeggend: hoe weinig hadden wij gedacht Christin te zien, toen Goedhartig ons kwam roepen. Daarom is dit ons een zeer aangename verrassing. Daarop vroegen zij haar naar haar welstand en of deze jongens haar mans zonen waren? En als zij hen zulks toestemmend beantwoord had, zeiden zij: *de Koning, die u liefhebt en dient, make u als uw vader en brenge u daar, waar hij in vrede verkeert!*

Als zij allen neergezeten waren, vraagde mijnheer Eerlijk aan mijnheer Verbrijzeld en de overigen, hoe het tegenwoordig in hun stad gesteld was?

VERBRIJZELD. U mag verzekerd zijn, dat wij in de kermistijd veel drukte beleven. Het valt dan moeilijk onze harten en gemoederen in een goede orde en vrede te houden, wanneer wij in een zo'n gevaarlijke toestand zijn. Hij die leeft in zo'n plaats, als deze stad is, en die te doen heeft met zulke lieden als wij, heeft wel een wenk nodig, om hem voorzichtig te maken en zich elk oogenblik van de dag in acht te nemen.

EERLIJK. Maar hoe zijn uw burens, tegenover u en wat de rust aangaat?

VERBRIJZELD. Zij zijn nu veel meer gematigd dan vroeger. U weet hoe Christen en Getrouw behandeld werden in onze stad, maar in de laatste tijd, zeg ik, zijn zij heel wat gematigd geworden. Ik denk, dat het bloed van Getrouw als lood op hun harten heeft gelegen tot nu toe, want sedert zij hem verbrand hebben, hebben zij zich geschaamd er meer te verbranden. In die dagen waren wij bevreesd door de straten te wandelen, maar nu kunnen wij ons laten zien. Toen was de naam van een belijder gehaat, maar nu wordt, bijzonder in enige wijken van onze stad, (want u weet dat onze stad zeer groot is) de godsdienst als iets loflijks geacht.

Verder zei mijnheer Verbrijzeld tot hen: zeg mij, hoe is het u gegaan op uw pelgrimstocht? Hoe staat het land u aan?

EERLIJK. Het gaat met ons als met alle reizende lieden. Soms is onze weg zindelijk, soms ook vuil, nu eens gaat het berg-op, dan weer berg-af; zelden zijn wij in veiligheid. Niet altijd hebben wij de wind in onze rug, ook is niet iedereen, die ons ontmoet, een vriend. Wij hebben reeds met veel wederwaardigheden te kampen gehad, en wij weten niet, wat er nog volgen zal. Maar over het geheel vinden wij bewaarheid, wat van ouds reeds is gezegd geworden: "Een vroom mens moet verdrukkingen lijden."

VERBRIJZELD. U spreekt van moeilijkheden; welke wederwaardigheden hebt u dan zoal ontmoet?

EERLIJK. Neen, vraag dat aan mijnheer Groothart, onze gids, want hij kan u daarvan het best een mededeling doen.

GROOTHART. Wij zijn reeds drie- of viermaal besprongen geworden. Eerst werden Christin en haar kinderen aangevallen door twee booswichten, zodat zij vreesden, van hun leven beroofd te zullen worden. Wij werden aangevallen door de reus Bloedig-man, de reus Moker, en de reus Verderver. In werkelijkheid vielen *wij* de laatste eigenlijk aan, dan dat hij ons aanviel. Zo was het: nadat wij enige tijd in het huis van Gajus, mijn gastheer, en die van de ganse kerk, Rom. 16:23, doorgebracht hadden, kregen wij eens in de zin om onze wapenen te nemen en eens uit te gaan om te zien of wij enige dergenen machtig worden konden, die de pelgrims vijandig waren, (want wij hoorden dat daar in de omtrek zich een beruchte vijand ophield). Nu kende Gajus zijn schuilhoek beter dan ik, omdat hij daaromtrent woont. Wij keken en keken totdat wij eindelijk de opening van zijn hol ontdekten. Toen waren wij blij en ontvlamden in geestdrift. Dus naderden wij tot aan zijn hol, en zie, toen wij daar kwamen, had hij, enkel door geweld, deze arme man, mijnheer Kleinmoedig, in zijn net gesleept, en was van plan een einde aan zijn leven te maken. Maar toen hij ons zag, meenden wij te moeten veronderstellen dat hij een andere prooi gehad had, want hij liet de arme man in zijn hol achter en kwam naar buiten. Toen vielen wij hem zeer hevig aan en hij verweerde zich dapper. Maar tenslotte werd hij ter aarde geslagen, zijn hoofd werd van de romp gescheiden en op een staak gezet aan de kant van de weg, tot een afschrik voor de zodanigen, die later zulke goddeloosheid zouden willen uitvoeren. Hier is de man zelf, die als een lam uit de muil van die leeuw gerukt werd, om te bevestigen, dat hetgeen ik u vertel, waarheid is.

KLEINMOEDIG. Toen zei mijnheer Kleinmoedig: ik heb dit waarheid bevonden tot mijn schade en troost; tot mijn schade, als hij mij dreigde elk ogenblik mijn beenderen te willen afknagen, en tot mijn troost, toen ik mijnheer Groothart en zijn vrienden met hun wapens zag naderen om mij te bevrijden.

HEILIGMAN. Daarop zei mijnheer Heiligman: er zijn twee dingen, welke zij, die op de pelgrimsreis zijn, nodig hebben: *moed* en een *onberispelijk leven*. Als zij geen moed bezitten, dan kunnen zij het nooit op de weg uithouden, en als zij los van leven zijn dan zullen zij zelfs de naam van een pelgrim stinkend maken.

LIEFDE-TOT-HEILIGEN. Voorts zei heer Liefde-tot-heiligen: ik hoop dat deze waarschuwing voor u niet nodig mag zijn. Maar, waarlijk, er zijn er velen, die op die

weg wandelen, welke zich zelf eerder vreemdelingen betonen jegens de pelgrims, dan vreemdelingen en pelgrims in de wereld.

DURF-NIET-LIEGEN. Toen zei de heer Durf-niet-Liegen: het is waar, zij bezitten noch het gewaad eens pelgrims noch zijn moed. Zij wandelen *niet recht*, maar zij zetten hun voeten verkeerd; de een voet slaat binnenwaarts, de andere buitenwaarts en hun kousen zijn van achteren stuk; hier een lap en daar een scheur, alles tot smaadheid van hun heer.

BOETVAARDIG. Over deze dingen, zei mijnheer Boetvaardig, moeten zij zich zeer bekommeren; ook zullen de pelgrims waarschijnlijk nooit die goedwilligheid aan hen en hun reis bewezen zien, die zij wel zouden wensen, totdat de weg gezuiverd is van zulke vlekken en smaadheden.

Zo zaten zij te praten en brachten hun tijd door, totdat het avondeten op de tafel gezet werd, dat zij gingen nuttigen en verkwikten daarmee hun vermoeide lichamen. Daarna gingen zij ter rust. Zij bleven nu een geruime tijd gedurende deze kermis in het huis van deze heer Mnason, die, na verloop van tijd, zijn dochter Goedhartig aan Samuël, en zijn dochter **Martha** aan Jozef, zonen van Christin, tot vrouwen gaf.

De tijd, die zij hier doorbrachten, was, zo als ik zei, lang, (want het was nu niet zoals in vorige tijden); daarom raakten de pelgrims bekend met velen der vrome lieden in de stad en dienden hen zoveel zij konden. Barmhartig werkte, zoals zij gewoon was, zeer veel voor de armen, zodat hun buiken en ruggen haar zeer dankbaar waren, en zij was daar een sieraad van haar belijdenis. Ja, om de waarheid te zeggen, wat Goedhartig, Febe en Martha belangt, zij waren allen van een goedhartige aard en deden in hun plaatsen veel goed. Ook waren zij allen zeer vruchtbaar, zodat Christens naam, zoals tevoren gezegd is, waarschijnlijk in deze wereld zou blijven voortleven.

Onderwijl zij hier vertoefden kwam er een monster uit de bossen te voorschijn, dat zeer velen van het volk uit de stad doodde. Het placht ook hun kinderen weg te voeren en hen te leren, zijn jongen te voeden. Nu niemand in de stad durfde voor dit monster te verschijnen, maar alle mensen vloten, wanneer zij het gedruis van zijn nadering hoorden.

¹²Het monster geleeke op geen een beest op aarde; zijn lichaam was als van een draak en het had zeven hoofden en tien hoornen. Openb. 17:3. Het maakte een grote verwoesting onder de kinderen en toch werd het door een vrouw geregeerd. Openb. 17:1-4. Dit monster sloeg de mensen voorwaarden voor, en die lieden, welke hun leven liever hadden dan hun ziel, namen die voorwaarden aan. Zo werden zij onderworpen.

---

¹² Dit monster is de Anti-christ. De duivel is het hoofd; de synagoge des Satans is het lichaam, de vervloekte geest der goddeloosheid is de ziel. De duivel maakte gebruik van de (zogenaamde) kerk om dit monster ter wereld te brengen. Hij had pruimen in zijn drakenmuil en zo kwam hij door vleierij binnen. Hij veranderde zichzelf in een beest, een man of een vrouw; en de bewoners der wereld beminden die vrouw teder, werden haar zonen, en grepen naar helm en schild om haar te verdedigen. Zij versierde zichzelf, in vleesverlokkende versierselen, goud en kostbaar gesteenten als een lichtekooi. Zij maakte de koningen dronken en zij gaven haar het bloed der heiligen en martelaren totdat zij dronken werd en rumoer maakte en brulde. Maar wanneer haar kop leeg gedronken is, zal God haar tot verantwoording roepen, zodat zij haar rekening met haar klederen, paarden en juwelen niet zal kunnen betalen. Dit beest wordt vergeleken bij de wilde beer, die uit het woud komt om de kerke Gods te verslinden. Ps. 80:13. Het tijdelijke zwaard zal zijn lichaam doden, maar zijn geest kan slechts door de Geest verslagen worden en dat zal ook geschieden, (Bunyan.)

Deze heer Groothart nu en zij, die gekomen waren om de pelgrims ten huize van de heer Mnason te bezoeken, sloten een verbond om uit te gaan en dit beest te bestrijden, of zij niet misschien het volk dezer stad van de klauwen en de muil van deze zo verslindenden draak mochten bevrijden. Toen gingen de heer Groothart, de heer Verbrijzeld, de heer Heiligman, de heer Liegniet en de heer Boetvaardig met hun wapenen dit monster tegemoet. Na was dit beest eerst zeer grimmig en keek deze vijanden met grote verachting aan. Maar zij, mensen zijnde, die wat mans waren met hun wapenen, vielen het zo geducht aan, dat zij het monster noodzaakten te wijken; toen kwamen zij weer terug aan het huis van Mnason.

Gij moet weten, dat het monster zijn zekere tijden had, waarop het uit de wouden kwam om een aanval te doen op de kinderen van de mensen der stad. Op deze tijden pasten deze dappere helden het dier op en vielen het steeds aanhoudend aan, zodat het beest, na verloop van tijd niet slechts gewond, maar ook lam werd, en het niet weer zo'n verwoesting aanrichtte onder de kinderen van de stedelingen, zoals het voorheen gedaan had. ***En het wordt door sommigen vast geloofd, dat dit beest eens aan zijn wonden sterven zal.***

Dit feit na gaf de heer Groothart en zijn makkers een grote naam in de stad, zodat velen van het volk, die geen verstand van de zaken hadden, hen toch grote achting en eerbied toedroegen. Om deze reden was het, dat deze pelgrims hier niet zoveel leed ondervonden. Het is waar, er waren enige van het mindere volk, die niets meer zien konden dan een mol of meer begrijpen konden dan een beest, die geen achting voor deze mannen hadden, noch acht gaven op hun dapperheid en lotgevallen.

Goed, de tijd kwam aan, dat de pelgrims hun weg moesten vervolgen, waarom zij zich voor hun reis gereed maakten. Zij zonden om hun vrienden, zij kwamen samen en zonderden enige tijd af, om elkaar op te dragen aan de bescherming van hun Vorst. Weer waren er, die hen van zulke dingen brachten, als zij hadden, die dienstig waren voor de zwakken en de sterken, voor de vrouwen en de mannen, en zo voorzagen zij hen, met dingen, die hun nodig waren. Hand. 28:10.

Toen vervolgden zij hun weg en hun vrienden vergezelden hen zover, als zij passend oordeelden, waarop zij elkaar weer opdroegen aan de bescherming van hun Koning, en scheidden.

Diegenen dan, die van het gezelschap der pelgrims waren, gingen voort en mijnheer Groothart ging voor hen uit. De vrouwen nu waren erg zwak, en daarom genoodzaakt te reizen zoals zij 't best konden, waardoor mijnheer Gereed-tot-hinken en mijnheer Kleinmoedig meer deelneming in hun toestand ondervonden.

Als zij nu van de stedelingen weggegaan waren en hun vrienden hen *vaarwel* toegeroepen hadden, kwamen zij spoedig aan de plaats, waar Getrouw ter dood gebracht was. Daarom bleven zij daar wat staan en dankten Hem, die Getrouw bekwaam gemaakt had, om zijn kruis zo goed te dragen, en dat te eerder omdat zij nu bevonden, dat hij door zo'n mannelijke verdraagzaamheid, als de zijne, een groot voordeel verworven had. Hierna gingen zij een goed eind weegs verder, sprekende over Christen en Getrouw, en hoe Hopende zichzelf bij Christen voegde, nadat Getrouw dood was.

Zij waren nu gekomen aan de heuvel **Gewin**, waar de zilvermijn was, die **Demas** van zijn pelgrimsreis aftrok en waarin, gelijk enige denken, Bijjoogmerk neerstortte en omkwam, daarom namen zij dat in ogenschouw.

Maar toen zij gekomen waren aan het oude gedenkteken, dat tegenover de heuvel Gewin stond, te weten aan de zoutpilaar, die ook stond in het gezicht van Sodom en haar stinkende poel, verwonderden zij zich, zoals Christen vroeger gedaan had, dat mannen van die kennis en van zo'n rijp verstand, zoals zij waren, zo blind konden zijn om ter zijde af te wijken. Slechts merkten zij weer op, dat de natuur niet aangedaan is over de schade, die anderen belopen hebben, bijzonder wanneer de zaak, waarop zij het oog gericht hebben, een aantrekkelijke uitwerking heeft op het dwaze oog.

Ik zag nu, dat zij voortgingen tot zij kwamen aan de rivier, die aan deze zijde van de **Liefelijke Bergen** vliet, en welker bladeren, inwendig genomen, goed zijn tegen de overlading der maag, waar de weiden het gehele jaar door groen zijn, en waar zij in veiligheid konden nederliggen. Psalm 23. Aan deze zijde van de rivier, in de weide, waren stallen en kooien voor de schapen, een huis, dat gebouwd was om deze lammeren te voeden en groot te brengen, namelijk de kinderen van die vrouwen, welke op de pelgrimsreis zijn. Hebr. 5:1. Hier was er ook Eén, Die met de zorg voor hen belast was, Die meelijden kon hebben, die deze lammeren in Zijn armen vergaderen, in Zijn schoot dragen, en die de zogenden zachtkens leiden kon. Jes. 40:11.

Christin nu vermaande haar vier dochters, dat zij haar kleinen aan de zorg van deze MAN zouden toevertrouwen; opdat zij aan deze wateren mochten geherbergd, beveiligd, geholpen en gevoed worden en dat niemand van hen in de toekomst moest verloren gaan. Wanneer iemand van hen verdwaald of verloren is, zal deze Man hem wederbrengen; ook zal Hij verbinden, wat gebroken is en versterken hen, die ziek zijn Ezech. 34:11-16. Hier zullen zij nooit gebrek hebben aan voedsel, drank en klederen; hier zullen zij bewaard worden voor dieven en rovers. Want deze Man zal Zijn leven stellen voor diegenen, die aan Zijn zorgen zijn toevertrouwd Jer. 23:4. Bovendien kunnen zij zeker zijn een goede opvoeding en goede raad te vinden. Hier wordt hun geleerd te wandelen in de rechte paden en u weet dat dit alles een gunst is, die niet klein te achten is. Ook zijn hier, gelijk u ziet, heerlijke wateren, aangename weiden, heerlijke bloemen, velerlei bomen, die heilzame vruchten dragen. Niet zulke vruchten, als waarvan Mattheüs at, die over de muur van Beëlzebuls tuin hingen, maar vruchten, die de gezondheid bestendigen en vermeerderen, daar waar zij gevonden wordt.

Toen stemden zij er in toe, hun kleinen Hem aan te bevelen, en wat haar te meer aanmoedigde om zulks te doen, was, dat dit alles onder het opzicht des Konings stond, en dus zoveel als een hospitaal was voor jonge kinderen en wezen. Hierop gingen zij verder.

En als zij gekomen waren bij de **Weide met het Bijpad**, aan de overstap, waarover Christen en zijn makker Getrouw gingen, waarna zij door de reus **Wanhoop** gegrepen werden en in het kasteel Twijfeling opgesloten, zaten zij neer en overlegden wat het beste hun te doen stond. Of zij namelijk, nu ze zo sterk in getal waren, en zo'n man als mijnheer Groothart tot hun leidsman hadden, niet maar het best deden, de reus Wanhoop aan te vallen, zijn kasteel te verwoesten, en zo er pelgrims in opgesloten zaten, die in vrijheid te stellen, voor zij verder gingen. Toen zei de een dit, en de andere het tegendeel. De een vroeg of het gewettigd was om op een goddeloze grond te gaan; de andere zei, dat zij dat wel mochten doen, want dat hun doel goed was.

Maar de heer Groothart zei: "Ofschoon de laatst geopperde mening in het algemeen niet juist kan zijn, toch heb ik een bevel om de zonde tegen te staan, het kwaad te overwinnen, de goeden strijd des geloofs te strijden. Nu vraag ik, tegen wie zou ik deze goede strijd aanvangen, indien ik het niet doen zou met de reus Wanhoop? Ik zal daarom trachten hem van het leven te beroven en zijn kasteel Twijfel te verwoesten." Toen zei hij: *wie wil met mij gaan?*

De oude Eerlijk zei: *ik wil.*

Wij ook, zeiden Christin's vier zonen Mattheüs, Samuël, Jakob en Jozef, want zij waren jonge en sterke mannen 1 Joh. 3:13, 14.

Daarom lieten zij de vrouwen met mijnheer Kleinmoedig en mijnheer Gereed-tot-Hinken met zijn krukken als hun gids op de weg achter, totdat zij terugkwamen. Want in die plaats, al woonde de reus Wanhoop daar dicht bij, kon een klein kind hen wel leiden, indien zij maar op de weg bleven. Jes. 11:6.

Dus gingen de heer Groothart, de oude Eerlijk en de vier jonge mannen op naar het Kasteel Twijfeling om de reus Wanhoop op te zoeken. Toen zij aan de poort van het kasteel kwamen klopten zij aan met een ongewoon geraas ten einde binnengelaten te worden. Daarop komt de oude Reus aan de poort, gevolgd door **Wantrouwen**, zijn vrouw.

Wie of wat is daar, zei hij, *die zich durft verstouten, om op zo'n wijze de reus Wanhoop moeilijk te vallen?*

De heer Groothart antwoordde: "Ik ben het, Groothart, een van de dienaars des Konings van het hemels Land om pelgrims te geleiden naar hun plaats. Ik vraag u, dat u de poort opent opdat ik binnenga. Bereid ook uzelf ten strijde, want ik ben gekomen om uw hoofd weg te nemen en uw **Kasteel Twijfeling** te verwoesten."

De reus Wanhoop nu dacht, omdat hij een reus was, dat niemand hem overwinnen kon, en wederom dacht hij: "wat? Zal Groothart mij bang maken daar ik vroeger toch een overwinning op de engelen behaald heb!"

Toen harnaste hij zich en ging uit. Hij had een stalen helm op zijn hoofd, een vurig borstharnas omgordde zijn borst, en hij kwam uit met ijzeren schoenen aan en een grote knots in zijn hand. Toen vielen deze mannen op hem aan en omsingelden hem van achteren en van voren. Als nu Wantrouwen, de reuzin kwam toelopen om haar man te helpen, sloeg de oude Eerlijk haar met één slag ter aarde.

Nu werd het een gevecht op leven en dood, maar de reus Wanhoop werd ter aarde neergeveld, doch hij wilde niet graag sterven. Hij worstelde zo hard hij kon, en had, zo als de mensen zeggen, een leven zo taai als dat van een kat. Maar Groothart was zijn dood, want hij liet niet van hem af, tot hij zijn hoofd van zijn schouders gescheiden had.

Daarop begonnen zij het kasteel Twijfeling te verwoesten, hetgeen, zoals u weet, heel gemakkelijk geschied kon, omdat de reus Wanhoop dood was. Zij waren zeven dagen bezig met dat Kasteel te verwoesten. Zij hadden nog het voorrecht om twee pelgrims te bevrijden, die ze vonden. Een zekere heer **Wankelmoedig**, bijna doodgehongerd en zekere **Zeer-Bevreesd**, zijn dochter; deze twee redden zij levend. Maar u zoudt u verwonderd hebben, als u de dode lichamen gezien had, die hier en daar in de tuin van het Kasteel verspreid lagen, en hoe vol beenderen van dode mensen het kerkerhol waren!

Toen nu de heer Groothart en zijn makkers deze daad verricht hadden, namen zij de heer Wankelmoedig en zijn dochter Zeer-Bevreesd in hun bescherming, want zij waren rechtschapen mensen, al waren zij gevangenen van de tiran, reus Wanhoop uit het Kasteel Twijfeling. Zij namen dan, zoals ik zeg, het hoofd van de Reus met zich, want zijn lichaam hadden zij begraven onder een hoop stenen, en zij kwamen af naar de weg bij hun meegezellen en toonden hun, wat zij gedaan hadden. Als nu Kleinmoedig en Gereed-tot-hinken zagen, dat het werkelijk het hoofd van de reus Wanhoop was, werden zij zeer vrolijk en blij.

Nu kon Christin, als het nodig was, op de viool spelen, en haar dochter Barmhartig op de fluit, en omdat zij zo vrolijk gestemd waren, speelde zij hun een stukje voor en Gereed-tot-hinken wilde dansen. Daarom nam hij Wankelmoedig's dochter, Zeer-Bevreesd genaamd, bij de hand en al dansende gingen zij over de weg. Het is waar, hij kon niet dansen, zonder een kruk in zijn hand te hebben, maar ik beloof u, dat hij zijn voeten goed naar de muziek zette. Ook was het meisje te prijzen, want zij danste netjes naar de muziek.

Wat de heer Wankelmoedig aangaat, hij gaf niet veel om de muziek; hij wilde liever eten dan dansen, omdat hij bijna doodgehongerd was. Daarom gaf Christin hem iets uit haar flesje met brandewijn tot een dadelijke verkwikking en daarna bereidde zij hem iets om te eten. Binnen korte tijd kwam de oude man weer bij en begon weer aardig op te leven.

Toen zag ik in mijn droom, dat de heer Groothart, nadat alle deze dingen geëindigd waren, het hoofd van de reus Wanhoop nam, en het op een paal plaatste, terzijde van de weg, recht tegenover de pilaar, die Christen opgericht had tot een waarschuwing voor pelgrims, die na hem komen zouden, om zich te wachten zijn gronden te betreden.

*Schoon het Kasteel des Twijfels ligt verwoest,
En ook reus Wanhoop 't hoofd verliezen moest.
De zonde kan 't kasteel herbouwen, doen bestaan,
En doen de reus herleven, met zijn daân.*

Hij schreef toen daaronder op een marmeren plaat, deze volgende versregelen:

*Dit is het hoofd van hem, wiens naam alleen,
Voorheen de pelgrims schrik aanjoeg meteen
Held Groothart sloopte zijn Kasteel; zijn vrouw
Wantrouwen doodde hij met één houw.
Voor Wankelmoedig streed hij als een man,
En Zeer-Bevreesd, zijn dochter. Wie 't nog kan
Betwijflen, sla slechts 't oog omhoog en lees'
Opdat dat schrift van twijflen hem genees.
Wanneer u twijflend kreup'len dansen ziet
Meldt u dit hoofd dan hun verlossing niet?*

Toen deze mensen zich aldus dapper gedragen hadden jegens het Kasteel Twijfeling, en de reus Wanhoop verslagen hadden, gingen zij voorwaarts, doorreizende, tot zij kwamen aan de **Liefelijke Bergen**, waar Christen en Hopende zich verkwikt hadden aan de verscheidenheden van die plaats. Zij maakten zelf ook kennis met de herders, die daar zijn, welke hen welkom heetten op de Liefelijke bergen, zoals zij met Christen voorheen gedaan hadden. De herders nu, ziende, dat zo'n grote menigte de heer

Groothart volgde (want met hem waren zij wel bekend), zeiden tot hem: "Waarde heer, u hebt een goed gezelschap hier gebracht; zeg ons, waar hebt u deze allen gevonden?" Toen antwoordde de heer Groothart:

*Vooreerst is hier Christin met haar magen,
Haar zoons en hun vrouwen; als de Wagen
Zien zij de Poolster aan en volgen hun kompas
Van zonde tot genâ, want anders zeker was
Deez' stoet niet hier. Voorts d' oude Eerlijk meê
Die met Gereed-tot-hinken, alle twee
Trouwhartig zijn; Kleinmoedig, die gewis
Wel graag achterbleef, maar toch hier is.
Ook Wankelmoedig, deze vrome man,
Komt nog met Zeer-Bevreesd, zijn dochter. Dan
Vraag 'k voor hen om een gastvrij dak, of moet
Men verder gaan? O, antwoordt ons met spoed!*

Toen zeiden de herders: dit is een aangenaam gezelschap, u bent bij ons welkom, want wij hebben plaats en verkwikking voor de zwakken en de sterken. Onze Vorst heeft een open oog voor hetgeen gedaan wordt aan de minsten van deze. Daarom moet de zwakheid voor ons geen beletsel zijn voor onze aanneming. Toen brachten zij hen aan de deur van het paleis en zeiden toen tot hen: "Kom binnen, mijnheer Kleinmoedig; kom binnen, mijnheer Gereed-tot-Hinken; kom binnen mijnheer Wankelmoedig; en ook Juffrouw Zeer-Bevreesd, uw dochter.

Deze, mijnheer Groothart, (zeiden de herders tot de gids) roepen wij binnen bij name, omdat zij het meest geneigd zijn, zich achteraan te stellen, maar wat u aangaat en de anderen, die sterk zijn, wij laten u aan uw gewone vrijheid over.

GROOTHART. Toen zei de heer Groothart: heden erken ik, dat de genade op uw aangezichten blinkt, en dat u inderdaad de herders van mijn Heere bent, omdat u deze kranken niet hebt *uitgestoten* met uw zijde of uw schouders, maar veel meer hun weg naar het paleis met bloemen hebt bestrooid, zoals u ook behoort te doen. Ezech. 34:21.

Zo gingen dan de zwakken en kranken binnen, terwijl de heer Groothart met de overigen volgden. Als zij nu neergezeten waren, zeiden de herders tot diegenen, die de zwakste waren: "wat is het, dat u begeert? Want", zeiden zij, "alles moet hier ingericht worden, om de zwakken te verzorgen, zowel als om de ongeregelden te waarschuwen."

Daarom maakten zij hen een maaltijd van dingen, die licht te verteren, aangenaam voor het gehemelte en voedzaam zijn. Als zij dit genuttigd hadden, gingen zij ter rust, een iegelijk naar zijn eigen plaats.

Toen de morgen aangebroken was, en de bergen hoog waren, en de dag helder was, alsook omdat de herders de gewoonte hadden om aan de pelgrims, vóór hun vertrek enige zeldzaamheden te laten zien, daarom namen de herders hen, nadat zij gereed waren en zich verkwikt hadden, met zich in het veld, en toonden hen voorts, wat zij voorheen aan Christen hadden laten zien.

Toen brachten zij hen op sommige nieuwe plaatsen. De eerste plaats was **Wonderberg**, van waar zij rondzagen en op een afstand een man bemerkten, *die door*

zijn woorden bergen verzetten. Daarop vraagden zij aan de herders wat dat betekenen moest?

Waarop zij hen vertelden, dat die man de zoon was van zekeren heer **Grote-genade**, van wie u leest in het eerste deel, van de verhandeling over des Pelgrims tocht. En hij is daartoe gesteld de pelgrims te leren hoe men geloven moet, en hoe zij door het geloven moet leven, en hoe zij door het geloof alle moeilijkheden, die zij mochten ontmoeten, uit hun weg wentelen kunnen. Matth. 11:23, 24. Toen zei de heer Groothart: *ik ken hem; hij is een man boven velen verheven.*

Daarna leidden zij hen tot een andere plaats, **Berg der Onschuld** genoemd. Daar zagen zij een man geheel in het wit gekleed, en twee mensen **Vooroordeel** en **Kwaadgezind**, die aanhoudend hem met modder smeten. Maar zie, de modder, of wat zij ook op hem wierpen, viel in weinig tijds weer van hem af, en zijn gewaad zag er weer zo helder uit, als of geen vuil daarop geworpen was. Toen zeiden de pelgrims: wat betekent dit? De herders antwoordden: deze man wordt **Godzalig** genoemd en het kleed, dat hij draagt, moet u de onschuld van zijn levenswandel aanwijzen. Die twee nu, welke hem met vuil werpen, zijn zulke mensen, die zijn goede werken haten. Maar zoals u ziet, wil het vuil niet op zijn kleed blijven, zo zal het ook zijn met die, die waarlijk onschuldig leeft in de wereld. Wie zij ook zijn, die zulke mensen met vuil zouden willen besmetten; hun werk zal toch te vergeefs zijn, want God zal na een kleine tijd bewerken, *dat hun onschuld zal te voortkomen als het licht, en hun gerechtigheid als de middag.*

Vervolgens namen zij hen mee en brachten hen naar de **Berg der Liefde**, waar zij hen een man lieten zien, die een rol laken voor zich had liggen, waarvan hij rokken en klederen voor de armen sneed, die rond om hem stonden, toch werd zijn pak of rol laken niet minder. Daarop zeiden zij: wat zou dit toch betekenen?

Dat moet u tonen, zeiden de herders, dat hij, die een hart heeft, dat geneigd is om van zijn werk aan de armen mee te delen, nooit gebrek hebben zal aan enig goed. De zegenende ziel zal vet gemaakt worden. En de koek, die de weduwe aan de profeet gaf, veroorzaakte niet, dat het meel in de kruik verminderde.

Ook brachten de herders hen op een plaats waar zij zekere **Dwaas** en zekere **Onverstand** zagen, bezig met een Ethiopiër of moorman te wassen, met het doel om hem blank te wassen. Maar hoe meer zij hem wassen, hoe zwarter hij werd. Zij vraagden toen aan de herders: wat dat toch betekenen moest?

Toen vertelden zij hen: zo zal het gaan met een innerlijk slecht man. Alle middelen, die aangewend worden om zo iemand een goede naam te bezorgen, zullen tenslotte strekken om hem nog des te afschuwelijker te maken. Zo ging het met de Farizeeën en zo zal het ook gaan met alle huichelaars.

Toen zei Barmhartig, de vrouw van Mattheüs tot Christin, hun moeder: moeder, ik zou wel gaarne, indien het mogelijk was, dat gat in de heuvel zien, hetwelk gewoonlijk het **Bijpad naar de hel** genoemd wordt. Toen legde de moeder haar begeerte de herders voor.

Daarop gingen zij naar de deur. Zij was in de helling van de heuvel, zij openden haar en verzochten Barmhartig een ogenblik te luisteren. Zij luisterde dan en hoorde iemand zeggen: *vervloekt zij mijn vader, omdat hij mijn voeten afgehouden heeft van de weg des Vredes en des Levens.*

Een ander zei: *ach, dat ik gestorven was, vóórdat ik, om mijn leven te redden, mijn ziel verloren had.*

En nog een ander zei: *als ik nog eens weer leven moest, hoe zou ik dan mijzelf verloochenen, liever dan in deze plaats te komen!*

Toen was het daar, alsof de aarde zelfs huilde en beefde van vrees onder de voeten van deze jonge vrouw. Daarom zag zij er zeer bleek uit, en liep bevend weg zeggend: *Gezegend is hij en zij, die bevrijd is van deze plaats.*

Als nu de herders hen al deze dingen hadden laten zien, brachten mij hen terug naar het paleis en onthaalden hen op hetgeen het huis opleverde. Maar Barmhartig, die een jonge en zwangere vrouw was, had een sterke begeerte naar iets, dat zij daar zag, maar was verlegen om het te vragen. Haar schoonmoeder vroeg haar toen, wat haar scheelde, want dat zij er uitzag als iemand, die niet wèl was. Toen zei Barmhartig: er hangt een spiegel in de eetzaal, waarvan ik mijn begeerte niet kan aftrekken, als ik dus die spiegel (2 Kor. 3:18) niet heb, dan dunkt mij, zal het slecht met mij aflopen.

Daarop zei haar moeder: "Ik zal uw begeerte aan de herders meedelen, en zij zullen u die niet ontzeggen."

Maar Barmhartig zei: ik schaam mij, als deze mensen zouden weten, dat ik mijn lusten heb.

"Nee mijn dochter", zei hij, "dat is geen schande maar een *deugd*, als men begerig is naar zulke dingen als dit is."

Daarop zei Barmhartig: "Ga dan, als 't u belieft, moeder, en vraag de herders of zij die spiegel willen verkopen."

Die spiegel nu was er *een uit duizend*. Het stelde aan de ene kant een Man voor, juist met Zijn Eigen gelaatstrekken, Jac. 1:23. En als men Hem maar omkeert, dan vertoont Hij u zelfs het gelaat en de gedaante van de Vorst der pelgrims zelf. 1 Kor. 13:12. Ja, ik heb gesproken met hen, die het weten en zij hebben gezegd, dat zij zelfs de doornenkroon op Zijn hoofd gezien hebben, toen zij in deze spiegel zagen. Ook hebben zij door die spiegel de gaten gezien, die in Zijn handen en Zijn zijde waren. 2 Kor. 3:18. Ja, die spiegel is van zo'n voortreffelijkheid, dat hij Hem zal tonen aan degene, die begerig is om Hem te zien, hetzij levend of dood; hetzij op aarde of in de hemel; hetzij in de staat der vernedering of in Zijn verhoging; hetzij Hij komt om te lijden of komt om te heersen.

Christin ging derhalve naar de herders ter zijde. De namen nu van de herders waren: **Kennis, Bevinding, Waakzaam en Oprecht**. Christin zei tot hen: een van mijn dochters, een zwangere vrouw, heeft, naar ik merk, een sterke begeerte naar iets, dat zij in dit huis gezien heeft, en zij vreest, dat zij een misdraacht zal voortbrengen, als die begeerte door u haar ontzegd wordt.

BEVRIJDER. Roep haar, roep haar; zij zal zeker hebben, waarmee wij haar helpen kunnen. Daarom riep zij haar en zei tot haar: Barmhartig, wat zoudt u graag willen hebben?

Toen bloosde zij en zei: "de grote spiegel, die in de eetzaal hangt."

Dadelijk liep Oprecht heen en haalde hem, en met een blij bereidwilligheid werd hij haar geschonken. Toen neigde zij haar hoofd en zei dank. Uitroepend: *hierdoor weet ik dat ik genade in Uw ogen gevonden heb.*

Ook gaven zij aan de andere vrouwen zulke zaken, als zij begeerden, en prezen hun echtgenoten zeer, omdat zij zich met de heer Groothart hadden verbonden om de reus Wanhoop te verslaan en het kasteel Twijfeling te verwoesten. De herders hingen Christin een gouden halssieraad om de hals, alsook om de hals van haar vier dochters, ook deden zij oorringen in haar oren en juwelen aan haar voorhoofden. Als zij besloten waren heen te gaan, lieten de herders hen gaan in vrede, maar gaven hun zulke waarschuwingen niet, zoals voorheen aan Christen en zijn reismakker waren gegeven geworden, en wel omreden, dat deze mensen Groothart tot haar gids hadden, die met alle zaken welbekend was, en hun de nodige waarschuwingen ter bekwamer tijd kon geven, namelijk dan, wanneer het gevaar dichtbij kwam.

Welke waarschuwingen Christen en zijn makker van de herders ook ontvangen hadden, zij hadden die verloren, toen de tijd gekomen was, dat zij daaraan behoefte hadden om die in praktijk te brengen. Hierin dus was het voordeel gelegen, dat dit gezelschap had, boven het andere. Zij gingen vanhier al zingende, en zeiden:

*Zie, hoe geschikt de pleisterplaatsen staan,
Tot laafnis voor de Pelgrims op hun baan!
En hoe men ons ontving met hart'lijkheid,
Hetgeen ons op de tocht zeer heeft verblijd.*

*Wat zeldzaamheden gaf men ons daarbij
Dat wij, schoon Pelgrims, leefden vrij en blij.
Ook boden zij ons zulke dingen aan,
Waardoor wij Pelgrims lijken, waar w' ook gaan.*

Als zij van de herders weggegaan waren, kwamen zij spoedig aan de plaats, waar Christen zekeren **Afwijker** ontmoette, die in de stad **Afvalligheid** woonde. Daarom herinnerde de heer Groothart hen aan hem, zeggende: dit is de plaats, waar Christen zekeren Afwijker ontmoette, die het merkteken van zijn afval op zijn rug met zich voerde. Aangaande deze man heb ik dit te zeggen: hij wilde naar geen raad horen, maar eens afvallig geworden zijnde, kon geen overtuiging hem weerhouden. Toen hij aan de plaats kwam, waar het Kruis met de grafspelonk was, ontmoette hij iemand, die hem vermaande, daarop te zien, maar hij knerste met zijn tanden en stampte met zijn voet, zeggende, dat hij besloten was naar zijn eigen stad terug te gaan. Voor hij aan de poort kwam, ontmoette hij **Evangelist**, die aanbod hem bij de hand te houden en hem weer op de weg te brengen. Maar deze Afwijker weerstond hem en na hem veel smaadheid aangedaan te hebben, klom hij over de muur en ontkwam alzo aan zijn handen. Hebr. 10:26-29.

Zij gingen voort; en juist aan de plaats, waar voorheen **Kleingeloof** was beroofd geworden, stond een man met een uitgetrokken zwaard en een geheel bebloed gezicht. Toen zei de heer Groothart: wie bent u? De man antwoordde: ik ben iemand, wiens naam is **Dapper-voor-de-Waarheid**. Ik ben een pelgrim en ga naar de Hemelstad. Als ik nu op mijn weg voortwandelde, omsingelden mij drie mannen, welke mij deze drie dingen voorstelden:

1. Of ik een hunner worden wilde.
2. Of ik wilde teruggaan naar de plaats, vanwaar ik kwam.
3. Of hier op staande voet te sterven.

- Op het eerste punt antwoordde ik, dat ik gedurende een lange tijd een eerlijk man was geweest, en dat daarom nu van mij niet kon verwacht worden, dat ik gemene zaak met dieven maken zou Spr. 1:10-14.
- Toen vroegen zij, wat ik dan op het tweede punt antwoordde. Ik deelde hun daarop mee, dat ik de plaats, vanwaar ik kwam, volstrekt niet zou verzaakt hebben, had ik daar geen overlast gevonden; maar bevindende, dat zij voor mij heel onaangenaam en schadelijk was, verliet ik haar om deze weg te kiezen.
- Daarop vroegen zij, wat ik dan op het derde punt antwoordde. En ik vertelde hen: mijn leven is mij veel te dierbaar, dan dat ik het zo maar weggeven zou. Bovendien betaamt het u geenszins, zulke dingen mij in de keus te geven; daarom zal het tot uw ondergang zijn, als u uzelf met mij bemoeit.

Toen gingen deze drie, te weten, **Wildhoofd, Onbezonnen** en **Bemoelial** op mij af, maar ik ging ook op hen af. Dus raakten wij handgemeen, één tegen drie, gedurende een tijd van meer dan drie uur. Zij hebben mij, gelijk u ziet, enige tekenen van hun dapperheid nagelaten, maar hebben ook enige tekenen van mijn dapperheid met zich meegevoerd. Zij zijn zo-even weggegaan. Ik veronderstel, dat zij, gelijk het spreekwoord zegt, *uw paard hebben horen slaan, en zich daarom uit de voeten gemaakt hebben.*

GROOTHART. Dan had u hier toch een zeer ongelijke kamp, één tegen drie.

DAPPER. Dat is waar, maar weinig of meerderen betekent niets voor degene, die de Waarheid aan zijn zijde heeft. "Schoon een leger mij belegerde", zegt iemand, "mijn hart zou niet vrezin; schoon een oorlog tegen mij opstond, zo vertrouw ik hierop." Ps. 27:3. Bovendien, zei hij, heb ik in een verhaal gelezen, dat één man een geheel leger heeft bevochten. En hoeveel versloeg Simson niet met één ezelskinnebak? Richt. 15:15,16.

GROOTHART. Toen zei de gids: waarom hebt u niet geroepen, opdat iemand u ter hulp mocht snellen?

DAPPER. Dat deed ik ook, ik riep tot mijn Koning, die mij, naar ik zeker wist, kon horen, en onzichtbare hulp mij verlenen kon, en dat was mij genoeg.

GROOTHART. Toen zei Groothart tot de heer Dapper-voor-de-Waarheid: u hebt u waardig gedragen. Laat mij uw zwaard eens zien. En hij liet het hem zien. Als hij het in zijn hand genomen en een poos bekeken had, zei hij: *haha! Dat is een rechte kling van Jeruzalem, Jesaja 2:3.*

DAPPER. Dat is zo. Laat iemand maar zo'n zwaard hebben, met één hand om het te hanteren en verstand om het te gebruiken, zo mag hij zich daarmee tegen een engel wagen. Hij behoeft niet bang te zijn of hij het uithouden kan, als hij maar weet te vertellen hoe hij moet aanvallen. Zijn scherpte wordt nooit stomp. Het doorsnijdt vlees en beenderen, ziel en geest en alles. Efeze. 6:12-17; Hebr. 4:12.

GROOTHART. Maar u hebt een lange tijd gestreden; het verwondert mij, dat u niet vermoeid bent geworden.

DAPPER. Ik vocht tot mijn zwaard vastkleefde aan mijn hand, en toen zij zo samen verenigd waren, was het alsof een zwaard uit mijn arm groeide; en toen het bloed door mijn vingers droop, vocht ik met de grootste moed, 2 Sam. 23:10.

GROOTHART. U hebt welgedaan. "Gij hebt ten bloede toe tegengestaan, strijdende tegen de zonde". U moet bij ons blijven, ingaan en uitgaan met ons, want wij zijn uw reisgenoten. Toen namen zij hem, wiesen zijn wonden af, gaven hem van hetgeen zij hadden om hem te verkwikken en zo gingen zij samen verder.

Als zij nu voortgingen vroeg de heer Groothart hem omtrent veel dingen, omdat hij vermaak in hem vond, omdat hij veel hield van iemand, in wie hij een man naar zijn hand vond, en omdat in hun gezelschap zwakken en tederen waren.

Het eerst vroeg hij hem, uit welk land hij kwam.

DAPPER. Ik kom van Duisterland; daar ben ik geboren en daar wonen mijn vader en mijn moeder nog.

GROOTHART. Duisterland, vroeg de gids, ligt dat niet op dezelfde kust met de Stad des Verderfs?

DAPPER. Ja, zo is het. Hetgeen mij bewoog, om op de pelgrims reis te gaan, was dit: er was zeker **Waarheidsprekend** in onze streken gekomen, die overal vertelde, wat Christen gedaan had, die uit de Stad des Verderfs was weggegaan. Namelijk, hoe hij zijn vrouw en kinderen verlaten, en zich tot het pelgrimsleven begeven had. Ook werd als zeker verhaald, hoe hij een draak had gedood, die uitkwam om hem te weerstaan op zijn reis, en hoe hij aanlandde op de plaats zijner begeerte. Ook werd er verteld, hoe hij verwelkomd werd aan alle herbergen zijns Heeren, bijzonder toen hij aan de poorten der Hemelstad kwam. Want daar, - zei de man - werd hij met trompetgeschal ontvangen door een gezelschap van Blinkenden. Hij verhaalde ook hoe al de klokken in de Stad geluid werden, omdat men blij was over zijn ontvangst; en hoe hij met gouden klederen werd bekleed. Behalve dat veel andere dingen, die ik nu zal nalaten te vertellen. In een woord, die man vertelde de geschiedenis van Christen en zijn reis zó, dat mijn hart in een brandende haast geraakte, om hem na te reizen, waarvan vader noch moeder mij konden terughouden! Aldus verliet ik hen en kwam op deze weg tot hiertoe.

GROOTHART. U kwam toch in door de poort, niet waar?

DAPPER. Ja, ja, want dezelfde man vertelde ons, dat alles tevergeefs zou zijn, als wij niet begonnen met het begin en door de poort ingingen om op deze weg te komen.

GROOTHART. Ziet gij, zei de gids tot Christin, de pelgrimschap van uw man en wat hij daardoor verkregen heeft? Het is overal verbreid geworden van ver en nabij.

DAPPER. Wat zegt u, is dat Christens vrouw?

GROOTHART. Ja, dat is zij, en dat zijn haar vier zonen.

DAPPER. Hoe? Hebben zij ook de pelgrimstocht aangevangen?

GROOTHART. Ja zeker, zij volgen na.

DAPPER. Dat doet mijn hart goed. Die goede man! Hoe verheugd zal hij zijn, als hij hen ziet, die niet met hem wilden gaan, maar die toch ná hem door de poorten ingaan in de Stad!

GROOTHART. Zonder twijfel zal hem dit troost zijn, want naast de vreugde, dat hij zichzelf daar zien mag, zal het hem een vreugde zijn daar zijn vrouw en kinderen te ontmoeten.

DAPPER. Maar nu u op dit punt komt, bid ik u, och laat mij uw gedachte hierover horen. Sommigen stellen de vraag, of wij elkaar zullen herkennen, wanneer wij dáár zijn.

GROOTHART.

- Denken zij dan, dat zij daar zichzelf zullen kennen of dat zij verheugd zullen zijn, als zij zichzelf in zo'n gelukzaligheid zullen zien? En zo zij geloven dat zij zichzelf zullen kennen en zich verheugen, waarom zouden zij dan anderen niet kennen, en zich ook niet over hun zalige staat verheugen?
- Wederom, daar onze familiebetrekkingen ons tweede *ik* zijn, hoewel die betrekking daar ophouden zal, waarom zouden wij dan toch niet met grond mogen besluiten, dat wij ons meer verheugen zullen, als wij hen daar mogen aantreffen, dan wanneer wij bevinden, dat zij daar gemist worden?

DAPPER. Jawel, ik begrijp wat hierover uw mening is. Hebt u mij nog meer te vragen omtrent het begin, of hoe ik de pelgrimsreis aanvaard heb?

GROOTHART. Ja. Vonden uw vader en uw moeder goed, dat u een pelgrim worden wilde?

DAPPER. O, neen. Zij wendden alle denkbare middelen aan om mij over te halen, dat ik thuis bleef.

GROOTHART. Maar wat hadden zij er dan toch op tegen?

DAPPER. Zij zeiden, dat het een lui leven was, en als ik zelf geen geneigdheid had tot lediggang, zou ik toch nooit goed de pelgrim spelen kunnen.

GROOTHART. En wat zeiden zij nog meer?

DAPPER. Wel, zij vertelden mij, dat het een gevaarlijke weg was; ja, de gevaarlijkste weg ter wereld, zeiden zij, is de weg, die de pelgrims gaan.

GROOTHART. Toonden zij aan, waar deze weg zo gevaarlijk was?

DAPPER. Ja, en dat tot in veel bijzonderheden toe.

GROOTHART. Noem eens enige daarvan.

DAPPER.

- Zij vertelden mij van de *poel Mistrouwen*, waarin Christen wel bijna gestikt was.

- Verder vertelden zij, dat er *boogschutters* gereed stonden in Beëlzebuls kasteel om allen neer te schieten, die aan de poort zouden aankloppen om binnen gelaten te worden.
- Zij vertelden mij ook van het *bos* en de *duistere bergen*, van de heuvel *Moeilijkheid*, van de *leeuwen*, alsook van de drie reuzen *Bloedman*, *Moker en Verderver*.
- Bovendien zeiden zij, dat er een vuile *vijand* was, die het Dal der Verootmoediging onveilig maakte en dat Christen door hem bijna van het leven was beroofd.
- Daarenboven, zeiden zij, moet u *het Dal der Schaduw des Doods* doorgaan, waar de *bosduivelen* wonen, waar het licht *duisternis* is, waar de weg vol is van strikken, putten, vallen en stroppen.
- Zij verhaalden mij ook van *Reus Wanhoop*, van het kasteel *Twijfeling* en van de *gevaren*, die pelgrims daar ontmoetten.
- Verder, zeiden zij, moest ik over de *Betoverde Grond* gaan, wat heel gevaarlijk was.
- En dat ik na dit alles een *rivier* zou vinden, waarover geen brug lag, en dat die rivier lag tussen mij en het Hemelse Land.

GROOTHART. En was dit alles?

DAPPER. Neen. Zij verhaalden mij ook, hoe deze weg vol verleiders was, en mensen, die daar op de loer lagen, om vrome mensen uit het pad te voeren.

GROOTHART. Maar hoe maakten zij dat dan duidelijk?

DAPPER.

- Zij vertelden mij, dat de heer Wereldwijze daar op de loer lag om te verleiden.
- Ook dat Formalist en Huichelaar onophoudelijk daartoe op de weg rondzwierven.
- Ook zeiden zij, dat Bijende, Prater of Demas naderen zouden om mij op te keren.
- Dat de Vleier mij in zijn net zou vangen
- Of dat ik, even als de onervaren Onkunde zou wanen naar de poort te gaan, van waar hij altijd teruggezonden werd naar het hol, dat in de zijde van de heuvel was, en genoodzaakt om langs het bijpad naar de hel te varen.

GROOTHART. Ik beloof u, dat dit genoeg was om u te ontmoedigen; maar eindigden zij hiermee?

DAPPER. Nee; wacht. Zij vertelden mij ook van velen, die van oudsher beproefd hebben die weg te gaan, en die reeds een groot gedeelte daarvan hadden afgelegd, om te zien of zij daar iets van die heerlijkheid vinden konden, van welke zovelen van tijd tot tijd zóveel verhaalden, en hoe zij weer terugkwamen en zichzelf voor dwaas scholden, omdat zij een voet buiten de deur gezet hadden om in dat pad te gaan, tot vergenoeging van het gehele land. Zij noemden verscheidene lieden op die zo gedaan hadden, Zoals Stijfhoofdig en Gezeggelijk, Mistrouwen en Vreesachtig, Afwijker en de oude Atheïst of Godloochenaar, en nog velen meer, waarvan sommigen, naar zij zeiden, zeer ver gegaan waren om te zien, of zij iets vinden konden, maar niemand van hen heeft bij zijn gaan zoveel voordeel gevonden als het gewicht van een veer bedraagt.

GROOTHART. Zeiden zij nog meer om u te ontmoedigen?

DAPPER.

- Ja, zij vertelden mij van zekere heer Vrezende, die een pelgrim was, en hoe hij zijn weg zo eenzaam vond, dat hij daarin nooit een enkel aangenaam uur gehad heeft.
- Ook dat de heer Wankelmoedig bijna daarin van honger zou omgekomen zijn.
- Ja en ook, wat ik bijna vergeten had, dat Christen zelf, over wie zoveel gerucht geweest is, na al zijn waaghalzerij om een hemelse kroon te verwerven, zeker was verdronken in de **Zwarte Rivier** en nooit een voet verder gegaan was, hoe dat ook verborgen gehouden werd.

GROOTHART. En heeft niets van deze dingen u ontmoedigd?

DAPPER. Nee, zij schenen mij als zovele nietigheden toe.

GROOTHART. Hoe kwam dat zo?

DAPPER. Wel, ik geloofde nog immer wat de heer *Waarheidzeggen* gezegd had, en dat stelde mij boven dit alles.

GROOTHART. Dan was dit uw overwinning, ja uw geloof.

DAPPER. Zo was het. Ik geloofde en daarom raakte ik het te boven, kwam ik op de weg, bevocht ik alles, wat zich tegen mij stelde, en door te geloven ben ik tot hiertoe gekomen.

*Wie ware Dapperheid
Wil zien, kwam hier!
Een, die standvastig strijdt,
Hoe 't weer tier'.
Nee, geen verlies van moed
Zal hem in 't geen hij doet,
Doen wank'len, want hij moet.
Een pelgrim zijn.*

*Wie hem bespringen mocht
Met naar gerucht,
Heeft eigen scha gezocht;
Maakt hem geducht.
Geen leeuw toch maakt hem bang,
Hij houdt de reus in dwang:
Hij wil zijn leven lang
Een pelgrim zijn.*

*Bosdraak noch vuile bend'
Slaat hem terneêr;
Hij weet: 'k ontvang in 't end
Het leven weêr.
Dan vlieden lusten heen;*

*Hij vreest geen opspraak, neen!
Steeds werkt hij; wild' alleen
Een pelgrim zijn.*

Onderwijl hadden zij de **Betoverde Grond bereikt**, waar de lucht van nature geschikt was om iemand slaperig te maken, en die plaats was geheel begroeid met heesters en doornen, uitgenomen hier en daar, waar een **Betoverd Priëel** stond. Sommigen zeggen, dat het de vraag zou zijn of iemand, die daarin ging zitten, of zich te slapen legde, ooit weer op zal staan, of in deze wereld zal ontwaken. Door deze woestenij gingen zij dan, zowel de een als de andere, en de heer Groothart ging vooruit, omdat hij hun gids was. De heer Dapper-voor-de Waarheid kwam achteraan, als hun achterhoede, uit vrees dat bij geval een of ander vijand of draak, of reus, of dief hun stoet zou aanvallen en hun kwaad doen. Zij gingen hier voort, iedere man met zijn uitgetrokken zwaard in de hand, want zij wisten dat het hier zeer gevaarlijk was. Ook vrolijkten zij elkaar op, zoveel als zij konden. De heer Groothart beval, dat Kleinmoedig onmiddellijk achter hem aan zou komen, en de heer Wankelmoedig stond onder de hoede van de heer Dapper.

Nu waren zij nog niet ver gegaan, of een dikke mist en zware donkerheid viel op hen allen, zodat zij gedurende een geruime tijd elkaar nauwelijks zien konden. Waarom zij genoodzaakt waren door woorden elkanders bijzijn te doen weten, want zij wandelden niet in aanschouwen. Maar men moet denken, dat het zeer kwaad gaan was, zelfs voor de beste van allen, doch hoeveel te erger was het voor de vrouwen en de kinderen, die beide aan voet en hart zeer teder waren. Toch was het, dat zij door de aanmoedigende woorden van hem, die aan de spits hen leidde, en van hem, die hen van achteren beschutte, een tamelijk eind op de weg hadden afgelegd.

Ook was de weg hier door het slijk en de morsigheid zeer vermoeiend. Er was ook in deze streek niet één herberg of gasthuis te vinden, opdat de zwakkeren zich daarin zouden verfrissen. Hier was derhalve niets dan steunen, hijgen en zuchten. Als de één struikelde over een struik, bleef de andere weer steken in het slijk. En sommige van de kinderen verloren hun schoenen in de modder. Als de een riep: "Ik kan niet meer," schreeuwde een ander "Ho! Waar ben je?" En een derde: "de struiken houden mij zo vast, ik geloof, dat ik er nooit meer uit zal komen."

Toen kwamen zij aan een priëel, warm en veel verfrissing aan de pelgrims belovende, want het was van boven kunstig gewerkt, met groene takken verfraaid en met banken en zetels voorzien. Ook stond er een zacht rustbed in, waarop de vermoeiden konden uitrusten. Dit was, moet u denken, als u alles in aanmerking neemt, zeer verleidelijk, want de pelgrims begonnen reeds verlegen te worden met de slechtheid van de grond. Maar er was niemand van hen, die ook maar de minste beweging maakte om daar zich op te houden. Ja, voor zoveel ik merken kon, gaven zij aanhoudend zo goed acht op de raad van hun gids, en hij verhaalde hen zo getrouw van de gevaren en de natuur der gevaren, wanneer zij die genaderd waren, dat zij gewoonlijk, wanneer zij het dichtst er bij waren, hun geest het meest opbeurden en elkaar bemoedigden om het vlees te verzaken. Dat priëel was *Des Tragen Vriend* genoemd, met het doel om, zo het wezen mocht, enige van de pelgrims te verlokken om daar uit te rusten wanneer zij vermoeid zijn.

Ik zag toen in mijn droom, dat zij over hun eenzame grond voortgingen tot zij kwamen aan een plaats, waar men *licht aan het dwalen* raken kan. Hoewel nu hun leidsman,

wanneer het licht was, genoegzaam kon aanwijzen, hoe men de wegen, die verkeerd liepen, vermijden kon, toch stond hij in het duister verlegen. Maar hij had een kaart in zijn zak van al de wegen, die van of naar de Hemelstad leidden. Daarom stak hij een licht aan, want hij gaat ook nooit uit zonder zijn tondeldoos, en nam een kijkje in zijn boek¹³ of kaart, welke hem gebod zorgvuldig te zijn op deze plaats en de weg aan de rechterkant in te slaan. En had hij hier niet zorgvuldig in zijn kaart gekeken, dan waren zij waarschijnlijk allen in het slijk gezonken, want juist een weinig vóór hen, en dat nog wel op het einde van de schoonste weg, was een put, niemand weet hoe diep, vol van niets anders dan slijk, daar gegraven met het doel om de pelgrims daarin te doen omkomen.

Toen dacht ik bij mijzelf: indien hij, die zich op de pelgrimsreis begeeft, maar zo'n kaart bij zich heeft, opdat hij, wanneer hij niet weet wat, daarin zien moge welke de weg is, die hij nemen moet. Zij gingen dan voort over deze Betoverde Grond tot zij dáár kwamen, waar een ander priëel stond, dat gebouwd was aan de zijde van de heirweg. In dat priëel lagen twee mannen, wier namen waren **Zorgeloos** en **Overmoedig**. Deze twee waren op hun pelgrimstocht tot hiertoe gekomen, maar hier waren zij gaan zitten om uit te rusten, omdat zij vermoeid waren van de reis, en zo waren zij in diepe slaap gevallen. Als nu de pelgrims hen zagen, stonden zij stil en schudden hun hoofden, want zij wisten, dat de slapers in een jammerlijke toestand waren. Toen overlegden zij, wat zij doen zouden, of verder te gaan en hen te laten slapen, of naar hen toe te gaan en te trachten hen te wekken. Daarom besloten zij naar hen toe te gaan en hen wakker te maken, zo zij zulks konden, echter met deze omzichtigheid, namelijk, dat zij zich zelf zouden in acht nemen niet neer te zitten, noch de aangeboden weldaad van dat priëel te omhelzen of aan te nemen.

Dus gingen zij er in en spraken tot de mannen en noemden elk bij zijn naam, want naar het schijnt, kende de gids hen; maar er was geen stem noch opmerking. Toen schudde de gids hen en deed wat hij kond om hen in hun rust te storen. Daarop zei de een van hen: *ik wil u betalen, als ik mijn geld krijg*. Hierover schudde de gids zijn hoofd. *Ik wil vechten, zolang ik mijn zwaard in mijn hand houden kan*, zei de ander. Daarover begon een van de kinderen te lachen.

Toen zei Christin: wat bedoelen zij hiermee? De gids antwoordde: zij spreken in hun slaap. Of u hen slaat, hen stoot, of wat ook doet, zij zullen u op deze wijze antwoorden; of gelijk iemand uit de oude tijd van hen gezegd heeft: "Gelijk een, die in 't hart van de zee slaapt, en gelijk een, die in het opperste van de mast slaapt. Men heeft mij geslagen, (zult gij zeggen) ik ben niet ziek geweest; men heeft mij gebeukt, ik heb het niet gevoeld: wanneer zal ik opwaken? Ik zal hem nog meer zoeken." Spr. 23:34, 35. U weet, wanneer mensen spreken in hun slaap, zeggen zij niets, dan woorden, die niet bestuurd worden door geloof of rede. Hun woorden zijn nu even onsamenhangend, als tevoren hun gaan op de pelgrimstocht en hun neerzitten aan deze plaats. Dit is dan het onheil, dat zorgeloos treft wanneer zij op de pelgrimsreis gaan. Twintig tegen één, of zij krijgen dus hun loon, want deze Betoverde Grond is een van de laatste middelen waartoe de vijand van pelgrims de toevlucht neemt. Daarom is het priëel, zoals u ziet, bijna aan het einde van de weg geplaatst en daarom staat het tegen ons, op de meest voordelige wijze, volgens de vijand. *Want wanneer, zo denkt de vijand, zullen deze dwazen zo begerig zijn om neer te zitten als wanneer zij vermoeid zijn? En wanneer zullen zij meer vermoeid zijn, dan wanneer zij bijna aan het einde*

¹³ Gods Woord, een lamp voor zijn voet en een licht op zijn pad.

van de reis zijn? Daarom is het, zeg ik, dat de Betoverde Grond zo dicht bij het land **Beulah** geplaatst is en zo dicht aan het einde van hun loop. Dat daarom de pelgrims acht geven op zichzelf, opdat niet misschien aan hen gebeuren mocht, zoals het deze gegaan is, die, zoals u ziet, in slaap zijn gevallen en niemand kan hen wekken.

Toen wensten de pelgrims met beving voorwaarts te gaan, slechts verzochten zij hun gids om een licht aan te steken, opdat zij het overige van hun weg met behulp van het licht ener lantaarn mochten reizen. Daarom stak hij een licht aan en zij gingen met behulp daarvan het overige van hun weg, hoewel de donkerheid zeer groot was 2 Petrus 1:19.

Maar de kinderen begonnen zeer moe te worden en zij riepen uit tot Hem, die pelgrims bemint, dat Hij hun weg gemakkelijker maken mocht. Als zij nu een weinig verder voortgegaan waren, verhief zich een wind, die de mist verdreef, zodat de lucht helderder werd. Toch waren zij nog bij lange na niet over de Betoverde Grond, slechts konden zij nu elkaar beter zien, en ook de weg, die zij bewandelen moesten.

Als zij nu bijna aan het einde van deze Grond waren, bemerkten zij een weinig voor hen uit een plechtig geluid van iemand, die zeer in onrust was. Daarom gingen zij voort en zagen voor zich heen, en zie, zij zagen naar het hun voorkwam, een man op zijn knieën met zijn handen opgeheven en de ogen ten hemel geslagen, die, zo als zij meenden, zeer ernstig sprak tot Een, Die daarboven is. Zij kwamen nader; maar zij konden niet zeggen, wat hij sprak. Dus gingen zij zachtkens voort, tot hij gedaan had. Toen stond hij op en begon te lopen naar de Hemelstad. De heer Groothart riep hem toen achterna zeggende: "Hei! hei! vriend, laat ons uw gezelschap genieten, zo gij, gelijk wij veronderstellen dat u doet, naar de Hemelstad gaat!"

De man bleef staan, en zij kwamen bij hem. Maar zodra de heer Eerlijk hem zag, zei hij: *Ik ken deze man.*

Daarop vroeg de heer Dapper-voor-de-Waarheid: zeg eens, wie is hij? Hij is iemand, zei Eerlijk, die uit die streken komt, waar ik woonde. Zijn naam is **Standvastig**; hij is zeker een zeer goed pelgrim.

Zij kwamen dan bij elkaar, en dadelijk zei Standvastig tot de oude Eerlijk: "Zo, vader Eerlijk, bent u daar?"

EERLIJK. Ja, zei hij, dat ben ik, zo zeker als u hier bent.

Recht blij ben ik, zei de heer Standvastig, dat ik u op deze weg gevonden heb.

En even blij ben ik, zei de ander, dat ik u op uw knieën vond. Toen bloosde de heer Standvastig en zei: wat, zag u mij?

Ja zeker, hernam de ander, en ik was hartelijk verheugd over dat gezicht.

Wel, wat dacht u toen? Vroeg Standvastig.

Wat ik dacht? Zei de oude Eerlijk, wat zou ik denken? Ik dacht, wij treffen hier een rechtschapen man op de weg aan en dat wij dus straks zijn gezelschap zouden hebben.

Als u niet verkeerd dacht, (zei Standvastig) hoe gelukkig ben ik dan, maar als ik eens niet zo ben als ik moest zijn, dan moet ik het alleen dragen.

Dat is waar, zei de ander, maar uw vrees bevestigt mij verder, dat de zaken goed staan zijn tussen de Vorst der pelgrims en uw ziel. Want, zei hij: "Zalig is de man, die geduriglijk vreest".

DAPPER. Zeer goed. Maar broeder, ik bid u verhaal ons, wat was de oorzaak, dat u daar straks op uw knieën lag? Was dat omdat enige bijzondere genadegaven u verplichtingen oplegden, of wat anders?

STANDVASTIG. Wel, wij zijn, gelijk u ziet, op de Betoverde Grond, en als ik zo voortwandelde, bepeinsde ik bij mijzelf hoe gevaarlijk de weg in deze plaats is, en hoe menigeen, die tot hiertoe zijn pelgrimstocht vervolgde, hier opgehouden is geworden en verdorven. Ik dacht ook na over de aard des doods, waarmee deze plaats de mensen verderft. Zij, die hier sterven, sterven aan geen hevige ongesteldheid. De dood, die zij sterven, is niet smartelijk voor hen, want hij, die voortgaat in een slaap, begint die reis met begeerte en vermaak; ja, dezulken berusten in de wil van die ongesteldheid.

EERLIJK. Toen zei de heer Eerlijk, hem in de rede vallende: zag u de twee mensen, die in het priëel sliepen?

STANDVASTIG. Ja, ja, ik zag Zorgeloos en Overmoedig daar wel, en voor zo veel ik weet, zullen zij daar blijven liggen, tot zij verrotten. Spr. 10:7. Maar laat mij voortgaan met mijn vertelling.

Als ik dus in gepeins was, zoals ik zei, was er iemand in zeer behaaglijke maar oude kleding, die zich tot mij wendde en mij drie dingen aanbood, te weten haar lichaam, haar beurs en baar bed. Nu, de waarheid is, dat ik moede en slaperig beide was; ik ben ook zo arm als een uil en dat wist de toveres misschien. Welnu, ik stiet haar eens en twee maal terug, maar zij gaf op mijn afwijzingen geen acht en lachte. Toen begon ik toornig te worden, maar daar gaf zij volstrekt niets om. Daarna herhaalde zij haar aanbiedingen, en zei: *indien ik maar naar haar wilde luisteren, zou zij mij groot en gelukkig maken; want, zei zij, ik ben de meesteres der wereld, en de mensen worden door mij gelukkig gemaakt.* Daarop vroeg ik haar naar haar naam, en zij vertelde mij dat die **Mevrouw Zeepbel** of IJdelheid was. Dit maakte, dat ik haar nog meer zocht te ontwijken, maar zij bleef mij volgen met haar aanlokselen. Toen viel ik, gelijk u gezien hebt, op mijn knieën neer, en met opgeheven handen riep en bad ik tot Hem die gezegd had, dat Hij mij helpen wilde. En zie, juist toen u bij mij kwam, vervolgde die vrouw haar weg. Daarop ging ik voort te danken voor mijn grote verlossing; want ik geloof waarlijk, dat zij geen goeds in de zin had, maar eerder zocht, mij in mijn reis te verhinderen.

EERLIJK. Zonder twijfel waren haar oogmerken slecht. Maar wacht, nu u van haar spreekt, komt het mij voor, dat ik òf haar gezien heb, òf een of andere geschiedenis van haar gelezen heb.

STANDVASTIG. Misschien hebt u kennis aan beide.

EERLIJK. Mevrouw Zeepbel! Is zij niet een rijzige, bevallige juffrouw, zowat van een zwartachtige gelaatskleur?

STANDVASTIG. Recht zo, u hebt het geraden, zij ziet er juist zo uit.

EERLIJK. Spreekt zij niet zeer vleierend, en werpt zij u niet een glimlach toe aan het einde van elke volzin?

STANDVASTIG. U hebt het weer juist uitgedrukt, want zo zijn werkelijk haar handelingen.

EERLIJK. Draagt zij niet een grote beurs op haar zijde, en heeft zij haar hand niet dikwijls daarin om met haar geld te rammelen, alsof dat de lust van haar hart was?

STANDVASTIG. Dat is juist zo; als u er al die tijd bijgestaan had, zoudt u haar niet duidelijker aan mij hebben kunnen voorstellen, noch haar trekken mij beter beschreven hebben.

EERLIJK. Dan was hij, die haar portret tekende, een goed schilder, en hij, die haar beschreef, heeft de waarheid gezegd.

GROOTHART. Deze vrouw is een toveres, en het is juist door haar toverijen, dat deze grond betoverd is. Die hun hoofden neerleggen in haar schoot, konden het even goed neerleggen op het blok, waarboven de bijl hangt; en die hun ogen op haar schoonheid richten, worden de vijanden Gods geacht. Jak. 4:4 1 Joh. 2:15. Zij is het, die al diegenen, welke vijanden der pelgrims zijn, handhaaft in hun pracht. Ja, zij is het, die menigeen van het pelgrimsleven afgekocht heeft. Zij is een grote babbelaarster; beide zij en haar dochters zitten altijd de een of anderen pelgrim op de hielen, nu eens de genietingen van dit leven aanbevelende en dan weer die verkiezende. Zij is een onbeschaamde en schaamteloze slet, zij praat met alle man. Zij lacht steeds de arme pelgrims smadelijk uit, maar prijst de rijken grotelijks. Als er iemand slim is om geld te verdienen in een plaats, dan spreekt zij met lof van hem van huis tot huis; zij houdt zeer veel van gastmalen en feesten; altijd is zij aan de een of andere vol bezette tafel. Zij heeft zich in sommige plaatsen voor een godin uitgegeven, en daarom vereren sommigen haar. Zij heeft haar tijden en plaatsen, waarop zij haar bedrog uitoefent; en zij zal zeggen en verklaren, dat niemand een goed kan aanwijzen, dat met het haar te vergelijken is. Zij belooft, dat zij bij kinds kinderen wonen wil, wanneer zij haar maar liefhebben en hoogachten willen. Zij werpt op sommige plaatsen en voor sommige personen uit haar beurs het goud als stof. Zij heeft gaarne, dat men naar haar zoekt, dat men met lof van haar spreekt en dat zij ligt in de boezem der mensen. Nooit is zij vermoeid van haar waren aan te prijzen en ook van hen die het best haar lijden mogen, houdt zij ook het meeste. Aan sommigen belooft zij kronen en koninkrijken, zo zij maar haar raad willen volgen, en toch heeft zij velen aan de galg gebracht en nog tienduizendmaal meer naar de hel.

STANDVASTIG. O, zei Standvastig, wat een grote genade, dat ik mocht weerstaan! Want waar heen zou zij mij wel gevoerd hebben!

GROOTHART. Waarheen? Nee, dat weet niemand behalve God. Maar in het algemeen is het zeker, dat zij u zou gevoerd hebben in "vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, die de mensen meeslepen in verderf en ondergang." 1 Tim. 6:9. Zij was het, die Absalom aanzette tegen zijn vader en Jerobeam tegen zijn meester. Zij was het, die Judas overhaalde om zijn Heer te verkopen, en die bij Demas de overhand kreeg, zodat hij het heilige pelgrimsleven verzaakte: niemand kan zeggen hoeveel kwaad zij gedaan heeft en nog doet. Zij veroorzaakt onenigheid tussen regeerders en onderdanen, tussen ouders en kinderen; tussen buurman en buurman, tussen een man en zijn vrouw, tussen de mens en zichzelf, tussen het vlees en het hart. Daarom, lieve

heer Standvastig, wees zoals uw naam is en "wanneer u alles gedaan hebt, blijf dan standvastig".

Onder dit gesprek was er onder de pelgrims een mengeling van vreugde en beving; maar ten laatste barstten zij uit en zongen:

*Wat dreigt de pelgrim veel gevaar;
Hoe groot des vijands bend';
Hoe menig pad ter zond' is daar!
Geen stervling, die ze kent.*

*Die steeds de gracht ontvlucht, vindt licht
In de moeras de dood;
En hij, die voor de wal niet zwicht,
Valt nog soms in de sloot.*

Hierna zag ik, dat zij genaderd waren aan het land van Beulah, Jesaja 62:4. "Uw land het getrouwde¹⁴." Waar de zon dag en nacht schijnt. Omdat ze vermoeid waren, begaven zij zich hier een poosje ter rust. En omdat in dit land alle dingen voor de pelgrims gemeen zijn, alsook omdat de boomgaarden en wijngaarden, die hier zijn, aan de Koning van het Hemelse Land toebehoorden, daarom werd het hun toegestaan, van deze dingen een vrij gebruik te maken. Slechts een klein poosje rust had hen spoedig verkwikt, want de klokken klonken zo, en de trompetten gaven onophoudelijk zo'n liefelijk geluid, dat zij niet slapen konden en toch hadden zij zoveel verkwikking ontvangen alsof zij hun slaap gerust uitgeslapen hadden. Het gedruis van hen, die hier op de straten wandelen, was: *er zijn weer pelgrims naar de stad gekomen*. En anderen antwoordden: *en velen gingen over het water, en werden heden binnengelaten door de gouden poorten*. Dan riepen zij weer: *juist nu is er een legioen Blinkenden naar de stad gekomen, waardoor wij weten, dat er nog meer pelgrims op de weg zijn, want die Blinkenden komen hier om hen op te wachten en hen te troosten na al hun verdriet*.

Toen stonden de pelgrims op en wandelden af en aan, maar o hoe werden hun oren gevuld met hemels geklank en hun ogen bekoord door hemelse gezichten. In dit land hoorden zij niets, zagen zij niets, voelden zij niets, roken zij niets, proefden zij niets dat hun maag of hun geest onaangenaam aandeed. Slechts toen zij van het water der rivier proefden, waarover zij gaan moesten, meenden zij, dat het aan hun verhemelte wel wat bitter smaakte, maar het smaakte zoeter, toen zij het gedronken hadden.¹⁵

In deze plaats maakte men aantekening van de namen van hen, die vanouds pelgrims waren geweest en een geschiedenis van al de beroemde daden, die zij gedaan hadden. Hier werd ook veel besproken hoe de rivier voor enige haar vloed gehad had en hoe het daarentegen eb was, toen anderen er over gegaan waren. In zekere mate is zij droog geweest voor enigen, terwijl zij voor anderen buiten haar oevers trad.

Aan deze plaats plachten de kinderen uit de stad in des Konings tuinen te gaan om ruikers te plukken voor de pelgrims en die hen aan te bieden met veel toegenegenheid. Hier groeide ook kamfer alsook nardus en saffraan, kalmus en kaneel, met al zijn wierook-, mirre- en aloëbomen, benevens de voornaamste specerijen. Hiermee waren

¹⁴ Getrouwde is in het Hebreeuws: beulah.

¹⁵ De doodsjordaan is bitter voor het vlees, maar zoet voor de ziel.

de kamers der pelgrims welriekend gemaakt, zolang zij daar vertoefden, en hiermee werden hun lichamen gezalfd om hen toe te bereiden tot de overgang over de rivier, wanneer de daartoe bestemde tijd voor hen gekomen was.

Onderwijl zij nu hier vertoefden en op dat goede uur wachtten, ontstond er een gerucht in de stad, dat er een post van de Hemelstad aangekomen was, met een boodschap van groot belang *aan zekere Christin, de vrouw van Christen, de pelgrim*. Er werd een onderzoek naar haar gedaan en het huis, waar zij was, werd gevonden. De post dan gaf haar een brief van de volgende inhoud:

"Heil u goede vrouw!

Ik breng u tijding, dat de Meester u roept en verlangt, dat u zou staan in Zijn tegenwoordigheid, met klederen der onsterfelijkheid bekleed en dat binnen tien dagen."

Toen hij haar deze brief voorgelezen had, gaf hij haar daarbij een zeker teken, dat hij een ware boodschapper was, die gekomen was om haar te zeggen, dat zij zich haasten moest om te gaan. Dat teken was een pijl met een punt door liefde gescherpt, die gemakkelijk in haar hart drong en die tussen beide zo wonderlijk bij haar werkte, dat zij op de vastgestelde tijd gaan moest.

Als nu Christin zag, dat haar tijd gekomen was, en dat zij de eerste van dit gezelschap was, die moest overgaan, liet zij de heer Groothart, haar gids, roepen, en verhaalde hem, hoe de zaken stonden.

Daarop zei hij haar, dat hij hartelijk verblijd was over het nieuws, en dat hij blij zou geweest zijn, zo de bode voor hem gekomen was.

Toen verzocht zij hem, dat hij haar raad geven zou, hoe zij alle dingen moest gereed maken voor haar reis.

Daarop vertelde hij haar, zeggende: zus en zo moet het zijn. Wij die nablijven zullen u vergezellen tot aan de oever van de rivier.

Vervolgens riep zij haar kinderen en gaf hun haar zegen. Zij vertelde hun, dat zij nog met blijdschap het merkteken las, dat op hun voorhoofden gedrukt stond, en blij was dat zij hen hier bij haar zag en dat zij hun klederen zo wit gehouden hadden.

Eindelijk vermaakte zij het weinige, dat zij had, aan de armen en beval haar zonen en dochters, dat zij gereed zouden zijn tegen de tijd, dat de boodschapper voor hen zou komen.

Als zij deze woorden gesproken had tot haar gids en tot haar kinderen, riep zij de heer Dapper-voor-de-Waarheid bij zich en zei tot hem: mijnheer, u hebt in alle plaatsen uzelf trouwhartig betoond; *"wees getrouw tot de dood en mijn Koning zal u een kroon des levens geven."* Ik wilde u ook verzoeken een oog te houden op mijn kinderen en als u hen te enige tijde machteloos ziet, spreek hen dan moed in.

Wat mijn dochters, de vrouwen van mijn zonen aangaat, zij zijn getrouw geweest, en een vervulling der belofte aan hen, zal haar einde zijn. Maar de heer Standvastig gaf zij een ring.

Toen riep zij de oude heer Eerlijk en zei van hem: "Zie, dat is waarlijk een Israëliet, in wie geen bedrog is."

Daarop zei hij: "Ik wens u een schone dag toe, wanneer u op reis gaat naar de berg Sion, en ik zal blij zijn als ik zien mag, dat u droogvoets over de rivier gaat."

Maar zij antwoordde: *het kome zo het wil, nat of droog, ik ben begerig te gaan, want hoe ook het weer zijn moge op mijn reis, wanneer ik daar kom, zal ik tijd genoeg hebben mij neer te zetten, uit te rusten en mij af te drogen.*

Daarop kwam die goede man, de heer Gereed-tot-hinken binnen om haar te bezoeken. Zij zei tot hem: "uw reis hierheen hebt u met moeite volbracht, maar *dat* juist zal uw rust des te aangenamer maken. Doch waak en wees bereid, want op het uur, wanneer u het niet denkt, kan de boodschapper komen."

Na hem kwam de heer Wankelmoedig met zijn dochter Zeer-Bevreesd binnen, tot wie zij zei: "u behoort eeuwig met dankbaarheid uw bevrijding uit de handen van de Reus Wanhoop en uit het Kasteel Twijfeling in gedachtenis te houden. Het uitwerksel van die genade is, dat u in veiligheid hierheen gebracht bent. "Weest ook gij wakende en werpt de vreze weg; wees matig en hoopt tot het einde."

Daarna zei zij tot de heer Kleinmoedig: "u bent bevrijd geworden uit de muil van de Reus Verderver, opdat gij u voor eeuwig in het licht des levens mocht verlustigen en uw Koning met blijdschap moogt aanschouwen. Slechts raad ik u, dat u berouw hebt over uw geneigdheid om te *vrezen* en te *twijfelen* aan zijn Goedheid vóór Hij om u zendt, anders zoudt gij, wanneer Hij komt, genoodzaakt zijn met schaamte over uw gebrek voor Hem te staan.

De dag nu naderde, waarop Christin gaan moest. Toen was de weg vol volk om haar de reis te zien aanvaarden. Maar zie, de gehele oever aan de andere zijde der rivier was vol paarden en wagens¹⁶, welke van boven neergekomen waren om haar te vergezellen naar de poort der Stad. Zij ging dan voorwaarts en ging de rivier in met een wenk ten afscheidsgroet aan diegenen, welke haar gevolgd waren tot aan de kant der rivier. De laatste woorden, die men haar hier hoorde zeggen, waren: *ik kom, Heere, om bij U te zijn en U te loven!*

Daarop keerden haar kinderen en haar vrienden weer terug naar hun plaatsen, omdat degenen, die Christin opgewacht hadden, haar aan hun gezicht ontvoerd hadden.

Zij ging dan opwaarts klopte aan en ging in door de poort onder al de plechtigheden der vreugde, zoals dat geschied was met Christen, haar man, vóór haar. Bij haar vertrek weenden haar kinderen, maar de heer Groothart en de heer Dapper speelden van vreugde op de welklinkende cimbaal en de harp. Zo keerden dan allen terug, een iegelijk naar zijn eigen plaats.

Na verloop van tijd kwam er weer een postbode naar de stad, en zijn boodschap was aan de heer Gereed-tot-hinken. Hij vroeg dan naar hem en zei tot hem:

"Ik ben tot u gekomen in de naam van Hem, die u liefgehad hebt en gevolgd bent, al was het dan ook op krukken. Het is mijn boodschap u te zeggen, dat Hij u aan zijn tafel wacht om het avondmaal met Hem te houden in Zijn Koninkrijk, daags na Pasen. Bereid u daarom voor deze reis."

Toen gaf hij hem ook een teken, dat hij een ware boodschapper was, zeggende: "Ik heb uw gulden schaal in stukken gestoten en uw zilveren koord ontketend." Pred. 12:6.

---

¹⁶ De dienst der engelen

Hierna riep de heer Gereed-tot-hinken zijn meepelgrims tot zich en verhaalde hen, zeggende: "God heeft om mij gezonden, en Hij zal zeker u ook bezoeken."

Toen verzocht hij, dat de heer Dapper zijn testament maken zou. Maar omdat hij niets te vermaken had aan degenen die hem zouden overleven, dan zijn krukken en zijn goede wensen, daarom sprak hij aldus: deze krukken vermaak ik aan mijn zoon, die mijn voetstappen drukken zal, met een honderdtal vurige wensen, dat hij het beter afmaken moge dan ik gedaan heb.

Daarop dankte hij de heer Groothart voor zijn geleide en zijn goedheid en zo begaf hij zich op reis

Als hij aan de rand der rivier gekomen was, zei hij: nu zal ik deze krukken niet meer nodig hebben, daar ginder wagens en paarden staan voor mij om daarmee te rijden. De laatste woorden, die men hem hoorde zeggen, waren: *welkom, leven!*

Toen vervolgde hij zijn weg.

Hierop werd de heer Kleinmoedig het bericht gebracht, dat de postbode op zijn hoorn blies voor zijn kamerdeur. Deze kwam binnen en deelde hem mee, zeggende:

"Ik ben gekomen om u te zeggen, dat uw Meester u nodig heeft, en dat u binnen een zeer korte tijd Zijn aangezicht in heerlijkheid moet aanschouwen. En neem dit aan als een teken van de waarheid van mijn zending: "Zij, die door de vensteren zien, zullen verduisterd worden." Pred. 12:3.

Toen riep de heer Kleinmoedig zijn vrienden en deelde hen mee, welke boodschap hem gebracht was, en welk teken hij ontvangen had van de waarheid dezer boodschap. Daarop zei hij: omdat ik niets heb om aan iemand te vermaken, waartoe zou ik dan een testament maken? Wat mijn zwakke geest of kleine moed aangaat, die zal ik achterlaten, omdat ik daaraan geen behoefte heb in de plaats, waarheen ik ga. Ook is hij niet waard gegeven te worden aan de armste pelgrim. Waarom ik verzoek, dat, u mijnheer Dapper, wanneer ik zal weggegaan zijn, die zult willen begraven in een mesthoop.

Als dit gedaan was en de dag angebroken was, waarop hij moest vertrekken, ging hij even als de anderen de rivier in. Zijn laatste woorden waren: *wees standvastig, gelovig en lijdzaam.* Zo ging hij over naar de overkant.

Als veel dagen voorbij gegaan waren, werd om de heer Wankelmoedig gezonden, want een postbode was aangekomen en bracht hem deze boodschap:

"Bevende man, deze boodschap roept u opdat gij u gereed maakt, om op de volgende dag des Heeren bij uw Koning te zijn, opdat u van blijdschap juichen moogt over uw verlossing uit al uw twijfelingen."

En, zei de boodschapper, dat mijn boodschap waarachtig is; neem dit als een bewijs daarvoor aan. Toen deed hij hem gevoelen, dat "de sprinkhaan zich zelf een last zal wezen." Pred. 12:5.

Toen zei de dochter van de heer Wankelmoedig, Zeer-Bevreesd genaamd, toen zij hoorde wat er geschied was, dat zij met haar vader gaan wilde. Daarop zei de heer Wankelmoedig tot zijn vrienden:

"U weet; hoe ik en mijn dochter geweest zijn en hoe lastig wij onszelf gedragen hebben in elk gezelschap. Het testament van mij en mijn dochter is, dat onze wankelingen en slaafse vrees van de dag van ons vertrek aan tot in eeuwigheid het deel worde van niemand, want ik weet, dat zij na mijn dood zich aan anderen zullen

aanbieden. Want, om openhartig met u te zijn, het zijn boze geesten, die wij koesterden, toen wij eerst begonnen pelgrims te worden, en waarvan wij nooit weer konden ontslagen raken, en zij wandelden toch rond om opname bij de pelgrims te zoeken. Maar wat ons betreft, sluit gij de deuren voor hen."

Toen de tijd van vertrek voor hen aangebroken was, gingen zij naar de kant van de rivier. De laatste woorden van de heer Wankelmoedig waren: *vaarwel, o nacht; o, welkom dag!*

Zijn dochter ging zingende door de rivier, maar niemand kon verstaan wat zij zei.

Het geschiedde een poos daarna, dat er een postbode in de stad kwam, die naar de heer Eerlijk vroeg. Deze bode dan kwam aan het huis, waar hij was en gaf de volgende regelen in zijn handen over:

"U wordt bevolen gereed te zijn tegen heden over acht dagen om te verschijnen voor uw Heer in het huis Zijns Vaders. En tot een teken, dat mijn boodschap waarachtig is: "zullen alle uw zangeressen nedergebogen worden." Pred. 12:4.

Daarop riep de heer Eerlijk zijn vrienden en zei tot hen: ik sterf, maar ik zal geen uiterste wil maken. Wat mijn *eerlijkheid* of *oprechtheid* aangaat, die zal met mij gaan; laat dit verteld worden aan hem, die na mij komt.

Als nu de dag gekomen was, waarop hij gaan moest, maakte hij zich gereed om over de rivier te gaan. Op die tijd nu was de rivier op sommige plaatsen buiten haar oevers getreden, maar de heer Eerlijk had in de tijd van zijn leven afgesproken met zekere **Goed-geweten**, dat die hem daar ontmoeten zou. Hetgeen hij ook deed. Hij leende hem een hand en hielp hem also over. De laatste woorden van de heer Eerlijk waren: *de Genade regeert!* Zo verliet hij de wereld.

Hierna verspreidde zich het gerucht, dat de heer Dapper-voor-de-Waarheid bezocht was met een oproep, door dezelfde postbode als de anderen. Hij had dit tot een teken, dat de oproep waar was "dat zijn kruik aan de springader was gebroken." Pred. 12:6.

Toen hij dat verstaan had, riep hij zijn vrienden tot zich, en deelde hen dit mee. Daarna zei hij: "Ik ga naar mijns Vaders huis, en ofschoon ik met grote moeilijkheid hier gekomen ben, toch heb ik geen berouw over al de moeite, waarmee ik te doen gehad heb om te komen waar ik nu ben. Mijn zwaard geef ik aan hem, die mij zal opvolgen in mijn pelgrimsreis en mijn moed en vernuft aan hem, die ze verkrijgen kan. Mijn littekenen en schrammen, draag ik met mij mee om mij tot een getuigenis te zijn, dat ik de strijd gestreden heb van Hem, die nu mijn Beloner wezen wil."

Als nu de dag, waarop hij heengaan moest, aangebroken was, vergezelden velen hem naar de oever der rivier, welke hij inging, zeggende: "*Dood, waar is uw prikkel?*" En als hij dieper zonk, riep hij: "*Graf, waar is uw overwinning?*" Zo ging hij over en al de trompetten maakten geschal voor hem aan de overkant.

Toen verscheen er een oproep voor de heer Standvastig. Deze heer Standvastig was degene, die de andere pelgrims vonden op zijn knieën, in de Betoverde Grond. Want de postbode bracht hem die open in zijn handen. De inhoud daarvan was, *dat hij zich moest gereed maken voor een levensverwisseling, want zijn Meester wilde niet, dat hij nog langer zo ver van Hem verwijderd blijven zou.*

Hierover zonk de heer Standvastig in een diep gepeins.

Nee, zei de boodschapper, u hoeft niet te twijfelen aan de waarheid van mijn boodschap want hier is een teken van haar waarheid: "Uw rad is aan de bornput in stukken gestoten." Pred. 12:6.

Toen riep hij de heer Groothart tot zich, die hun gids geweest was, en zei tot hem: "Mijnheer, schoon ik niet zo gelukkig was, om veel in uw gezelschap te verkeren, gedurende de dagen van mijn pelgrimschap, toch bent u nuttig voor mij geweest, gedurende de tijd, dat ik u ken. Als ik van huis ging, liet ik een vrouw en vijf kleine kinderen achter, laat mij u mogen verzoeken, dat gij, als u terugkeert (want ik weet, dat u gaan zult en terugkeren naar uws Meesters huis, in de hoop, dat u nog een geleider wezen mag van nog meer heilige pelgrims) wilt zenden tot mijn gezin, en hen laten weten alles wat met mij gebeurd is of gebeuren zal. Meld hen bovendien van mijn gelukkige aankomst aan deze plaats, en van de tegenwoordige en laatste zalige toestand, waarin ik verkeer. Verhaal hen ook van Christen, en van Christin zijn vrouw, en hoe zij met haar kinderen haar man gevolgd is. Vertel hen ook welk een gelukkig einde zij gehad heeft en waarheen zij gegaan is. Ik heb weinig of niets aan mijn huisgezin te zenden, behalve gebeden en tranen voor hen. Het zal voldoende zijn, zo u hen daarmee bekend maakt, of zij niet misschien de overhand over hen krijgen mochten."

Als nu de heer Standvastig aldus de zaken in orde gebracht had en de tijd gekomen was voor hem, om zich te haasten dat hij wegging, ging hij ook af naar de rivier. Op die tijd nu was er een grote kalmte in de rivier, waarom de heer Standvastig, toen hij bijna halfweg er in was, een poosje stilstond en sprak met zijn makkers, die hem daarin gevolgd waren en hij zei:

*Deze rivier is voor velen een schrik geweest, ja de gedachten daaraan hebben mij ook dikwijls verschrikt. Nu, dunkt mij, sta ik gemakkelijk; mijn voet staat vast op datgene, waarop de voeten der priesters rustten, die de Ark des Verbonds droegen, als Israël door deze Jordaan ging. Jozua 3:17. De wateren zijn inderdaad bitter voor het gehemelte en koud voor de maag maar toch de gedachte aan de plaats waarheen ik ga, en aan het geleide dat mij wacht aan de overkant, ligt mij als een gloeiende kool op mijn hart. Nu zie ik mijzelf aan het einde van mijn reis, mijn moeitevolle dagen zijn geëindigd. Ik ga nu dat *Hoofd* aanschouwen, dat met doornen gekroond werd, en dat *Gelaat*, dat bespogen werd voor mij Voorheen heb ik geleefd door *horen zeggen* en *geloof*, maar nu ga ik daarheen, waar ik zal leven door *aanschouwen* en met Hem zal zijn, in Wiens gezelschap ik mij verheug. Ik mocht graag van mijn Heer horen spreken, en waar ik ook de indruk van Zijn schoen op de aarde zag, daar begeerde ik ook mijn voet te zetten. Zijn Naam is mij steeds geweest als een uitgestorte olie (civetdoos), ja aangenamer dan alle reukwerk. Zijn stem was steeds zeer zoet voor mij, en Zijn aangezicht heb ik meer begeerd, dan zij, die zeer begerig zijn naar het licht der zon. Zijn woord placht ik te vergaderen tot mijn voedsel, en tot een medicijn voor mijn zwakheden. Hij heeft mij vastgehouden en mij teruggehouden van mijn goddeloosheden, ja Hij heeft mijn voeten gesterkt in Zijn weg."*

Als hij na zo in gesprek was, veranderde zijn gelaat, "zijn sterke mannen bogen zich onder hem," en nadat hij gezegd had: "*neem mij op, want ik kom tot U*", werd hij niet meer van hen gezien.

Maar heerlijk was het om te zien hoe de geopende hemel was vervuld met paarden en wagens, met trompetters en pijpers, met zangers en speellieden, op snaarinstrumenten, om de pelgrims te verwelkomen als zij opgingen en achter elkaar ingingen door de schone poort der Stad.¹⁷

¹⁷ O, wie kan de onuitsprekelijke, onbegrijpelijke vreugde des hemels bevatten! Hoe zal de hemel van vreugde weerklinken, wanneer de bruid, de vrouw des Lams, komen zal om voor eeuwig met haar man te verkeren! Christus, de wens der natiën, de vreugde der engelen de blijdschap des Vaders, met welk

Aangaande Christens kinderen, de vier jongens, die Christin met haar bracht, benevens hun vrouwen en kinderen, ik bleef niet, waar ik was, totdat zij overgegaan waren.

En sedert ik weggegaan was, hoorde ik iemand zeggen, dat zij nog in leven waren, en dus gedurende enige tijd zouden blijven tot de uitbreiding van de Kerk in de plaats, waar zij waren.

Indien het mijn lot mag zijn, weer die weg te gaan¹⁸, dan kan ik misschien aan hen, die het verlangen, een bericht meedelen van wat ik hier nu verzwijg.

Inmiddels wens ik mijn lezer VAARWEL.

Gode bevolen.

---

een genot moet dan de ziel vervuld zijn, die Hem dan in alle eeuwigheid zal mogen bezitten. O wat een vreugdegejuich zal dáár zijn, wanneer al de kinderen Gods elkaar dáár zullen ontmoeten, zonder dat zij behoeven te vrezen gestoord te zullen worden door de antichrist of het Kaïnsgebroed. Als u beter voldaan wilt wezen over dit hemels gezicht, dan is mijn verzoek, dat u heilig leven wilt en het gaan zien. (Bunyan.)

¹⁸ In de gevangenis